
NEDL TRANSFER
HN 5W54 0

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΠΛΟΥΤΟΣ.

ARISTOPHANIS PLVTVS COMOEDIA.

IN VSVM AVDITORVM SVORVM
EDIDIT
ET
PRAEFATVS EST

M. JOH. FRIEDLIEB. STVBELIVS,
ANNAEBERGENSIS,
SCHOLAE PROVINCIALIS PORTENSIS
CONRECTOR.

LIPSIAE,
EX OFFICINA WEIDMANNIANA,
MDCCXXXVII

VIRO

Nobilissimo, Amplissimo atque Doctissimo,

M. SIGISMUND. HENRICO KAUDERBACHIO,

Illustris Afranei Collegæ & Chori Symphoniaci Directori,

de studiosa Juventute ultra triginta annos præclare merito,

Compatri, Affini, olim etiam Præceptori suo maximopere colendo atque amando,

S. P. D.

M. JOH. FRIEDLIEB. STUBELIUS.

* * *

PLUTUS *pulsat fores,* MI KAUDERBACHI, *non ille captus oculis, sed qui visum recepit, & ad* Chremylos, *ad bonos Viros, divertere solet. Benigne illum, quæso, excipias & cogites, a quo ablegatus ad Te veniat.*

Peniam *forte citius, quam* Plutum, *à me expectasses nuntiam: sed ecce* Plutus

adest, propterea non contemnendus, quod chartas apportat pro auro. Mitto talem, qualis apud me hospitatur, sed candidæ mentis & obstrictæ TIBI interpretem. Nunquam enim obliviscar illius amoris TUI, cujus inde à puero tot mihi dabas documenta, dum non adolescentem modo optimis instruebas præceptis, quæ & nunc mihi prodesse intelligo, verum etiam Academiæ civem & factum deinde virum, quanta fieri poterat, ope adjuvabas. Debuit sane extare aliquid publice, quo significaretur aliis, quantum debeam TIBI atque amori TUO, & quanti faciam illa, quæ etiamnum exhibere mihi pergis, nil temerati candoris argumenta. Plutum hunc præconem evoco: testatum is faciat animum meum, qui, ne inane Pluti simulacrum, velut illi in Jovis fano, me statuisse queraris, TIBI τὸν ὑπερβάλλοντα ΠΛΟΥΤΟΝ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ pie precatur. Vale. Dab. Portæ ipsis Augusti Calendis CIϽ IϽ CCXXXVII.

Præfatio.

)o(

Præfatio ad Lectorem

φιλέλληνα
de

ipso Aristophanis Pluto.

PLutum Aristophanis traditurus Tibi, *Lector Benevole*, cur de argumento in præfamine pertractando sollicitus sim, non video. Sponte illud offert Comœdiæ, quam exhibeo, titulus, a quo non recedendum putavi, ne, extra oleas me vagatum, quisquam jure exprobret. Ea igitur hic afferam, quæ propius ad hanc Aristophanis Comœdiam pertinent, non inaudita illa quidem, quippe quæ polliceri ego non audeo, nec viris magnæ eruditionis futura ad palatum, qualia proficisci a me posse, meæ tenuitatis memor, neutiquam confido: juvenibus tamen, harum rerum cupidis, quibus labor iste destinatus est, grata futura atque jucunda.

De Auctore vero Comœdiæ, qui primo loco memorandus erat, dicere nil attinet, cujus vitam post Thomam Magistrum & Suidam Gyraldus 1.) & Nicodemus Frischlinus aliique exposuerunt. 2.) Actum agere & incerta pro veris vendere non est animus. Parum enim nostra intersfuerit, nosse, utrum Athenis, an alibi locorum natus fuerit, & an peregrinitatis crimen, cujus postulatus

1) VI. Dialogo. 2) Confer. Fabricii Bibliothec. Gr. Lib. II. cap. XXI. pag. 704. vid. etiam vitam Aristophanis descriptam in Edit. Lugdunensi & Amstelodamensi, quas Jo. Maire, & Jo. Ravesteinius annis 1624. & 1670. in forma minori adornarum & quæ Gerh. Vossius de Aristophane habet Libro de Poëtis Græc. cap. 6.

latus fuerat, a se amoliri jure potuerit? Atheniensis per me fuerit: patria hac certe se non indignum gessit civem. Fac vero etiam Rhodium, fac Æginetam, fac Meliensem, fac, si lubet, Ægyptium: Cleonis 3) male multati exemplum nisi te deterreat, & nisi manes Aristophanis mei, qui in hac causa vicit, verearis, poteris ei quamcunque assignare patriam, vel, si mavis, perpetuo de vera dubitare. Id ei non minus pulchrum fuerit, quam Homero, quem civem tot urbes sibi expetierunt. Nec de ætate ejus magnopere laboro, de qua satis constare arbitror, cum nemo neget, eum cum Sophocle, Euripide, Socrate & Hippocrate vixisse. Unum est, quod contendo, illud nempe, Atticæ scenæ eum fuisse principem, omnisque elegantiæ magistrum, quippe in cujus pectore solo æternum sibi templum statuisse Gratias, 4.) Plato, Philosophus, mirifice ejus ingenio delectatus, 5) affirmare nil dubitavit, & quem assidue legendum Græcas litteras appetentibus Theod. Gaza, Aldo Manutio teste, 6) commendavit, quod esset *sane quam acutus, copiosus, doctus, & mere Atticus.* Ex quo facile colligi potest, hunc etiam

3) Hic Demagogus eum accusaverat peregrinitatis, valde ab eo explosus.

4) Notum est Epigramma, quo mortuum prosecutus dicitur:

Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται,
Ζητοῦσαι, ψυχὴν εὗρον Ἀριστοφάνους.
Trina sibi æternum quærebat Gratia templum:
Unius invenit pectus Aristophanis.

5) In illius enim defuncti lectulo scripta Aristophanis reperta fuisse, ex Olympiodoro refert Fabric. l. c.

6) In Epistola ad Dan. Clarium Parmensem, vid. Frischlini vitam Aristophanis.

etiam fœtum, de cujus præstantia infra dicendi locus erit, tanto patre dignum, apud omnes esse debere in pretio. Nemo autem a me exigat, ut de ipsa Fabulæ inscriptione & re ibi proposita multis disputem. PLVTVS inscribitur: Nonne is consilium Auctoris & argumentum, in quo hic versari voluerit Comicus, fronte præfert? Rem te fateberis nosse, & de divitiis agi intelliges, cum primum vocem audiveris. Noli quærere ulterius, qua ratione de illis agatur. Perversos Atheniensium mores insectatur Aristophanes; quod te nequit latere. Facile ergo conjectura assequi poteris, eum avaritiam, omnis virtutis corruptricem & detestabilem rerumpublicarum pestem, reprehendere, legitimum contra divitiarum usum commendare. Reliqua tibi scenæ mos & consuetudo subjiciet, si cogitaveris nempe, quo ornatu hic opus fuerit, & quæ fingendi potestas data Comico. Plutus, quem ille divitiarum Deum facit sane ridiculum, cæcus primum tibi sistitur, qui nullo inter bonos & malos servato discrimine, etiam indignis sæpe largiatur opes, quibus, & ipsi occæcati, ad luxum & libidinem aliaque teterrima vitia abutantur: mox visu ille recepto ad perspectæ probitatis viros se confert, qui melius uti paratis didicerunt. Hæc si sufficiunt minus, & ipsam Dramatis seriem pervidere si discupiunt Lectores mei, ad Anonymum, cujus ὑποθέσεις in toto opere leguntur, vel ad illos Jambos, quos Aristophanes Grammaticus prætexuit Comœdiæ, vel potius ad plenius Frischlini Argumentum, quod hisce paginis subjunctum invenient, illos volo ablegatos; immo

vero ad ipsam, quæ hic agitur, Fabulam. Velum remotum est:

Date operam, & cum silentio animadvortite,
Ut pernoscatis, quid sibi PLVTVS *velit.* 7)

At pedem tantisper ab Orchestra quasi cohibeant, rogo, spectaturi, dum ea breviter exponam, quæ de *Pluto* monenda prius existimo, ut fidem, qua me obstrinxi, exsolvam. Parva interponitur mora, cujus neminem facile pœnitebit.

Videbimus primum, quotus hic *Plutus* Aristophanis sit, quem exhibemus, simulque de tempore, quo in scenam productus est, allata ab aliis repetemus. Et sane duas eo nomine insignitas Poëtam dedisse fabulas, 8) nemo est, qui negare sustineat. Priorem anno IV. Olympiadis XCII. Prætore Athenis Diocle, & quidem Panathenæis, actam, nec tamen eo plausu, quem speraverat Aristophanes, exceptam fuisse narrant, quod veteris Comœdiæ licentiam & acerbitatem saperet: recentatam igitur alioque quasi habitu indutam, anno demum vicesimo post priorem editionem, prætore Antipatro, IV. Olympiadis XCVII. per filium Ararotem agendam eum permisisse, affirmant, eo nimirum tempore, quo a magistratu Attico, Antimacho rogante, vetitum fuerit, μὴ ὀνομαςὶ κωμῳδεῖν τινα, *quenquam in comœdia*

mœdia

7) Verba Terentii, & quidem è Prologo Eunuchi, accommodata.

8) Cujus rei auctorem primum habemus Athenæum in Dipnosoph. apud quem etiam Αἰολοσίκων duplex, primus & secundus reperitur, quemadmodum etiam Nubes geminæ fuerunt, teste non semel Scholiaste Græco. vid. Andr. Schotti Præfat. ad Guil. Canteri Fragmenta Aristophanis.

mœdia nominatim carpere. 9) Jam si quæras, utra harum ætatem tulerit *prior* an *posterior? posteriorem Plutum* hodie extare, plerique omnes credere te jubent. At vero, quando Samuel Petitus, qui superiorem causam strenue agens cuique Dramati suum tempus vindicaverat, 10) multis contendit, illi, quod hodie legatur, multa è *posteriore*, multa etiam è *priore Pluto* inserta esse, 11) eidemque Ludolphus Kusterus 12) subscribit, libere cum eo professus, *Plutum* nostrum ex *priore* & *posteriore* mixtum videri, cum non esse simpliciter *Plutum priorem*, ex eo satis pateat, quod, observante vetere interprete, 13.) in eo occurrant notæ quædam temporis, quæ *priori Pluto* minime conveniant, contra *ex priore* desumpta loca, in quibus præter novæ Comœdiæ morem ὀνομαςὶ quidam perstringuntur, doceant, nec *posteriorem* purum ad nos pervenisse: parum sane abest, quin eam in opinionem adducamur, *tertium* jam esse in manibus nostris *Plutum*, ex prioribus conflatum. Diu, fateor, hæsi in his, nec me iis expedire facile potui, tantorum virorum auctoritate etiam oculos præstringente. Tandem vero omnem dubitationem exemit mihi Illustris Spanhemius, 14.) non quidem inficiatus, multa ex *priore Pluto* in hunc *secundum*, juxta Doctissim. Samuelem Petitum, esse traducta, sed hoc non ita factum

 arbitra-

9) In Frischlini Vita Aristoph. & in Notis ad Aristophanem excerptis, quæ editioni Ravesteinianæ adjectæ sunt p. 941.
10.) Miscellaneorum Lib. I. cap. IX.
11.) Loco mox cit. cap. XVI.
12.) Notarum ejus in Plutum principio.
13.) in Scholiis ad Plut. v. 173. & 1147.
14.) Notis ad eundem Plutum in Edit. Kusteriana pag. 244.

arbitratus, ut è prima ac secunda, tertio adhuc recentata sic ab eodem Comico, aut ab aliis forte, hæc fabula, quod nullus etiam veterum tradiderit. Rem confirmat rationibus ab aliis ejusdem Poëtæ Comœdiis, quibus idem contigisse statuit, petitis, simulque argumentum de nominibus veris ita infringit, ut dicat, parce Athenienses, nec eos, qui auctoritate apud populum tum valuerint, aut qui forte actæ secundæ hujus *Pluti* fabulæ temporibus jam obierint, in eo nominatim perstringi, neque magnas esse ibi Chori partes, quales in aliis hujus Comici fabulis occurrant, adeoque non ambigendum, quin ille *Secundus Plutus*, idem sit cum eo, qui hodie circumferatur.

Alterum, quod monendum Lectorem putavi, est numerus & delectus *Personarum*, quæ partes agunt in hac Comœdia. In plerisque, quæ in meas inciderunt manus, exemplis, XIV. actorum præfixa fabulæ nomina, choro rusticorum eorum gregi adscripto, invenies. Errorem vero manifestum hic agnosces, si rem penitius excutere libuerit. Mox enim feriet oculos illa *Persona*, cui nomen ἑτέρυ ἀνδρὸς ἀδίκυ tribuitur, & quæ apud alios undecimum, nonum apud alios locum in ordine colloquentium occupat. Quære hanc in toto Dramate; quovis pignore opposito tecum certabo, te non inventurum, cui illud conveniat. Is enim, cui obtruditur id nominis, δίκαιος ἀνὴρ est, non ἄδικος. Quod non ex eo tantummodo patet, quod est inter amicos Chremyli, verum etiam ex eo conficitur, quod facetus est, & lætus è domo Chremyli prodit: tum enim nemo lætabatur, nemo beatus erat, nemo amicus Chremylo,

mylo nisi qui *justus* esset. Ipse omnia examines velim, quæ dicere eum jussit Comicus: nullum verbum deprehendes, quod *injustum* prodat, quod non *justum* potius & probum declaret. Proinde aut pro ἕτερος ἄδικος ἀνὴρ, (cui propterea etiam locus non esse videtur, quoniam *alterius injusti* partes hic vacant;) substituendus erit ἕτερος δίκαιος ἀνὴρ, 15.) cui similis proxime antecedit: aut tota persona, quod visum est nonnullis, expungenda. Vidit hoc primus, ni fallor, omnium Carolus Girardus, 16.) quo duce Frischlini consilium, qui numerum *Personarum*, illo ἑτέρῳ δικαίῳ sublato, imminuere ausus est, investigare licuit. Miror tamen, Bisetum & Kusterum, quorum oculos non subterfugerunt multa, in designatione personarum retinuisse illum *Alterum injustum virum*, quem ex ipso Dramate exulare jusserunt.

Cæterum causam, qua impulsus Aristophanes *personis* omnibus, quas hic loquentes induxit, ficta fecerit nomina, qualia sunt, *Carionis*, *Chremyli*, *Blepsidemi*, cum in aliis fabulis vera, *Demosthenis*, *Niciæ*, *Socratis*, *Euripidis*, *Æschyli* & aliorum occurrant, quilibet, me etiam non monente, ex ante dictis facile elicere poterit, id ipsum habiturus signum novæ comœdiæ, 17.) cujus specimen in *Pluto*, ab omni mordacitate alieno, perinde

15.) Factum id in Amstelodamensibus Editionibus, quarum Notula I. mentionem injecimus; ubi in syllabo προσώπων τοῦ δράματος Persona illa his notatur verbis: Ἄδικος ἀνὴρ, ἤγουν ἄλλος δίκαιος ἀνήρ.

16.) vid. perbrevem ejus Præfationem Pluto præmissam cum versione Lat. & commentariis editis Paris. 1549. apud Wechel.

17.) Quam ita appellamus ad veterem intendentes oculum, cum aliis media dicatur, nova vero Menandrum agnoscat auctorem.

inde ut prius in Cocalo, & paucis aliis dare voluit.

Alia erant ejusmodi momenta, quæ locum hic merebantur: 18.) ſed miſſis nunc illis, quæ curioſe potius, quam utiliter diſputari ſolent, de *Pluti Præſtantia* adjiciendum aliquid cenſeo. Licet enim vino vendibili non opus ſit ſuſpenſa hedera, & Ariſtophanes Ἀττικώτατος vel nomine ſuo lectores facile alliciat, non tamen ab re fuerit, paucis oſtendere hac occaſione, quantum præſtet cæteris laboribus ejus *Plutus* noſter, ut eo majus illius deſiderium apud Græcæ linguæ ſtudioſos Juvenes excitetur. Hi, ſi conſideraverint, qua ætate *Plutum* docuerit Ariſtophanes, ea nempe, quæ vergebat ad ſenium, qua omnia ad judicii amuſſim magis exigere ſolebat; ſi perpenderint ſecum, quo conſilio eum commentus fuerit, nimirum ut filio Araroti, quem præficere ſcenæ conſtituerat, fautores quæreret; ſi porro cogitaverint, huic fabulæ doctiſſimos homines, qui eam, ultimam tempore, primam tamen ordine voluerunt eſſe, concordibus ſuffragiis principatum detuliſſe: illam amare, illam admirari incipient, cauſam certe ſubeſſe credent, cur tanti omnibus viſus fuerit, ut primus ei locus decerneretur. Sunt vero alia, quæ *Plutum*, agmen inter omnes merito ducentem, commendant, nobisque perſuadent, ut eum cæteris præferamus,

18.) Sic de Prologo fabulæ hujus agi poſſet, cujus meminit Anonymus in ὑποθέσει media his verbis: προλογίζει δὲ θεράπων, *prologum autem agit ſervus*; niſi notum eſſet, ea indigitari, quæ Carion Act. I. Sc. I. de Domino ſuo queritur: cum Prologum alioqui Ariſtophanicæ Comœdiæ non ferat ratio.

mus, vel ſaltem nulli inferiorem cenſeamus. Non negare poteſt Friſchlinus, qui contra Plutarchi criminationes Ariſtophanem defendere conatus eſt, 19) genus orationis in quibusdam ejus Comœdiis reperiri φορτικὸν καὶ βάναυσον, *illiberale & ſordidum*, multaque ibi occurrere verba obſcena, multa geri ſcurrilia, multa dici ab honeſtate remota; quod vitio temporum tribuendum erat, quibus nec audiebantur, nec ſpectabantur Comœdiæ, quæ talia non admixta haberent. At nihil tale eſt in *Pluto*, quam fabulam omnium caſtiſſimam appellaveris, adeoque nihil ab ea timendum eſt moribus, quibus in ea, ſi in qua alia, maxime conſulitur. Ad hæc cum ſpectamus Atticæ linguæ puritatem, elegantiam, copiam, ſuavitatem, in variarum vocum aptiſſima compoſitione felicitatem, multorum vocabulorum rerumque ad forum, ad judicia variasque ſcientias ſpectantium interpretationem, 20) ſententiarum gravitatem, prætereaque clariſſima antiquitatis ultimæ lumina, & quæ in fabulis quibusdam recondita habentur, fratribus ſuis omnibus palmam hac etiam parte præripere *Plutum*, fateri cogemur. Hinc fieri ſolet, ut, qui alios auctores Græcos ſibi explicandos ſumunt, omnes *Pluto* ſupplicent, & præſidia ac opem ab eo petant, quippe in quem divitias cunctas à Poëta congeſtas vident, ita ut ſe totum ille exhauſiſſe, omnesque ingenii vires effudiſſe in hoc idolo ornando credatur. Et quantum eloquentiæ ſtudioſis profuerit ſemper

iſta

19) Defenſio hæc Ariſtophanis eſt in Edit. Friſchlini pag. 7.

20) quæ in univerſo Opere laudat Æmilius Portus Epiſtola ad Odoardum Biſetum præmiſſa Ariſtophani.

ista fabula, cum aliis hujus scenæ, id non ostendit modo ipsa facundia & in dicendo suavitas incredibilis, quam inesse his metris Æmilius Portus 21.) affirmat, sed etiam exempla summorum virorum, & Joannis inprimis Antiocheni, propter aureum eloquentiæ flumen, χρυσοστόμου & χρυσοῤῥήμονος cognomento celebrati, qui diurna nocturnaque manu trivisse Aristophanem & inde maximam tum facundiæ, tum vehementiæ suæ partem in corripiendis vitiis hausisse dicitur. 22.) Præcipue vero sacrarum literarum sensum indagaturis quod ex *Pluti* lectione pollicear, habeo. Quemadmodum enim 23) Josephus Scaliger dicere nil erubuit, nunquam se plura apud ullos auctores legisse, quæ magis ad earum interpretationem ducerent, quam apud Aristophanem & ei similes: ita in hac ejus Comœdia præcipue talia reperiri, nemo eorum dubitabit, quibus Doctiss. Tobiæ Eckardi *Observationes Philologicas ex Pluto dictioni Novi Foederis illustrandæ inservientes* 24) consulere libuerit.

Nihil nunc dicam de voluptate, quæ major utique ex Pluti, quam alius cujuscunque Dramatis Aristophanici lectione percipitur, siquidem legentibus primo statim intuitu patet, id Poëtam hic inprimis egisse, ut & prodesset & delectaret, ridendoque (at sine felle, quo reli-

quæ

21.) in Epist. ad Bisetum modo laudata.
22.) ex Ald. Manutii Præfatione Aristophani præmissa hoc multi repetunt. vid. Fabric. l. c. p. 705. & Tob. Eckardi Præfatio Observ. Philolog. ex Pluto Aristoph.
23.) ut est in Scaligerianis pag. 38.
24.) Prodierunt illæ Quedlinburgi 1733.

quæ fabulæ exacerbatæ sunt) verum diceret. Hæc mecum omnia dum reputo, impetrare à me non possum, ut credam, *Plutum* ab Aristophane ebrio factum, etiamsi affirmare quis ausit, de reliquis Comœdiis omnibus ab eo commissis vere Athenæum 25.) id dicere potuisse; quod mihi non magis sit verisimile, quam Frischlino, recte existimanti, 26.) non potuisse ab ebrio hæc præstari, quæ pauci sobrii, etiam ad Cleanthis lucernam lucubrantes, præstare potuissent.

Nemini autem mirum videbitur, *Plutum*, cum tanta ejus sit præstantia, tot semper amatores sibi conciliasse, inventosque etiam, qui eum dignum existimaverint, quem unum ex omnibus Aristophanis operibus juventuti erudiendæ proponerent, Reuchlini exemplo, qui Ingolstadii se auditoribus plus quam trecentis illum interpretatum ipse professus est, 27.) quod probe noverat elegantioris doctrinæ instaurator felicissimus, meliora & ad sitim Græcarum literarum & provocandam & restinguendam aptiora non posse propinari. Nec alia de causa Plutus a reliquo fabularum Aristophanis corpore separatus quam sæpissime prodiit in publicum, rarissime cum socia, quam quod omnes intelligerent, quantum super cæteras emineret, & quanta cum utilitate lectio ejus esset conjuncta. Cum vero tot prela fatigaverit, totque magna ingenia exercuerit, operæ pretium me factu-

25.) Lib. X. Dipnosoph. cap. 9, Καὶ Ἀλκαῖος, inquit, ὁ μελοποιὸς καὶ Ἀριστοφάνης, ὁ Κωμῳδοποιὸς, μεθύοντες ἔγραφον τὰ ποιήματα.
26.) in vita Aristophanis.
27.) vid. Fabric, loc, cit. pag. 706.

facturum existimo, si varias ejus editiones, quæ quidem innotuerunt mihi, commemoravero, & ostendero, quam diverso habitu in publicum prodierit, quantumque operæ ei ornando atque explicando fuerit impensum.

Eorum vero, qui manum ei admoverunt, alii Græco textu, eoque nudo, fuerunt contenti, alii Latinam versionem vel liberam, vel metris adstrictam eidem adjecerunt, rursum alii in exterarum nationum eum transfuderunt linguas, multi vero vel scholiis Græcis vel Latinis notis, quidam etiam Gallicis, illustrarunt, & nonnulli ex iis unam aut alteram Aristophanis fabulam in societatem *Pluti* admiserunt. 28.) Græce separatim editus est Argentorati, 29.) & additis Ranis Ultrajecti; 30.) Latina autem prosa, Lamberto Hortensio Monfortio auctore, expressa Ultrajecti cum Nubibus & Equitibus 31.) prodiit. Andreas vero Divus Justinipolitanus, qui eum Latinum facere pari ratione conatus est nugatoria interpretatione, perinde ut cæteras Comœdias Aristophanis, ita censente Reinesio; 32.) prostituit, dum verbum verbo reddidit, &, quod plane ridiculum est, Græca non intellecta Latinis literis expressit, quasi hoc fuco Latina futura. Jambis Latinis Nicod. Frischlini incedentem, & quidem solum, Henr. Rumpius Hamburgi 33.) produxit in publicum. Eundemque ab Adriano Chilio & à Thoma Venatorio in metra Latina reda-

28.) Horum nomina maximam partem recenset Fabricius l. c. cui me plurima debere gratus profiteor.
29.) 1567. 4. 30.) 1561. 4. 31.) 1557. 4.
32.) Var. Lect. pag. 416.
33.) 1613. 8. qui liber recusus est Helmstadii 1667. 4.

redactum Antverpiæ 34) & Norimbergæ, 35) defuerunt *). Gallice eum loqui primum docuit, Fabricio teste, Jo. Ant. Baysius, & Hispanice Petrus Simon Abril, uti Nicolaus Antonius 36) apud eundem perhibet. Inter illos, qui versionibus & explicationibus variis dilucidatum eum publici juris fecerunt, primo loco appellandum duxi Carolum Girardum, Bituricensem, qui eum non modo Latinitate donavit, sed commentariis etiam utilissimis instruxit. 37) Girardo jungimus fœminam, summo ingenio præditam eoque viris æmulam, Annam Daceriam, 38) quæ *Plutum* & Nubes Gallica prosa notisque exquisitissimis interpretata nominis sui famam mirifice auxit, 39) addito imprimis examine utriusque Comœ-

34) 1553. 8.

35) 1531. 4. Ex officina Jo. Petreji. De qua Editione vid. Maittaire Annal. Typograph. Tom. II. pag. 389. & 758.

(*) Inveni etiam Plutum à M. Cabedio latinum factum, & impressum Paris. 1548.

36) Tom. II. Bibl. Hisp. p. 193.

37) Prodiit Parisiis, excudentibus Christiano Wechelo & Mathurino Dupuys 1549.

38) Aristophanem illa ducenties totum perlegisse fertur, exagitata propterea a Monnojo hoc Epigrammate:

Docte Epouse d'un docte Epous,
Vous avés, nous le savons tous,
Lû deux cent fois Aristophane,
Mais faut-il d'une rude voix,
Que Frain la-dessus vous chicane?
J'ai bien lû son livre une fois.

vid. Poem. ej. Hagæ-Comitum 1716. p. 79. Toties Nubes etiam perlegisse Tan. Faber, Daceriæ pater, dicitur. v. les Vies des Poëtes Grecs, en abregée, par Mr. le Fevre Amst. 1700. p. 115. sqq.

39) Inscriptio hæc est: Le Plutus & les Nuées, Comedies d'Aristophane, traduit avec de remarques & un Examen de chaque Piece selon les regles au Theatre par Me. Anne le Fevre, epouse de Mr. Dacier. Paris 1684. 12. & ibid. 1692. & Amstelod. eod. anno eademque forma.

Comœdiæ ad regulas theatri, quod ante eam nemo instituerat. Ad latus ejus applicarem Antonium Verderium, civem ejus, si scirem, Plutum, quem pariter Gallica prosa a se conversum & commentariis illustratum ipse memorat, 40) lucem unquam vidisse, de quo nec Fabricio satis constitisse videtur, qui etiam *Plutum* & Nubes Aristophanis cum scholiis ineditis in Bibliotheca Renati Morellii fuisse ex Labbeo 41) nos docuit. Post hos Gallorum labores Anglorum industriam merito laudamus, qui *Plutum* 42) etiam cum Nubibus, nova versione Latina & antiquis Scholiis Græcis ornatum, indicibusque in Græca scholia, verborum altero, altero auctorum locupletatum Londini 43) quam nitidissimis typis exscribi curarunt. Neque Germani hic silentio prætereundi, inter quos Ludolfi Kusteri studium eminet, qui, cum XI. quæ extant, Aristophanis Comœdias emendatas scholiisque & commentationibus variorum illustratas & excussas penitus elegantissimo opere prolaturus esset in lucem, totus in expolienda & liberalissime dotanda hac nostra fuisse conspicitur, utpote in quam non ipse modo suas, easque uberrimas, sed & Car. Girardi, quas modo memoravimus, & Ezech. Spanhemii aliorumque Notas doctissimas plena manu congessit. Sed quoniam ille reliquis etiam fabulis se commodavit, plura de eo non est instituti mei commemorare. His omnibus, quorum

40) Biblioth. Gallicæ pag. 81.
41) Biblioth. nov. MSS. p. 213.
42) in quem etiam Rich. Bentleji Emendationes habemus in Aristophane Kusteri pag. 319.
43) ap. R. Clavel 1695. 8vo. de qua Edit. consulantur Acta Erud. Lips. Lat. A. 1696. Mense Septembri.

rum ſtudio debet aliquid *Plutus* Ariſtophanis, accenſeo tandem Sigeb. Havercampium, Batavum, qui eundem, Dionyſii Alexandrini Libro *de Situ Orbis* ſubjunctum, in uſum domeſticæ inſtitutionis, anno ſuperiore Lugduni 44) cum Friſchliniana verſione, ſed absque notis, quales tamen Dionyſio putavit adjiciendas, luci expoſuit. Cujus exemplum cum hoc ipſo tempore Lipſia apportatum commode incidat in manus, ea verba, quibus in Præfatione ad linguæ Græcæ ſtudioſos Ariſtophanem, & *Plutum* imprimis, laudat, & quibus de præſtantia ejus ante a me allata egregie confirmantur, inde transſcribere liceat. Ita autem fluunt: *Ariſtophanes Atticæ elegantiæ & Comici leporis pater, quicquid in addiſcenda pulcherrimæ linguæ proprietate laboris inſumitur, ſalibus ſuis mitigabit atque exhilarabit. Selegimus, quæ inter Comœdias ejus prima legi ſolet, Plutum, eo etiam commendabiliorem, quod pluribus ex reliquis honeſto ſermone præſtet, neque tamen ulli ex iisdem Comica laude cedat.*

Reſtat, ut de meo inſtituto pauca adjiciam, & cauſam, quæ me impulerit, ut Plutum Ariſtophanis denuo excudendum curarem, quidque ea in re a me præſtitum ſit, Lectori Benevolo aperiam. Gloriolæ captandæ ergo id a me tentatum eſſe, nemo ſuſpicabitur ſanus: qualis enim ſperari inde, quæſo, poterat? Ut, quod verum eſt, fatear, neceſſitas hoc imperabat. Ariſtophanem utiliter prælegi poſſe Auditoribus meis credebam, ipſi etiam eum

44) ap. Gerh. Potvliet. 8. vid. Nova Liter. Lipſ. Anno 1736. pag. 770.

expetere immo flagitare videbantur. Frustra quærebam exemplaria, quot quidem nostris sufficerent, & ea, quorum copia fieri poterat, majori pretio vendebantur, quam quod ferrent rationes nostræ. Proinde Ampliss. Weidmannum adii, &, ut *Plutum* saltem, fabularum Aristophanis Helenam, suo sumptu typis exscribendum curaret, rogavi. Mox ille precibus annuit. Ego, ut sine nævis prodiret Plutus, providi sedulo, ea, quæ peccata erant in Frischlini Aristophane, Porti, Biseti, Scaligeri, imprimis vero Kusteri auctoritatem secutus, emendavi, &, cum melior non esset ad manus, ejusdem Frischlini versionem, licet ob senarios affectatos paulo obscuriorem, 45) quæ & Kustero modo memorato suffecerat, retinui. Notas vero breviores, quas paratas adjicere non licuit, prælectionibus servavi. Vale, B. L. & sicubi Typographus impegerit, boni consule.

45.) ea tamen meliorem fieri non potuisse, Reinesius putat Var. Lect. pag. 416.

NICO-

NICODEMI FRISCHLINI
Argumentum in Plutum.

AVaritiam, teterrimam generis humani luem, ac pestem Rerumpublicarum fere omnium poetarum scriptis exagitatam, præsenti Comœdia reprehensurus Aristophanes, & verum divitiarum usum hominibus commonstraturus: Chremylum pauperem quendam, sed bonum & iustum, introducit: qui accepto Apollinis Delphici, eum enim de vita filii recte instituenda consuluerat, oraculo; ut quem primum sibi haberet obvium, illius vestigia studiose sequeretur: incidit in quendam cæcum, & sibi ignotum; & sicut oraculo fuerat monitus, diligenter eum sequitur. Chremyli cæcum hominem subsequentis præposterum morem servus Cario admiratus, herum obiurgat. Sed mox divino oraculo cognito, una cum ipso Plutum adit, & qui sit, fateri cogit. Eorum ille vocibus adductus, & qui sit & quare cæcutiat, pulcre exponit: simul qualem se erga pauperes esset gesturus, si visum reciperet, facete commemorat. Qua Pluti voluntate perspecta, Chremylus consilium init, de visu illi restituendo: commonstrata illius potentia, qua Deos omnes, ipsumque adeo Jovem Plutus exsuperet. His verbis Deo persuadet, ut cæcitatem suam pelli, & medicamentis sanari se patiatur. Paulo post Cario ad senes Agricolas, ex agro advocandos, dimittitur, ut & illi divitiarum, ac Pluti fiant participes, & e dura vita in meliorem perducantur. Eo rus abeunte, Chremylus Plutum ad se domum perducit, ut, rebus omnibus illic adornatis, deinceps in fanum Aesculapii deducatur. Qui ubi domum

ignotam intrat, Chremylum perfacete orat, ne aut sordidorum more in terram defodiatur, aut prodigorum ritu meretricibus & aleatoribus prostituatur. Chremylus mediocrem se, ac liberalem fore promittit. Interim e rure cum senibus Agricolis revertitur Cario, iisque futuræ vitæ statum commemorat, & heri consilium, ac Pluti conditionem recitat. Rustici ludibrio se haberi arbitrati, servo Carioni omnis generis mala ingerunt. Tandem rei veritate cognita, vitam sibi voluptariam, ut fert agrestium hominum consuetudo, ex opibus pollicentur: & mutuis sese scommatis & iocis excipiunt. Mox Chremylo obvianti, & salutanti, iidem agricolæ omnem operam in Pluti cæcitate arcenda promittunt. Accedit & Blepsidemus, qui repentina Chremyli opulentia alibi cognita, hominem convenit, & furti insimulat. Oritur quædam inter senes turba, quæ tamen mox iterum sedatur. Nam Chremyli felicitate, qui Plutum se domi habere adfirmabat, & consilio eiusdem, de visu illi reddendo, probe perspecto, suam quoque in ea re operam Blepsidemus pollicetur. Quibus ita confabulantibus intervenit Penia, hoc est, Paupertas, & graviter cum senibus expostulat, quod Plutum visui restituere, paupertatemque e Græcia eiicere constituissent: & quidem nullo eiusdem merito, cum Paupertas maiora bona hominibus, quam Plutus per suas divitias largiatur. Senibus hoc pernegantibus, accedit Chorus, & utrosque admonet, ut suam quisque sententiam dicat, & eam rationibus probet. In eo congressu disputatur utrinque acriter: hinc Paupertate sua monstrante commoda, illinc senibus divitiarum fructus, & utilitates extollen-

tollentibus. Sed clamore magis, ita ut fit, quam rationibus victa Paupertas, exulatum abit. Senes propositum suum exequuntur, & Plutum in fanum Aesculapii sub noctem deducunt. Revertitur paulo post e templo servus Cario, & primum Agricolas in Choro expectantes, læto nuncio de Pluti visu reparato, exhilarat. Eorum adplausu domo excita uxor Chremyli, celeriter procurrit, & Carionem de rebus in templo gestis interrogat. Ibi varia ille, quæ in fano acciderant, recitat: simul ceremonias, quibus Plutus visum receperit, alius vero quidam Neoclides, cæcior factus sit, multis salibus & iocis admistis, heræ suæ commemorat. Advenit mox ipse Plutus cum sene Chremylo, & iubare solis salutato, omnibus iustis suam deinceps opem, auxiliumque offert. Eundem Chremyli uxor, consueto ritu, quo novi servi excipi solebant, domum intrantem excipit, ac læto animo complectitur. Domo egressus Cario, heri sui adfluentiam, & copiæ cornu, quod in ædibus suis repente enatum sit, admodum facete prædicat. In eum Dicæus, vir iustus, trita cum tunica & calceis incidit: dona ista gratiarum loco oblaturus Pluto iam oculato, eo quod beneficio illius iam esset ditatus. Utriusque colloquio intervenit, cum teste quodam, perfidus & nequam Sycophanta, qui de sua miseria ac fame conqueritur: quandoquidem oculatus Plutus malos iam non respiciat. Sed a servo Carione & Dicæo irridetur, ac, quibus dignus erat, modis adficitur: tandem etiam vestibus suis exuitur, & attritis lacernis induitur, desertusque a suo, quem adducebat, teste, miserrime mulctatur. Interim accedit ad ostium Chremyli quædam anus decrepita, Pluto & ipsa

frata. Nam priusquam ille vidisset, ipsa cuidam adolescenti placuerat, qui cæco pecuniæ amore adductus, divitem istam amaverat vetulam: nunc autem apertis Pluti oculis, ipsa anus agnita a suo deserebatur marito iuvene. Itaque Justum orat, ut Plutum ad æquitatem redigat, quo sibi pro datis beneficiis ab adolescente digna referatur gratia. Mox ipse adest iuvenis, qui conspecta amica, senectutem & canos ac rugas illius admiratur: ut qui cæcus antea, ista non viderit. Mirifice illic, tam a sene, quam a iuvene misera anus exagitatur. Ad extremum vir Justus adolescentem exhortatur, ne eam deserat: & cum vinum ebiberit, etiam fæces combibat. Dum hæc illic geruntur, advenit Mercurius, & Carionem e domo sevocat, ac se desertum ac famelicum esse conqueritur, quando omnibus iustis & pietatis cultoribus ditatis, erant enim antea pauperes, iam nemo sit, qui liba aut sacra sibi pro divitiis offerat. Simul Carionem orat, ut hospitio Mercurium dignetur, ipsumque in domum suscipiat. Ille initio negat: sed cum Mercurius se ad omnia, etiam infima officia, descensurum promitteret, tandem recipitur, & pecudum intestina abluere iubetur. Postremus adest Jovis sacerdos, qui & ipse de fame sua conqueritur, quod nemo iam sacrificet, nec templum ingrediatur, nisi alvi exonerandæ gratia. Huius vicem miseratus Cario, Plutum e domo evocat, & in locum Jovis Olympii, ubi publicum erat civitatis ærarium, reponit: simul anui bonam spem de reditu amatoris facit, & cum ea templum Jovis ingreditur.

Quos abeuntes omnis Chorus cum cantu prosequitur.

ALIVD.

ALIVD.

P *lutum admonet vir pauper visum recipere,*
L *aboriosos simul accersit agricolas.*
V *bi Blepsidemus accessit socius: venit*
T *um pauperies: repellitur. Cæco Deo*
V *isum dat Æsculapius: gaudent boni:*
S *æuiunt mali. Pluto etiam cedit Iupiter.*

PERSONAE DRAMATIS.

Cario, seruus.
Chremylus, herus.
Plutus.
Chorus agricolarum.
Blepsidemus, senex
Paupertas.
Mulier, Chremyli vxor
Iustus.
Sycophanta.
Anus.
Iuuenis.
Mercurius.
Sacerdos Iouis.

A ARISTO-

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΠΛΟΥΤΟΣ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

Σκηνὴ ἡ πρώτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ Θεοί,
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου.
Ἢν γὰρ τὰ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ,
Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ:
Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.
Τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
Κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.
Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. τῷ δὲ Λοξίᾳ,
Ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,
Μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτην, ὅτι
Ἰατρὸς ὢν καὶ μάντις, ὥς φασιν, σοφὸς,
Μελαγχολῶντ' ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην:
Ὅς τις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ,
Τοὐναντίον δρῶν, ἢ προσῆκ' αὐτῷ ποιεῖν.
Οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα·
Οὗτος δ' ἀκολουθεῖ: κἀμὲ προσβιάζεται.
Καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένου τὸ παράπαν, οὐδὲ γρῦ.
Ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομαι,
Ἢν μὴ φράσῃς, ὅτι τῷ δ' ἀκολουθοῦμέν ποτε,
Ὦ δέσποτ': ἀλλά σοι παρέξω πράγματα.
Οὐ γάρ με τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντά γε.
Χρ. Μὰ Δί', ἀλλ' ἀφελὼν τὸν στέφανον, ἢν λυπῇς τί με,

Ἵνα

ARISTOPHANIS PLVTVS.

ACTVS PRIMI SCENA prima.

Senarii Iambici.

CARIO, CHREMYLVS.

*PRob Iupiter & Dii, quam dura est prouincia,
Si quis hero desipienti seruus seruiat.
Nam si optima quæque seruus suaserit:
Secus autem hero sint visa: ibi necesse famulum
Fieri malorum participem cum hero suo.
Nam ita inique comparatum est, vt sors inuida
Ius corporis, non illi, qui ipsum possidet,
Sed ei, qui pretio est mercatus, concesserit.
Atque hoc ita, vt dixi, me Castor sese habet.
De Apolline autem, qui ex tripode suo aureo
Ambigua solet responsa dare quærentibus,
Non iniustam hanc querimoniam habeo: quod bonus
Cum sit medicus, & vates, vt dicunt, bonus:
Herum meum dimisit a se ægerrimum,
Et atra bile percitum: vestigia
Qui cæci hominis a tergo subsequitur videns:
Longeque secus facit, quam facere eum decet.
Nam qui videmus, alios cæcos ducimus:
Hic, qui videt, cæcum sequitur: at me insuper
Eodem adigit: respondens interim ne gry quidem.
Quare non est, vt sileam nunc diutius:
Nisi tu mihi dixeris here, quid tandem fiet,
Quod hunc sequimur. Alias molestus ero tibi.
Neque enim me verberabis, qui sertum gero.
CH. Non per Iouem: sed si molestus sis mihi*

Ἵνα μᾶλλον ἀλγῇς. Καρ. λῆρος. οὐ γὰρ παύσομαι,
Πρὶν ἂν φράσῃς μοι, τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσί.
Εὔνους γὰρ ὤν σοι πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα.
Χρ. Ἀλλ' οὔ σε κρύψω. τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν
Πιστότατον ἡγοῦμαί σε καὶ κλεπτίστατον.
Ἐγὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ,
Κακῶς ἔπραττον, καὶ πένης ἦν. Καρ. οἶδά τοι.
Χρ. Ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες,
Καὶ συκοφάνται, καὶ πονηροί. Καρ. πείθομαι.
Χρ. Ἐπερησόμενος οὖν ᾠχόμην ὡς τὸν θεόν.
Τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν
Ἤδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον.
Τὸν δ' υἱὸν, ὅσπερ ὢν μόνος μοι τυγχάνει,
Πευσόμενος εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους,
Εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδὲν.
Ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν.
Καρ. Τί δῆθ' ὁ Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;
Χρ. Πεύσει. σαφῶς γὰρ ὁ θεὸς εἶπέ μοι τοδί:
Ὅτῳ ξυναντήσαιμι πρῶτον ἐξιὼν,
Ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαί μ' ἔτι:
Πείθειν δ' ἐμαυτῷ ξυνακολουθεῖν οἴκαδε.
Καρ. Καὶ τῷ ξυναντᾷς δῆτα πρώτῳ; Χρ. τουτῳί.
Καρ. Εἶτ' οὐ ξυνίης τὴν ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ,
Φράζουσαν, ὦ σκαιότατέ, σοι σαφέστατα,
Ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον;
Χρ. Τῷ τοῦτο κρίνεις; Καρ. δηλονότι καὶ τυφλῷ,
Γνῶναι δοκεῖ τοῦθ': ὡς σφόδρ' ἐστὶ συμφέρον
Τὸ, μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς ἐν τῷ νῦν χρόνῳ.
Χρ. Οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τοῦτο ῥέπει,
Ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἢν δ' ἡμῖν φράσῃ,

Ὃς

In aliqua re, ego detracto serto, te flagris
Multabo, vt peius etiam habeas. CA. nugas agis.
Nam ego prius non cessabo, quam tu dixeris
Hic quis siet. Quia enim fidelis sum tibi,
Ideo tam sollicite, quæ sunt in rem tuam,
Inquiro. CH. Agedum iam non celabo te amplius.
Nam ex omnibus seruis te vti fidelissimum
Mihi, sic & furacissimum credo omnium.
Ego, cum vir essem iustus, integer & pius:
Hactenus in egestate, & summa penuria,
Ætatem egi, inopem ac miseram. CA. isthuc scio.
CH. Alii vero nequam homines, scelerati, improbi,
Sacrilegi, sycophantæ, rabulæ, interim
Ditescebant. CAR. istbuc credo facillime.
CHR. Interrogaturus igitur, adiui hunc Deum,
Vt, qui putabam vitæ ærumnosæ prope
Exhaustam a me esse partem longe maximam:
Consulerem eum de filio, quem habeo vnicum:
An illi expediat permutatis moribus,
Esse improbo, male versuto, sani nihil:
Nam ad bene viuendum hoc credebam apprime vtile.
CA. Quid ergo per coronas Phœbus garriit?
CH. Id audies. aperte enim Deus mihi
Hoc dixit, vt cuicunque primum occurrerem,
Templo egressus: eum nullo desererem loco,
Animumque inducerem, domum vsque persequi.
CA. Et huic tu primum ergo occurristi? CH. huic scilicet.
CA. Quid, si tu homo ineptissime, mentem optimi Dei
Non assecutus es? qui aperte hoc consulit:
Vt filium nostratum moribus imbuas?
CH. Vnde istud coniicis? CA. hoc vel cæcus viderit,
Quod maxime conducat, hoc nunc tempore
Nihil quicquam sani quenquam hominem conarier.
CH. At hoc mihi non fit verisimile Cario,
Quod in istam partem propendeat oraculum:
Sed in aliud longe maius. Quod si vir hic

Ὅς τίς ποτ' ἐςὶν ὑτοσὶ, καὶ τῦ χάριν,
Καὶ τῦ δεόμενος ἦλθε μετὰ νῷν ἐνθαδὶ,
Πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ, τι νοεῖ.
Καρ. Ἄγε δὴ σὺ, πρότερον σαυτὸν, ὅς τις εἶ, φράσον.
Ἢ τἀπὶ τύτοις δρῶ. Χρ. λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΚΗΝΗ δευτέρα.

Τρίμετροι Ιαμβικοί.

ΠΛΟΥΤΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγω σοι. Καρ. μανθάνεις,
Ὅς φησιν εἶναι; Χρ. σοὶ λέγει τῦτ', ὐκ ἐμοί.
Σκαιῶς γὰρ αὐτῦ καὶ χαλεπῶς ἐκπυνθάνει.
Ἀλλ' εἴ τι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκυ τρόποις,
Ἐμοὶ φράσον. Πλ. κλάειν ἔγωγέ σοι λέγω.
Καρ. Δέχυ τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν ὄρνιν τῦ θεῦ.
Χρ. Οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρα, χαιρήσεις ἔτι.
Εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς.
Πλ. Ὦ τᾶν ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμῦ. Χρ. πώμαλα.
Καρ. Καὶ μὴν ὃ λέγω, βέλτιςόν ἐςι, δέσποτα.
Ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάκιςα τυτονί.
Ἀναθεὶς γὰρ ἐπὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν, καταλιπὼν
Ἄπειμ', ἵν' ἐκεῖθεν ἐκτραχηλισθῇ πεσών.
Χρ. Ἀλλ' αἶρε ταχέως. Πλῦτ. μηδαμῶς. Χρ. ὐκῦν ἐρεῖς;
Πλ. Ἀλλ' ἢν πύθησθέ μ', ὅς τις εἰμ', εὖ οἶδ', ὅτι
Κακόν τί μ' ἐργάσεσθε κοὐκ ἀφήσετε.
Χρ. Νὴ τὺς θεὺς ἡμεῖς γ', ἐὰν βύλῃ γε σύ.

ΠΛ. Μέ-

Nobis aperiat, quisnam sit, cuius rei
Causa, aut qua re indigens, nobiscum huc venerit,
Forte assequemur oraculum, quid innuat.
CA. Age tu, dic hoc primum mihi, quinam vir sies:
Aut post minas sic faciam. CH. dicto opus est cito.

ACTVS PRIMI SCENA secunda.

Senarii Iambici.

PLVTVS, CARIO, CHREMYLVS.

Tibi ego dico, vt male pereas. CA. audis here,
Quem se esse dicat? CH. hoc tibi dicit, non mihi.
Nam rustice & inhumaniter eum interrogas.
Age vero, si quid tibi candidi hominis placent
Mores: mihi dicito. PL. dico tibi, vt male habeas.
CA. Habe virum tibi, habe hoc augurium Apollinis.
CH. Ita me Ceres amet: faxo ego ne gaudeas.
Nisi enim dicas qui sis, male te perdam malum.
PL. Abscedite a me, obsecro viri. CH. minime omnium.
CA. Here, quod mihi factu nunc videtur optimum,
Id eloquar: hunc ego hominem perdam pessime.
Nam in præcipitium aliquod eum ducam: atque ibi
Homine relicto, me subducam protinus,
Vt illinc delapsus, collum frangat miser.
CH. Eia ocyus rape. PL. nequaquam. CH. loquere igitur.
PL. Atqui, si cognoueritis me, qui vir siem,
Sat scio, aliquod mihi dabitis malum: neque
Dimittetis. CHR. nos per Deos, si tu velis.

Πλ. Μέθεσθε νῦν με πρῶτον. Χρ. ἠνὶ, μεθίεμεν.
Πλ. Ἀκούετον δή. δεῖ γὰρ, ὡς ἔοικ', ἐμὲ
Λέγειν, ἃ κρύπτειν ἦ παρεσκευασμένος.
Ἐγὼ γάρ εἰμι Πλοῦτος. Χρ. ὦ μιαρώτατε
Ἀνδρῶν ἁπάντων. εἶτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὤν;
Καρ. Σὺ Πλοῦτος, οὕτως ἀθλίως διακείμενος;
Ὦ Φοῖβ' Ἄπολλον, καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες,
Καὶ Ζεῦ: τί φής; ἐκεῖνος ὄντως εἶ σύ; Πλ. ναί.
Χρεμ. Ἐκεῖνος αὐτός; Πλ. αὐτότατος. Χρέμ. πόθεν οὖν, φράσον,
Αὐχμῶν βαδίζεις; Πλ. ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι,
Ὃς οὐκ ἐλοῦσατ', ἐξότου περ ἐγένετο.
Χρ. Τουτὶ δὲ τὸ κακὸν πῶς ἔπαθες; κάτειπέ μοι.
Πλ. Ὁ Ζεύς με ταῦτ' ἔδρασεν, ἀνθρώποις φθονῶν.
Ἐγὼ γὰρ ὢν μειράκιον ἠπείλησ', ὅτι
Ὡς τοὺς δικαίους καὶ σοφοὺς καὶ κοσμίους
Μόνους βαδιοίμην, ὁ δέ μ' ἐποίησε τυφλὸν,
Ἵνα μὴ διαγιγνώσκοιμι τούτων μηδένα.
Οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ.
Χρ. Καὶ μὴν διὰ τοὺς χρηστούς γε τιμᾶται μόνους,
Καὶ τοὺς δικαίους. Πλοῦτ. ὁμολογῶ σοι. Χρεμ. φέρε, τί οὖν,
Εἰ πάλιν ἀναβλέψειας, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ,
Φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; Πλ. φήμ' ἐγώ.
Χρ. Ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις; Πλ. πάνυ μὲν οὖν.
Πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ ἑώρακα χρόνου.
Χρ. Καὶ θαῦμά γ' οὐδέν. οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων.
Πλ. ἄφετόν με νῦν. ἴστον γὰρ ἤδη τἀπ' ἐμοῦ.
Χρ. Μὰ Δί', ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἑξόμεσθά σου.
Πλ. Οὐκ ἠγόρευον, ὅτι παρέξειν πράγματα
Ἐμέλλετόν μοι; Χρ. καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ,

Καὶ

PL. Omittite ergò nunc primum. CH. Ecce omittimus.
PL. Aduertite nunc (nam quantum video, res eo
Rediit, vt cogar expromere, quæ statueram
Celare vos) ego sum Plutus. CH. hominum omnium,
Qui viuunt, sordidissime, & fœdissime,
Tun' Plutum te esse nos celares? CA. tune sis
Plutus, qui vsque adeo nunc ægre & misere habeas?
O Phœbe Apollo, ô Dii indigetes, ô cœlites,
O Iuppiter, quid ais? an verè is es? PL. etiam.
CH. Is ipse? PL. ipsissimus. CH. Sed vndénam cedo
Tam squalidus huc prodis? PL. e Patrocli domo,
Qui nunquam lauit, ex quo ætatem inter homines
Agit. CH. dic mihi amabo, vnde isthuc sit tibi malum.
PL. His Iuppiter me multauit malis sua
Bona inuidens hominibus: nam olim puer adhuc
Minatus fueram, quod desertis improbis,
Iustos, modestos, eruditos & probos
Adire solos vellem: sed me Iuppiter
Obcæcauit, vt horum dignoscam neminem.
Adeo frugi hominibus hic Deus male inuidet.
CH. Atqui ille honorem accipit à iustis & bonis
Solis. PL. fateor. CH. age tu, si visum pristinum
Recuperes, nunquid fugies iam deinceps malos?
PL. Ita loquor. CH. ad iustos diuertes? PL. scilicet.
Nam nusquam ipsos iam longo vidi tempore.
CH. Neque id mirum: quando ego oculatus eiusmodi
Haud vsquam video. PL. dimittite nunc me: quæ enim
Scire ex me voluistis, ea tenetis omnia.
CH. Non per Iouem, sed te multo nunc auidius
Retinebimus. PL. annon ita fore hoc prædixeram,
Quod effeceris mihi facturi hic negotia?
CH. Obsecro, da te mihi, neque desere me. Virum

Καὶ μή μ' ἀπολίπῃς, οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ,
Ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα.
Μὰ τὸν Δί'. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλος, πλὴν ἐγώ.
Πλ. ταυτὶ λέγουσι πάντες. ἡνίκ' ἂν δέ μου
Τύχωσ', ἀληθῶς, καὶ γένωνται πλούσιοι:
Ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσι τῇ μοχθηρίᾳ.
Χρ. Ἔχει μὲν οὕτως: εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί.
Πλοῦτ. Μὰ Δί', ἀλλ' ἁπαξάπαντες. Καρ. οἰμώξεις μακρά.
Χρ. Σὺ δ' ὡς ἂν εἰδῇς, ὅσα παρ' ἡμῖν, ἢν μένῃς,
Γενήσετ' ἀγαθὰ, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
Οἶμαι γὰρ οἶμαι (ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται)
Ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,
Βλέψαι ποιήσας. Πλ. μηδαμῶς τοῦτ' ἐργάσῃ.
Οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι. Καρ. τί φῄς;
Ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει.
Πλ. Ὁ Ζεὺς μὲν οὖν εἰδὼς τὰ τούτων μῶρ', ἔμ', εἰ
Πύθοιτ' ἂν, ἐπιτρίψειε. Χρ. νῦν δ' οὐ τοῦτο δρᾷ,
Ὅστις σε προσπταίοντα περινοστεῖν ἐᾷ;
Πλ. Οὐκ οἶδ': ἐγὼ δ' ἐκεῖνον ὀῤῥωδῶ πάνυ.
Χρ. Ἄληθες; ὦ δειλότατε πάντων δαιμόνων.
Οἴει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα,
Καὶ τοὺς κεραυνοὺς ἀξίους τριωβόλου:
Ἐάν γ' ἀναβλέψῃς σὺ, κἂν μικρὸν χρόνον;
Πλ. Ἆ, μὴ λέγ', ὦ πόνηρε, ταῦτ'. Χρ. ἔχ' ἥσυχος.
Ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ
Μεῖζον δυνάμενον. Πλ. ἐμὲ σύ; Χρ. νὴ τὸν οὐρανόν.
Αὐτίκα γὰρ ἄρχει διὰ τίν' ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν;
Καρ. Διὰ τἀργύριον: πλεῖστον γὰρ ἔστ' αὐτῷ. Χρ. Φέρε,
Τίς οὖν ὁ παρέχων ἐστὶν αὐτῷ τοῦτ'; Καρ. ὁδί.

Si quæras, quam ego sum, in vita meliorem, neque
Tu reperies, neque per Iouem alius est, quam ego.
PL. Hoc pollicentur omnes: sed vbi me semel
Adepti fuerint, diuitesque euaserint,
Plane a probitate deflectunt ad malitiam.
CH. Ita est: veruntamen non omnes sunt mali.
PL. Imo omnes, per Iouem. CA. pœnas dabis mihi.
CH. At tu, vt scias, quanta accepturus sis bona:
Si apud nos maneas, animum adhibe, vt intelligas.
Confido enim atque spero (modo Deus annuat)
Fore, vt hac ego te cæcitate liberem,
Tibique visum restituam. PL. minime omnium
Hoc feceris: nam visum recipere non lubet.
CH. Quid ais? CA. Hic homo ingenio est nato ad miseriam.
PL. At Iuppiter, quem vesania horum non latet,
Si hoc rescifcat, me penitus perduit. CH. quasi
Vero hoc ipsum iam non agat, cum scilicet
Te cæcum oberrare, & passim impingere sinit?
PL. Id nescio: sed ego formido ipsum maxime.
CH. Itane vero, o meticulosissime omnium?
Sed censen' tu illud imperium magni Iouis,
Et fulmina eius digna vel teruncio:
Si tu oculos recipias, vel modico tempore?
PL. Ah istane dixis, scelus: CH. acquiesce: nam
Ego demonstrabo, quod tu plus ipso Ioue
Possis. PL. egon'? CH. tu, per cœlum: & nunc illico.
Bonus ille Iuppiter, per quem Diis imperat?
CA. Per argentum: hoc enim illi abunde suppetit.
CH. Age, quis Ioui illud argentum largitur? CA. hic.

CH.

Χρ. Θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτονί;
Καρ. Καὶ νὴ Δί', εὔχονταί γε πλουτεῖν ἄντικρυς.
Χρ. Οὐκοῦν ὅδ' ἐστὶν αἴτιος: καὶ ῥαδίως
Παύσειεν, εἰ βούλοιτο, ταῦτ' ἄν. πλ. ὅτι τί δή;
Χρ. Ὅτ' οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
Οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἕν,
Μὴ βουλομένου σοῦ. πλουτ. πῶς; Χρέμ. ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως
Ὠνήσεται δίπουθεν, ἢν σὺ μὴ παρὼν
Αὐτὸς διδῷς τ' ἀργύριον: ὥς τε τοῦ Διὸς
Τὴν δύναμιν, ἢν λυπῇ τι, καταλύσεις μόνος.
πλοῦτ. Τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ; Χρεμ. Φημ' ἐγώ.
Καὶ νὴ Δί', εἴ τί γ' ἐστὶ λαμπρὸν καὶ καλόν,
Ἢ χάριεν ἀνθρώποισι, διὰ σὲ γίγνεται.
Ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα.
Καρ. Ἔγωγέ τοι διὰ σμικρὸν ἀργυρίδιον
Δοῦλος γεγένημαι, διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως.
Χρ. Καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,
Ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
Οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν: ἐὰν δὲ πλούσιος:
Τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.
Καρ. Καὶ τοὺς γε παῖδας φασὶ ταυτὸ τοῦτο δρᾷν,
Οὐ τῶν ἐραστῶν, ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.
Χρ. Οὐ τοὺς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους. ἐπεὶ
Αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. Καρ. τί δαί;
Χρ. Ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν, ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.
Καρ. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
Ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.
Χρ. Τέχναι δὲ πᾶσαι διὰ σὲ καὶ σοφίσματα,
Ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἔσθ' εὑρημένα.

Ὁ μὲν

CH. Per quem Ioui homines sacrificant? nunquid per hunc?
CA. Omnino: nam huc omnia vota sacrificantium
Redeunt: vt ii ditescant, qui Deum inuocant.
CH. An non igitur hic autor sacrorum omnium est?
Et, si velit hic, facile ista omnia desiuerint?
PL. Quamobrem? CH. quia ne vnus hominum quidem offerat
Libum deinceps, aut pecudem, aut aliud denique,
Si tu prohibeas. PL. Quomodo? CH. Quomodo? quia
Non erit, vnde quis emat, ad libandum quippiam,
Nisi tu præsens ei argentum dederis: ita,
Vt vim Iouis (si tibi molestus sit forsitan)
Tu solus destruas. PL. quid ais? num homines ei
Per me sacra faciunt? CH. ita dico: & per Iouem
Si quid præclarum, aut pulchrum, aut gratum denique
Inter homines existit, per te maxime
Existit: nam pecuniæ obediunt omnia.
CA. Ego certe, modico ære emtus, miseram seruio
Hanc seruitutem: quia nummatus non eram.
CH. Etiam Corinthiacas aiunt meretriculas,
Si quando pauper eas sollicitando ambiat,
Nullam rationem eius habere. At si quispiam
Diues: statim illi facere copiam sui.
CAR. Hoc ipsum aiunt facere pueros tenellulos,
Non propter amatores, sed quæstus gratia.
CH. At tu hoc non de bonis, sed de meritoriis
Dici puta: nam frugi argentum haud expetunt.
CA. Quid ergo petunt? CH. Alius quidem generosum equum,
Alius vero expetit canes venaticos.
CA. Fortasse dum eos pecuniam exposcere pudet,
Hoc prætextu suam tegunt infamiam.
CH. Artes item omnes, omnes præstigiæ & doli
Inter homines propter te excogitata sunt.

Te

Ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν σκυτοτομεῖ καθήμενος:
Ἕτερος δὲ χαλκεύει τις, ὁ δὲ τεκταίνεται:
Ὁ δὲ χρυσοχοεῖ, χρυσίον παρὰ σοῦ λαβών:
Ὁ δὲ λωποδυτεῖ γε, νὴ Δί', ὁ δὲ τοιχωρυχεῖ:
Ὁ δὲ κναφεύει τις: ὁ δὲ πλύνει κώδια:
Ὁ δὲ βυρσοδεψεῖ γ': ὁ δέ γε πωλεῖ κρόμμυα:
Ὁ δ' ἁλοὺς γε μοιχὸς διὰ σέ που παρατίλλεται.
Πλ. Οἴμοι τάλας, ταυτί μ' ἐλάνθανε πάλαι.
Χρ. Μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ;
Καρ. Ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;
Χρ. Τί δέ; τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.
Καρ. Τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ οὗτος τρέφει;
Χρ. Ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;
Καρ. Ὁ Βελονοπώλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ Παμφίλου;
Χρ. Ἀργύριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;
Καρ. Φιλέψιος δ' οὐχ' ἕνεκά σου μύθους λέγει;
Χρ. Ἡ ξυμμαχία δ' οὐχὶ διά σε τοῖς Αἰγυπτίοις;
Καρ. Ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;
Χρ. Ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος; Καρ. ἐμπέσοι γέ σοι.
Χρ. Τὰ δὲ πράγματ' οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται;
Μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος
Καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν εὖ ἴσθ' ὅ, τι.
Καρ. Κρατοῦσι γοῦν κἂν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε,
Ἐφ' οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέζηται μόνος.
Πλ. Ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἷς ὢν ποιεῖν;
Χρ. Καὶ ναὶ μὰ Δία τούτων γε πολλῷ πλείονα
Ὥς τ' οὐδὲ μεστός σου γέγον' οὐδεὶς πώποτε.
Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἔστι πάντων πλησμονή:
Ἔρωτος. Καρ. ἄρτων. Χρ. μουσικῆς. Καρ. τραγημάτων.
Χρ. Τιμῆς. Καρ. πλακούντων. Χρ. ἀνδραγαθίας.
Καρ. ἰσχάδων.

Χρ.

Te propter in sutrina alius corium secat:
Alius ferrum ducit: alius ligna fabricat:
Alius, quod a te accepit, aurum liquefacit.
Est, qui tui causa spoliat: qui parietes
Perfodit: alius fullonem agit: hic pelles lauat:
Hic corium tingit: ille cepas venditat:
Hic deprehensus adulter vulsuram miser
Patitur: tuique hac studio fiunt omnia.
PL. Ah me miserum, qui isthac ignoraui hactenus!
CH. Rex ille Persarum, annon se effert propter hunc?
CA. Et cœtus hominum nunquid fiunt propter hunc?
CH. Quid? num triremes tu non comples? cedo mihi.
CA. Conductum exercitum in Corintho hic non alit?
CH. Non Pamphilus ab isthoc habet, quod lugeat?
CA. Et Belonopoles nonne vna cum Pamphilo?
CH. Nonne Argyrius hunc propter immodeste agit?
CA. Philepsius nonne tui causa fabulas
Recitat? CH. non propter te auxilium Ægyptiis datur?
CA. Annon propter te Lais amat Philonidem?
CH. At Timothei turris? CA. ea te quidem obruat.
CH. Nonne hac, qua dico, propter te fiunt omnia?
Tu namque solus autor & perfector es
Bonorum, quod scias, malorumque omnium.
CA. Imo etiam in bello plerumque vincere
Ea pars, in quam hic potissimum propenderit.
PL. Egone vnus hac efficere tanta sim potens?
CH. Et per Iouem, hisce multo plura tu potes,
Neque quenquam hominem tui vnquam cepit satietas.
Nam aliarum rerum satietas est omnium:
Amoris. CA. panum. CH. Musica. CA. bellarium.
CH. Honoris. CA. placentarum. CH. fortitudinis. CA. caricarum.

CHR. Am-

Χρ. φιλοτιμίας. Καρ. μάζης. Χρ. στρατηγίας. Καρ. φακῆς.
Χρ. Σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε.
Ἀλλ' ἢν τάλαντά τις λάβῃ τριακαίδεκα,
Πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα,
Κἂν ταῦτ' ἀνύσῃ, τετταράκοντα βούλεται,
Ἤ φησιν, οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον.
Πλ. Εὖ τοι λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάνυ:
Πλὴν ἓν μόνον δέδοικα. Χρ. φράζε τοῦ πέρι.
Πλ. Ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατὲ
Ἔχειν με, ταύτης δεσπότης γενήσομαι.
Χρ. Νὴ τὸν Δί'. ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες, ὡς
Δειλότατόν ἐσθ' ὁ Πλοῦτος. Πλ. ἥκιστ', ἀλλά με
Τοιχωρύχος τις διέβαλλ'. εἰσδὺς γάρ ποτε,
Οὐκ εἶχεν, εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδὲν λαβεῖν,
Εὑρὼν ἀπαξάπαντα τὰ κατακεκλεισμένα.
Εἶτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν, δειλίαν.
Χρ. Μή νῦν μελέτω σοι μηδέν: ὡς ἐὰν γένῃ
Ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα,
Βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως.
Πλ. Πῶς οὖν δυνήσει τοῦτο δρᾶσαι, θνητὸς ὤν;
Χρ. Ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι
Ὁ Φοῖβος αὐτὸς, πυθικὴν σείσας δάφνην.
Πλ. Κἀκεῖνος οὖν ξύνοιδε ταῦτα; Χρ. φήμ' ἐγώ.
Πλ. Ὁρᾶτε. Χρ. μὴ φρόντιζε μηδὲν, ὦ 'γαθέ.
Ἐγὼ γὰρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι, κἂν δέῃ μ' ἀποθανεῖν,
Αὐτὸς διαπράξω ταῦτα. Καρ. κἂν βούλῃ γ' ἐγώ.
Χρ. Πολλοὶ δ' ἔσονται χ' ἅτεροι νῷν ξύμμαχοι,
Ὅσοις δικαίοις οὖσιν, οὐκ ἦν ἄλφιτα.
Πλ. Παπαί. πονηρούς γ' εἶπας ἡμῖν ξυμμάχους.
Χρ. Οὐκ, ἤν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

Ἀλλ'

CHR. Ambitionis. CAR. polentæ. CH. Imperii. CA. lentium.
CH. Tui autem tædio, nemo vnquam affectus est.
Nam si quis accipiat talenta tredecim,
Auidius contendit parare sedecim.
Si & hæc confecerit, quadraginta appetit:
Aut vitam sibi post esse vitalem negat.
PL. Videmini profectò mihi bene dicere,
Hoc præter vnum, quod metuo. CH. Quidnam, cedo?
PL. Vereor, vt hanc potentiam, qua præditum
Me vos esse affirmatis, ego vnquam consequar.
CH. Sane verò: sed illud omnes dictitant,
Plutum rem esse timidissimam. PL. nihil minus:
Sed olim quidam perfossor parietum me ita
Calumniatus est: qui cum in meam domum
Tacite irrepsisset, nihil asportare potuit.
Propterea, quod occlusa repperisset omnia.
Exinde meam fur ille prouidentiam
Interpretatus est falso formidinem.
CH. Nihil prorsum cura sit tibi iam: Nam si ego
Promtum & paratum te hac in re cognouero,
Faxo, vt videas acutius vel Lynceo.
PL. Qui tu hoc perficere possis, qui mortalis es?
CH. Bonam spem concepi ex iis, quæ modo mihi
Phœbus respondit, laurum excutiens Pythicam.
PL. Etiam ille horum tecum conscius est? CH. Ita loquor.
PL. Videte. CH. ne sis sollicitus. Ego enim, vt probe
Istuc scias, vel capitis mei periculo
Ipsemet hæc conficiam. CA. Et ego tecum, si lubet.
CH. Aderunt etiam alii adiutores plurimi,
Qui, quod iusti sunt, non habent quod esitent.
PL. Papæ, miseros hos adiutores prædicas.
CH. Haudquaquam, si modo ii ditescant denuo.

Ἀλλ' ἴθι σὺ μὲν ταχέως δραμών. Καρ. τί δρῶ, λέγε.
Χρ. Τοὺς ξυγγεώργους κάλεσον (εὑρήσεις δ' ἴσως
Ἐν τοῖσιν ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους)
Ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος ἐνταυθοῖ παρὼν,
Ἡμῖν μετάσχῃ, τοῦ δὲ τοῦ πλούτου μέρος.
Καρ. Καὶ δὴ βαδίζω: τουτοδὶ τὸ κρεάδιον,
Τῶν ἔνδοθέν τις εἰσενεγκάτω λαβών.
Χρ. Ἐμοὶ μελήσει τοῦτό γ': ἀλλ' ἀνύσας τρέχε.
Σύ δ', ὦ κράτιστε Πλοῦτε πάντων δαιμόνων,
Εἴσω μετ' ἐμοῦ δεῦρ' εἴσιθ'. ἡ γὰρ οἰκία
Αὐτή 'στιν, ἣν δεῖ χρημάτων σε τήμερον
Μεστὴν ποιῆσαι, καὶ δικαίως κἀδίκως.
Πλ. Ἀλλ' ἄχθομαι μὲν εἰσιὼν, νὴ τοὺς θεοὺς.
Ἐς οἰκίαν ἑκάστοτ' ἀλλοτρίαν πάνυ:
Ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πώποτε.
Ἢν μὲν γὰρ εἰς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
Εὐθὺς κατώρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω.
Κἄν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
Αὐτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
Ἔξαρνός ἐστι, μηδ' ἰδεῖν με πώποτε.
Ἢν δ' ὡς παραπλῆγ' ἄνθρωπον εἰσελθὼν τύχω:
Πόρναισι καὶ κύβοισι παραβεβλημένος,
Γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.
Χρ. Μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε:
Ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πῶς εἰμ' ἀεί:
Χαίρω τε γὰρ φειδόμενος (ὡς οὐδεὶς ἀνήρ:)
Πάλιν τ' ἀναλῶν, ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ.
Ἀλλ' εἰσίομεν, ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
Καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον,
Ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μετὰ σέ. Πλ. πείθομαι.
Τί γὰρ ἄν τις οὐχὶ πρὸς σὲ τἀληθῆ λέγοι;

ΔΡΑΜΑ-

Sed curre tu curriculo. CA. quid faciam, cedo.
CH. Vicinos agricolas accerse (reperies
Ipsos forte in agris, operi intentos rustico)
Vt hic praesto assient? & aquam quilibet
Eorum partem Pluti nobiscum auferat.
CA. Eo: sed hanc carnem aliquis hinc intro ferat.
CH. Mihi haec res curae erit, tu curre celeriter.
At ô Deorum Plute praestantissime,
Nunc tu huc mecum ingredere, quoniam haec mea est domus,
Quam te hodie oportet ditare, per fas & nefas.
PL. At enim molestum est mihi, Deos testor, domum
Ingredi, alienam praesertim atque incognitam.
Nam nihil unquam illic habui, quo fruerer, boni,
Si enim mihi contigerit ad sordidum ingredi:
Continuo ille in terra defossum me occulit.
Post, vbi probus quispiam amicus adiuerit, opem
Implorans, & pecuniolae parum exigens:
Negat ille habere, ac ne vidisse me quidem
Ait: sin ad prodigum hominem diuertero:
Scortis, & aleis obiectus, temporis
Momento, nudus illinc protrudor foras.
CH. Mediocrem hominem nactus es huc vsque neminem:
At ego tali ingenio sum praeditus: lubens,
Si quisquam alius, mea comparco: rursum, vbi opus est,
Sumptus facio, sed eamus intro: nam volo,
Vt te uxor videat, & gnatus meus vnicus,
Quem, post te, amo maxime. PL. Credo facillime.
CH. Cur enim aliquis, quae vera, tibi non indicet?

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ πρώτη.

Τετράμετροι, Ιαμβικοί, Καταληκτικοί·
Δίμετροι, Ἀνακρεόντειοι, καὶ
ἄλλοι τινές.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταυτὸν θύμον φαγόντες
Ἄνδρες φίλοι, καὶ δημόται, καὶ τοῦ πονεῖν ἐρασταί·
Ἴτ', ἐγκονεῖτε, σπεύδεσθ', ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν,
Ἀλλ' ἔστ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ᾗ δεῖ παρόντας ἀμύνειν.
Χο. οὔκουν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως,
Ὡς εἰκός ἐστιν, ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη.
Σὺ δ' ἀξιοῖς ἴσως με θεῖν· πρὶν ταῦτα καὶ φράσαι μοι,
Ὅτου χάριν γ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμᾶς.
Καρ. Οὔκουν πάλαι δήπου λέγω· σὺ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
Ὁ δεσπότης γάρ φησιν, ὑμᾶς ἡδέως ἅπαντας
Ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας.
Χο. Ἔστιν δὲ δὴ τί; καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ', ὅ φησιν;
Καρ. Ἔχων ἀφῖκται δεῦρο πρεσβύτην τιν', ὦ πονηροί,
Ῥυπῶντα, κυφὸν, ἄθλιον, ῥυσὸν, μαδῶντα, νωδόν.
Οἶμαι δὲ νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.
Χο. Ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν, πῶς φής; φράσον μοι.
Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα.
Καρ. Πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν.

Χο.

ACTVS II. SCENA I.

Octonarii Iambici, Catalectici, Dimetri, Anacreontii, & alii quidam.

CARIO, CHORVS.

O Qui multas cum hero cepas edistis vna amici
Viri, & populares, & laborum studiosi, venite,
Ite, properate, currite: neque enim vllus est morandi
Locus: sed ipsa se offert occasio rei gerendæ:
Quam vt arripiatis protinus, vi tota anniti oportet.
CH. Atqui vides me prompte iamdudum gradum incitare,
Quantum quidem a nobis fieri est æquum, viris labore
Fessis, & natu grandioribus: sed tu requiris,
Vt æquis passibus tecum curramus: & hoc priusquam
Nos certos reddas, quare tuus herus nos huc vocarit.
CA. Atqui ego iam dudum dixi, sed tu non aduertis aures,
Quod Chremylus herus meus dicat, vos deinceps vniuersos
Hanc austeram & odiosam vitam cum alia suauiori
Permutaturos, & beate victuros & delicate.
CH. Quid hoc negotii est? aut vndenam, de quo ille dicit?
CA. Modo huc aduenit, ô agricolæ, adducens quempiam vna
Senem gibbosum, squalidum, ærumnosum, cariosum,
Edentulum, rugosum, caluum, &, vt puto, etiam apellam.
Nam testor altum coelum, talis esse mihi videtur.
CH. O aureum mihi nuncium: quid ais? dic quæso nobis:
Nam innuis ipsum venire cum pecuniarum aceruo.
CA. Imo, vt ego arbitror, habet aceruum senilium malorum.

Χο. Μῶν ἀξιοῖς φενακίσας ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι
Ἀζήμιος, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος;
Καρ. Πάντως γὰρ ἄνθρωπον φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα
Ἡγεῖσθέ μ' εἶναι κ' οὐδὲν ἂν νομίζεθ' ὑγιὲς εἰπεῖν;
Χο. Ὡς σεμνὸς οὑπίτριπτος· αἱ κνῆμαι δέ σου βοῶσιν
Ἰοὺ, ἰού· τὰς χοίνικας καὶ τὰς πέδας ποθοῦσαι.
Καρ. Ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζειν.
Σὺ δ' οὐ βαδίζεις· ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσι.
Χο. Διαῤῥαγείης· ὡς μόθων εἶ, καὶ φύσει κόβαλος,
Ὅστις φενακίζεις· φράσαι δ' οὔπω τέτληκας ἡμῖν,
Ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο·
Οἳ πολλὰ μοχθήσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς προθύμως
Δεῦρ' ἤλθομεν, πολλῶν θύμων ῥίζας διεκπερῶντες.
Καρ. Ἀλλ' οὐκ ἔτι ἂν κρύψαιμι. τὸν Πλοῦτον γὰρ, ὦ ἄνδρες, ἥκει
Ἄγων ὁ δεσπότης· ὃς ὑμᾶς πλουσίους ποιήσει.
Χο. Ὄντως γὰρ ἔστι πλουσίοις ἅπασιν ἡμῖν εἶναι;
Καρ. Νὴ τοὺς θεούς· Μίδαις μὲν οὖν, ἢν ὦτ' ὄνου λάβητε.
Χο. Ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεῦσαι
Ὑφ' ἡδονῆς· εἴπερ λέγεις ὄντως σὺ ταῦτ' ἀληθῆ.
Καρ. Καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι, θρεττανελὸ τὸν Κύκλωπα
Μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρενσαλεύων,
Ὑμᾶς ἄγειν. ἀλλ' εἶα τέκεα θαμίν' ἐπαναβοῶντες
Βληχώμενοί τε προβατίων,
Αἰγῶν τε κιναβρώντων μέλη,
Ἕπεσθ' ἀπεψωλημένοι, τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε.
Χο. Ἡμεῖς δέ γ' αὖ ζητήσομεν, θρεττανελὸ τὸν Κύκλωπα
Βληχώμενοι, σὲ τουτονὶ πεινῶντα καταλαβόντες,

Πήραν

CH. Ehem! tun' impune abiturum te speras, si me inani
Spe ludifices: præsertim cum hunc ego gestem scipionem?
CA. Vah: num vos ita me ad omnia natura esse procreatum
Putatis, vt nihil sani a me dici iudicetis?
CH. Vt honestus est hic verbero! at interim tua crura clamant
Heu, heu: & compedes, & crassas pedicas expetessunt.
CA. In tumulo tibi sorte obtigit ius dicendi potestas:
Tu vero non abis. Atque Charon tibi Symbolum dat.
CH. Rumparis: vt molestus es, & ingenio versipelli,
Qui nos ita ludere pergis, nec dum protulisti aperte,
Cuius nam rei causa tuus herus nos huc aduocarit:
Cum multis nos laboribus districti & occupati,
Huc properemus, thymi radices multas transeuntes.
CA. At iam non celabo amplius. Herus intra tecta Plutum
Adduxit secum: qui vos agricolas ditabit omnes.
CH. An reuera nos omnes diuites sumus futuri?
CA. Imo Midæ: si modo asininas induatis aures.
CH. Vt lætor, vt delector, vt tripudiare allubescit
Mihi nunc, præ gaudio: si vera sunt, quæ prædicas tu!
CA. At ego volo Threttanelo Cyclopem imitans, & pedes hoc
Modo inferens, vos agere: Eia filioli clamitantes
Balate mecum velut oues,
Et fœtida velut capra.
Subsequimini, vt hirci, intemperantius lasciuientes.
CH. At nos vicissim, Threttanelo illum quæremus Cyclopem,
Balantes: & vbi famelicum te prenderimus: gerentem

Πήραν ἔχοντα, λάχανά τ' ἄγρια δροσερὰ, καὶ κραιπαλῶντα,
Ἡγούμενον τοῖς προβατίοις,
Εἰκῆ δὲ καταδαρθέντα που,
Μέγαν λαβόντες ἡμμένον σφηκίσκον, ἐκτυφλῶσαι.
Καρ. Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,
Ἡ τοὺς ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου ποτ' ἐν Κορίνθῳ
Ἔπεισεν, ὡς ὄντας κάπρους,
Μεμαγμένον σκῶρ ἐσθίειν, αὐτὴ δ' ἔματτεν αὐτοῖς
Μιμήσομαι πάντα τρόπον.
Ὑμεῖς δὲ γρυλλίζοντες ὑπὸ φιληδίας,
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.
Χο. Οὐκοῦν σε τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,
Καὶ μαγγανεύουσαν, μολύνουσάν τε τοὺς ἑταίρους,
Λαβόντες, ὑπὸ φιληδίας
Τὸν Λαερτίου μιμούμενοι, τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν.
Μινθώσομέν θ', ὥσπερ τράγου,
Τὴν ῥῖνα· σὺ δ' Ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς.
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.
Καρ. Ἀλλ' εἶα νῦν τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
Ὑμεῖς, ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπεσθ'. ἐγὼ δ' ἰὼν ἤδη, λάθρα
Βουλήσομαι, τοῦ δεσπότου
Λαβών τιν' ἄρτον, καὶ κρέας,
Μασσώμενος τὸ λοιπὸν, οὕτω τῷ κόπῳ ξυνεῖναι.

Peram & olera rosida, & agrestia [illegible] temulentum,
Ouibus tuis præcedere,
Aut forte somnum carpere:
Illic ingenti te palo excæcabimus præusto.
CA. At ego omnibus modis Circen imitabor, quæ venenis
Ex arte confectis, socios Philonidæ apud Corinthum
Mutauit in fœdos sues:
Ipsisque persuasit, vt oletum coctum deuorarent,
Quod illa prius subegerat.
Vos igitur hac voluptate illecti, ite grunnientes
Porcam sues secuti.
CH. At nos vicissim te Circen permiscentem venena,
Et præstigiis socios ludificantem & contaminantem
Prendemus: & præ gaudio,
Vlyssem imitantes, tibi suspenso a testiculis, vt hirco,
Nares linemus stercore:
Tum tu, vt Aristyllus, rictu medice diducto, intonabis:
Matrem sequare porca.
CA. Age nunc cauillis & iocis omissis, vos redite
Ad pristinum formæ decus:
Ego hinc abibo clanculum,
Et pane carnibusque hero
Surreptis, vbi probe satur
Fuero, huic negotio gnauam manum admouebo.

 ACTVS

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ δευτέρα.

Τρίμετροι Ἰαμβικοί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΧΟΡΟΣ.

Χαίρειν μὲν ὑμᾶς ἐςιν ὦ 'νδρες δημόται,
Ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν, καὶ σαπρόν.
Ἀσπάζομαι δ', ὅτιη προθύμως ἥκετε,
Καὶ συντεταγμένως, κοὐ καταβεβλακευμένως.
Ὅπως δέ μοι καὶ τἄλλα συμπαραςάται
Ἔσεσθε, καὶ σωτῆρες ὄντες τοῦ θεοῦ.
Χο. Θάῤῥει. βλέπειν γὰρ ἄντικρυς δόξεις μ' Ἄρη.
Δεινὸν γὰρ, εἰ τριωβόλου μὲν εἵνεκα
Ὠςιζόμεσθ' ἑκάςοτ' ἐν τῇ 'κκλησίᾳ,
Αὐτὸν δὲ τὸν Πλοῦτον παρείην τῳ λαβεῖν.
Χρ. Καὶ μὴν ὁρῶ καὶ Βλεψίδημον τουτονὶ
Προσιόντα. δῆλος δ' ἐςὶν, ὅτι τοῦ πράγματος
Ἀκήκοέν τι, τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ τρίτη.

Τρίμετροι Ἰαμβικοί.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Τί ἂν οὖν τὸ πρᾶγμ' εἴη; πόθεν καὶ τίνι τρόπῳ
Χρεμύλος πεπλούτηκ' ἐξαπίνης; οὐ πείθομαι.
Καί τοι λόγος γ' ἦν, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς,
Ἐπὶ τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων,
Ὡς ἐξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
Ἔςιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμαςὸν, χ' ὅπως,

ACTVS II. SCENA II.

Senarii Iambici.

CHREMYLVS, CHORVS.

VT vos iubeam saluere, o populares mei,
Insipida & obsoleta salutatio mihi
Videtur. Itaque saluto more vos nouo:
Et obuiis vlnis amplector: quod animis
Tam propensis pleno huc aduentatis gradu,
Minimeque remisso. Quod nunc reliquum est, date operam,
Vt etiam in cæteris præsto adsitis mihi:
Plutumque mecum una asseruetis serio.
CHO. *Bono animo es, nam talem me socium senties,*
Vt alterum Martem videre te putes.
Si enim in conuentibus propter teruncium
Subinde altercamur: certe indignum fiet,
Ipsum Plutum e manibus cuiquam dimittere.
CH. *At enim video huc & Blepsidemum accedere:*
Certum est ex incessu propero, & celeri gradu,
Quod jam aliquid de isthoc resciuit negotio.

ACTVS II. SCENA III.

Senarii.

BLEPSIDEMVS, CHREMYLVS.

QUid hoc rei obsecro? aut unde & quomodo meus
Chremylus tam subito sit diues? non crederem:
Tametsi in tonstrinis sermo de hac re frequens,
Mehercule erat hominum, illic desidentium:
Quod ille repente factus sit ditissimus.
Hoc autem mihi plane nouum & mirum accidit:

Quod

Χρηστόν τι πράττων, τοὺς φίλους μεταπέμπεται:
Οὔκουν ἐπιχώριόν τι πρᾶγμ' ἐργάζεται.
Χρεμύλ. Ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψας ἐρῶ, μὰ τοὺς θεούς.
Ὦ Βλεψίδημ', ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν:
Ὥς τε μετέχειν ἔξεστιν, εἶ γὰρ τῶν φίλων.
Βλ. Γέγονας δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;
Χρ. Ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἢν θεὸς θέλῃ.
Ἔνι γάρ τις, ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.
Βλεψίδ. Ποῖός τις; Χρεμύλ. οἷος; Βλεψίδ. λέγ' ἀνύσας, ὅ, τι φῄς ποτε.
Χρ. Ἢν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν ἀεί:
Ἢν δὲ σφαλῶμεν, ἐπιτετρῖφθαι τὸ παράπαν.
Βλ. Τουτὶ πονηρὸν φαίνεται τὸ φορτίον:
Καί μ' οὐκ ἀρέσκει. τό, τε γὰρ ἐξαίφνης ἄγαν
Οὕτως ὑπερπλουτεῖν, τότ' αὖ δεδοικέναι;
Πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιές ἐστ' εἰργασμένου.
Χρεμύλ. Πῶς δ' οὐδὲν ὑγιές; Βλεψίδ. εἴ τι κεκλοφὼς νὴ Δία,
Ἐκεῖθεν ἥκεις, ἀργύριον ἢ χρυσίον
Παρὰ τοῦ θεοῦ: κᾆπειτ' ἴσως σοι μεταμέλει,
Χρ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε: μὰ Δί'; ἐγὼ μὲν οὔ.
Βλ. Παῦσαι φλυαρῶν, ὦ 'γάθ'. οἶδα γὰρ σαφῶς.
Χρ. Σὺ μηδὲν εἰς ἔμ' ὑπονόει τοιοῦτο. Βλ. φεῦ,
Ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός:
Ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες.
Χρ. Οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρ' ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς,
Βλ. Ὡς πολὺ μεθέστηχ', ὧν πρότερον εἶχε, τρόπων.
Χρ. Μελαγχολᾷς, ὦ 'νθρωπε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Βλ. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν ἔχει:
Ἀλλ' ἐστὶν ἐπίδηλόν τι πεπανουργηκότι.
Χρ. Σὺ μὲν οἶδ', ὃ κρώζεις: ὡς ἐμοῦ τι κεκλοφότος,

Ζητεῖς

Quod fortunatior factus, amicos vocat.
Næ contra Patria consuetudinem hoc agit.
CH. Nihil celabo hominem: sed rem ipsam proloquar.
O Blepsideme, hodie multo præclarius,
Ac melius nobiscum omnibus agitur, quam heri.
Cuius ego rei te participem fieri volo.
Nam tu vnus ex amicorum numero es mihi.
BL. Esne autem vere, vt aiunt, tam diues modo
Factus? CH. Ero iam statim, modo Deus annuat.
Nam facinus tantum non fit sine periculo.
BL. Quonam periculo? CH. Hoc nimirum. BL. Dic obsecro:
Et vt occepisti, sic tandem perge eloqui.
CH. Si rem pulcre explicatam dederimus: dehinc
Perpetuo erimus fortunati, & prosperrime
Agemus: sin autem decepti, spe irrita,
Exciderimus, penitissime periuimus.
BL. Isthuc graue omnino apparet: mihi non placet.
Nam & sic repente ditari, & hæc interim
Metuere, hominis est, qui nihil admisit boni.
CH. Quomodo nihil boni? BL. Si tu furatus es
Aurum, vel argentum, ex fano hoc Apollinis:
Vnde modo proripis: & nunc facti pœnitet.
CH. Isthuc Apollo me prohibeat: ego nihil
Quicquam commisi tale hic vnquam, per Iouem.
BL. Desiste nugari, bone vir: noui palam.
CH. Noli, obsecro, de me ita male suspicarier.
BL. Deus bone, vt nihil quicquam sani est vspiam:
Adeoque omnes ad vnum lucro seruiunt.
CH. Non tu sat mihi sanus videre, per Deum.
BL. Quam longe a pristinis recessit moribus?
CH. Per cœlum, mi vir, atra te bilis agitat.
BL. Sed neque vultum satis fixum habet: & mobiles
Oculi, veteratorium animum palam arguunt.
CH. Noui iam, quo tu hæc crocites: vt mei scilicet

Fur-

Ζητεῖς μεταλαβεῖν. Βλεψίδ. μεταλαβεῖν ζητῶ; τίνος;
Χρ. Τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἑτέρως ἔχει.
Βλεψίδ. Μῶν οὐ κέκλοφας, ἀλλ' ἥρπακας; Χρεμ. κακοδαιμονᾷς.
Βλ. Ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἀπεστέρηκας γ' οὐδένα;
Χρεμύλ. Οὐ δῆτ' ἔγωγ'. Βλεψίδ. Ὦ Ἡράκλεις φέρε, ποῖ τις ἂν
Τράποιτο; τἀληθὲς γὰρ οὐκ ἐθέλεις φράσαι.
Χρ. Κατηγορεῖς γάρ, πρὶν μαθεῖν τὸ πρᾶγμά μου.
Βλ. Ὦ τᾶν: ἐγώ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ
Ἐθέλω διαπράξαι, πρὶν πυθέσθαι τὴν πόλιν,
Τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασιν τῶν ῥητόρων.
Χρ. Καὶ μὴν φίλος γ' ἄν μοι δοκῆς, νὴ τοὺς θεοὺς:
Τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας γε λογίσασθαι δώδεκα.
Βλ. Ὁρῶ τιν' ἐπὶ τοῦ βήματος καθεδούμενον,
Ἱκετηρίαν ἔχοντα, μετὰ τῶν παιδίων
Καὶ τῆς γυναικός: κ' οὐ διοίσοντ' ἄντικρυς
Τῶν Ἡρακλειδῶν οὐδ' ὅτι οὖν, τῶν Παμφίλου.
Χρ. Οὔκ, ὦ κακόδαιμον, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς μόνους
Ἔγω γε, καὶ τοὺς δεξιοὺς καὶ σώφρονας
Ἀπαρτὶ πλουτῆσαι ποιήσω. Βλ. τί σὺ λέγεις;
Οὕτω πάνυ πολλὰ κέκλοφας; Χρ. οἴμοι τῶν κακῶν,
Ἀπολεῖς. Βλ. σὺ μὲν οὖν σεαυτόν, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.
Χρ. Οὐ δῆτ'. ἐπεὶ τὸν Πλοῦτον, ὦ μόχθηρε σύ,
Ἔχω. Βλ. σὺ Πλοῦτον; ὁποῖον; Χρ. αὐτὸν τὸν θεόν.
Βλ. Καὶ ποῦ 'στιν. Χρ. ἔνδον. Βλ. ποῦ; Χρ. παρ' ἐμοί;
Βλ. παρὰ σοί; Χρ. πάνυ.
Βλεψ. Οὐκ ἐς κόρακας; Πλοῦτος παρὰ σοί; Χρ. νὴ τοὺς θεούς.
Βλ. Λέγεις ἀληθῆ; Χρ. Φημί. Βλ. πρὸς τῆς Ἑστίας;

Χρ.

Furti, si quod commiserim, partem auferas.
BL. Ego vt partem auferam? cedo cuiusnam rei?
CH. Hoc non ita est: nam ego quod ago, longe aliter se habet.
BL. Num tu non es furatus, sed tantummodo
Rapuisti? CH. Larua te atque intemperia agitant.
BL. At neque quenquam circumuenisti fraudibus?
CH. Non certe. BL. o Hercules, quonam si quispiam
Vertat, si tu verum non vis faterier?
CH. Qui tu me damnas, antequam rem noueris?
BL. At ego, bone vir, negotium hoc modico tibi
Sumptu effectum dabo: & priusquam ciuibus
Innotescat, iam rabularum os pecunia
Probe obturabo. CH. atqui per Deos, tu mihi
Talis videre amicus: qui si tres minas
Exposueris, repetiturus sis duodecim.
BL. Virum ego mi videre videor, qui supplicem
Oliua ramum gestitans, cum liberis
Et vxore ad tribunal sedebit: &
A Pamphili Heraclidis, si quis conferat,
Ne tantillum quidem, vlla in parte differet.
CH. Nequaquam homo impurissime, sed tantum bonos
Ego, & gnauos, & frugi reddam diuites.
BL. Quid ais? adeone multa suffuratus es?
CH. Ah enecas. BL. tu teipsum, vt mihi videre. CH. non
Hercle, quandoquidem ego Plutum ipsum, o scelerum caput,
Domi habeo. BL. Tune Plutum? quem Plutum? CH. Deum.
BL. Vbi is est? CH. intus. BL. vbi? CH. apud me.
BL. apud te? CH. scilicet.
BL. Abi in malam rem: num nam apud te Plutus est?
CH. Ita me Dii ament. BL. Verane hæc? CH. Verissima.

BL.

Χρ. Νὴ τὸν Ποσειδῶ. Βλ. τὸν θαλάττιον λέγεις;
Χρ. Εἰ δ' ἔστιν ἕτερός τις Ποσειδῶν, τὸν ἕτερον.
Βλ. Εἶτ' οὐ διαπέμπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους;
Χρ. Οὐκ ἔστι πω τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. Βλ. τί φῄς;
Οὐ τῷ μεταδοῦναι; Χρ. μάλα μὲν οὖν· δεῖ γὰρ πρῶτα. Βλ. τί;
Χρ. Βλέψαι ποιῆσαι νώ. Βλ. τίνα βλέψαι; φράσον.
Χρ: Τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ τὸ πρότερον, ἑνί γε τῳ τρόπῳ.
Βλ. Τυφλὸς γὰρ ὄντως ἐστί; Χρ. νὴ τὸν οὐρανόν.
Βλ. Οὐκ ἐτὸς ἄρ', ὡς ἔμ' ἦλθεν οὐδὲ πώποτε.
Χρ. Ἀλλ' ἢν θεοὶ θέλωσι, νῦν ἀφίξεται.
Βλ. Οὐκοῦν ἰατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινα;
Χρ. Τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;
Οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδέν ἐστ', οὔθ' ἡ τέχνη.
Βλ. Σκοπῶμεν. Χρ. ἀλλ' οὐκ ἔστιν. Βλ. οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.
Χρ. Μὰ Δί', ἀλλ' ὅπερ πάλαι παρεσκευαζόμην
Ἐγώ: κατακλίνειν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ
Κράτιστόν ἐστι. Βλ. πολὺ μὲν οὖν, νὴ τοὺς θεούς.
Μή νυν διάτριβ': ἀλλ' ἄνυε πράττων ἕν γέ τι.
Χρ. Καὶ δὴ βαδίζω. Βλ. σπεῦδέ νυν. Χρ. τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ τετάρτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΠΕΝΙΑ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

Ὦ θερμὸν ἔργον κἀνόσιον καὶ παράνομον,
Τολμῶντε δρᾶν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε:
Ποῖ ποῖ; τί φεύγετον; οὐ μενεῖτον; Χρ. Ἡράκλεις.
Πε. Ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς.
Τόλμημα γὰρ τολμᾶτον οὐκ ἀνασχετόν,

Ἀλλ'

BL. Per Vestam? CH. Per Neptunum. BL. num marinum?
CH. Dico: & si est alter Neptunus per alterum.
BL. Annon etiam ad amicos transmittes tuos?
CH. Res nondum eo rediit. BL. quid ais? an nondum ea
Res rediit, vt Plutus alio tradatur? CH. haud
Dum per Iouem, sed oportet prius. BL. quid prius?
CH. Visum restituere. BL. cui restituere? dic age.
CH. Pluto, & talem omnino, qualem prius habuit.
BL. Vtrum ille vere caecus est? CH. ita per Deos.
BL. Non temere est ergo, quod ad me nunquam venerit.
CH. At iam porro veniet, Diis volentibus.
BL. An non oportet medicum aliquem huc adducere?
CH. Quis hac in vrbe sit medicus? vbi medicis
Neque praemium est vllum, neque magni ars ipsa sit?
BL. Videamus. CH. at non est. BL. neque videtur mihi.
CH. Haud vllus est, me hercle: sed, quod dudum ego
Apud me pensitabam, id longe erit optimum,
Vt in templum ducamus Aesculapii:
BL. Ita per Deos: atque ideo ne moram trahe:
Et, vt aliquid perficias, da operam sedulo:
CH. Isthuc eo. BL. propera ocyus, CH. at hoc ipsum ago.

ACTVS II. SCENA IIII.

Senarii Iambici.

PAVPERTAS, CHREMYLVS, BLEPSIDEMVS.

O Facinus audax, impium & nefarium,
Vos facere aggressi homunciones pessimi:
Quo, quo? quid fugitis? annon restitabitis?
CH. Proh Hercules. PA. ego pol male vos perdam malos.
Nam facinus ausi estis facere intolerabile:

Ἀλλ᾽ οἷον οὐδεὶς ἄλλος οὐδὲ πώποτε,
Οὔτε θεὸς, οὔτ᾽ ἄνθρωπος: ὥς τ᾽ ἀπολώλατον.
Χρ. Σὺ δ᾽ εἶ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναί μοι δοκεῖς.
Βλ. Ἴσως Ἐριννύς ἐστιν ἐκ τραγῳδίας.
Βλέπει γέτοι μανικόν τι καὶ τραγῳδικόν.
Χρ. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔχει γὰρ δᾷδας. Βλ. οὐκ οὖν κλαύσεται.
Πε. Οἴεσθε δ᾽ εἶναι τίνα με; Χρ. πανδοκεύτριαν,
Ἢ λεκιθόπωλιν. οὐ γὰρ ἂν τοσουτονὶ
Ἐνέκραγες ἡμῖν, οὐδὲν ἠδικημένη.
Πε. Ἀληθές. οὐ γὰρ δεινότατα δεδράκατον,
Ζητοῦντες ἐκ πάσης με χώρας ἐκβαλεῖν;
Χρ. Οὐκ οὖν ὑπόλοιπόν σοι τὸ βάραθρον γίνεται.
Ἀλλ᾽ ἥτις εἶ, λέγειν ἐχρῆν σ᾽ αὐτίκα μάλα.
Πε. Ἢ σφὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
Ἀνθ᾽ ὧν ἐμὲ ζητεῖτον ἐνθένδ᾽ ἀφανίσαι.
Βλ. Ἆρ᾽ ἐστὶν ἡ καπηλὶς ἡ ᾽κ τῶν γειτόνων,
Ἣ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίνεται;
Πε. Πενία μὲν οὖν, ἣ σφῷν ξυνοικῶ πόλλ᾽ ἔτη.
Βλ. Ἄναξ Ἄπολλον, καὶ θεοί: ποῖ τις φύγοι;
Χρ. Οὗτος, τί δρᾷς, ὦ δειλότατον σὺ θηρίον;
Οὐ παραμενεῖς; Βλεψ. Ἥκιστα πάντων. Χρεμύλ. οὐ μενεῖς;
Ἀλλ᾽ ἄνδρε δύο γυναῖκα φεύγομεν μίαν;
Βλ. πενία γάρ ἐστιν, ὦ πόνηρ᾽: ἧς οὐδαμοῦ
Οὐδὲν πέφυκε ζῶον ἐξωλέστερον.
Χρεμύλ. Στῆθ᾽, ἀντιβολῶ σε, στῆθι. Βλεψ. Μὰ Δί᾽, ἐγὼ μὲν οὔ.
Χρ. Καὶ μὴν λέγω, δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ
Ἔργων ἁπάντων ἐργασόμεθ᾽: εἰ τὸν θεὸν
Ἔρημον ἀπολιπόντε ποι φευξούμεθα,
Τηνδὶ δεδιότε, μηδὲ διαμαχούμεθα.

Βλ.

Quale neque vllus Deorum, neque mortalium
Quisquam antehac ausus fuit vllo seculo:
Qua propter ambo periistis nunc illico.
CH. Qua tu es mulier? nam mihi videre lurida.
BL. Fortasse Erinnys est, aliqua ex Tragœdia:
Quia vultum pra se fert furialem atque Tragicum.
CH. At non gestat faces. BL. ideo pœnas dabit.
PA. Quam vos putatis me esse? CH. cauponariam,
Aut venditricem ouorum: alioqui non ita
Fueras in nos debacchatura: cum tibi
Nulla unquam a nobis illata sit iniuria.
PA. Scilicet annon hac iniuria grauissima,
Quod cogitatis me eiicere omnibus locis?
CH. Imo tibi Barathrum est reliquum. Sed tu, qua sies,
Age ac dudum nobis te oportet dicere.
PA. Qua vobis promeritas pœnas hodie inferam:
Quod me cupitis de medio insontem tollere.
BL. Quid si hac foret ista, de fœdis mulierculis,
Qua in hac cauponatur vicinia: & suis
Cotylis iniquis semper imponit mihi?
PA. Paupertas ego sum, paupertas: vestras domos
Qua multos iam annos, vobiscum seruo, & colo:
BL. O Phœbe Apollo! o Dii! quo quis profugiat hinc?
CH. Heus tu quid agis? o timidissimum animalculum,
Non restitas? BL. minime omnium. CH. non restitas
Inquam? quid hoc? duosne viros mulierculam
Vnam fugitare! BL. quia enim Paupertas ea est:
Qua non aliud vsquam animal pestilentius.
CH. Mane, obsecro, mane. BL. non maneo, per Iouem.
CH. At tibi ego dico: rem faciemus omnium
Turpissimam: si intus deserto isthoc Deo,
Metu mulierculæ profugiamus alio:

Βλ. Ποίοισιν ὅπλοις, ἢ δυνάμει πεποιθότες;
Ποῖον γὰρ οὐ θώρακα, ποίαν ἀσπίδα,
Οὐκ ἐνέχυρον τίθησιν ἡ μιαρωτάτη;
Χρ. Θάῤῥει. μόνος γὰρ οὗτος (οἶδ') ὁ θεὸς, ὅτι
Τροπαῖον ἀναστήσαιτ' ἂν τῶν ταύτης τρόπων.
Πε. Γρύζειν δὲ καὶ τολμᾶτον, ὦ καθάρματε,
Ἐπ' αὐτοφώρῳ δεινὰ δρῶντ' εἰλημμένω;
Χρ. Σὺ δ', ὦ κάκις' ἀπολουμένη, τί λοιδορεῖς
Ἡμῖν προσελθοῦσ', οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικουμένη;
Πε. Οὐδὲν γὰρ, ὦ πρὸς τοῖν θεοῖν, νομίζετον
Ἀδικεῖν με, τὸν Πλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
Βλέψαι πάλιν; Χρ. τί οὖν ἀδικοῦμεν τοῦτό σε.
Εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν.
Πε. Τίδ' ἂν γ' ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ'; Χρεμύλ.
ὅ, τι;
Σὲ πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος.
Πε. Ἐμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν νομίζετον
Κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώπους; Χρ. ὅ, τι;
Εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες, ἐπιλαθοίμεθα.
Πε. Καὶ μὴν περὶ τούτου σφῷν ἐθέλω δοῦναι λόγον
Τὸ πρῶτον αὐτοῦ: κἂν μὲν ἀποφήνω, μόνην
Ἀγαθῶν ἁπάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμὲ
Ὑμῖν δὶ ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς: εἰ δὲ μή,
Ποιεῖτον ἤδη τοῦθ', ὅ, τι γ' ἂν ὑμῖν δοκῇ.
Χρ. Ταυτὶ σὺ τολμᾷς, ὦ μιαρωτάτη, λέγειν;
Πε. Καὶ σύ γε διδάσκου: πάνυ γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως
Ἅπανθ' ἁμαρτάνοντά σ' ἀποδείξειν ἐγώ:
Εἰ τοὺς δικαίους φὴς ποιήσειν πλουσίους.
Βλ. Ὦ τύμπανα, καὶ κύφωνες, οὐκ ἀρήξετε;
Πε. Οὐ δεῖ σχετλιάζειν καὶ βοᾶν, πρὶν ἂν μάθῃς.
Βλ. Καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν, ἰοὺ, ἰοὺ,

Neque fortiter eam oppugnemus. BL. quibus obsecro
Armis, aut qua nam freti virtute, Chremyle?
Nam quas loricas, quos clypeos hac sordida
Mulier, non pridem aliis opposuit pignori?
CH. Bono animo es: solus hic Deus (quod sat scio)
De moribus huiusce, tropæum mox eriget.
PA. Etiamne audetis hiscere, vos piacula?
In ipso deprehensi facinore pessimo?
CH. Quid tu nos, pessime perdita, conuitiis
Aggredere, ne tantillum passa iniuria?
PA. Proh dii immortales, nihilne iniuria
Mihi fieri putatis: si Pluto suum
Visum restituere tantopere conemini?
CH. Quam tu hinc accipis iniuriam, si, quod hominum
Generi vniuerso conferat, nos quærimus?
PA. Quid vos excogitetis, in rem hominum, boni?
CH. Quid? si te primum eiecerimus e Græcia.
PA. Mene ejeceritis? ad quodnam maius malum,
Quam hoc ipsum possitis generi hominum dare?
CH. Quod nam? si hoc ipsum, quod iam facturi sumus,
Segnius aggredimur, & incepti obliuiscimur.
PA. Atqui ego rationem de hac re vobis reddere
Volo, & demonstrare hoc loco, quod sola ego
Vobis bonorum quorumcunque causa sim:
Neque alius, quam mei vnius beneficio,
Vos hanc vitam degatis: sin minus: agite,
Vt vultis: & de me pro lubitu statuite.
CH. Hoccine tu dicere audes impurissima?
PA. Modo tu doceri te sinas. Confido ego
Perfacile mihi fore, vt commonstrem, te procul
A via aberrare, si tu iustos diuites
Velis efficere. BL. o Cyphones, o tympana,
Vbi estis vos? nihilne mihi succurritis?
PA. Non æquum est clamitare & indignarier,
Priusquam, vt res sese habeat, recte didiceris.
BL. Et quis possit non exclamare, heu, heu mihi,

Τοιαῦτ' ἀκούων; Πε. ὅς τις ἐστὶν εὖ φρονῶν.
Χρ. Τί δῆτά σοι τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
Ἐάν γ' ἁλῷς: Πε. ὅ, τι σοι δοκεῖ. Βλ. καλῶς λέγεις.
Πε. Τὸ γὰρ αὐτό γ', ἂν ἡττᾶσθέ καὶ σφῷ δεῖ παθεῖν.
Βλ. Ἱκανοὺς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν;
Χρ. Ταύτῃ γε. νῷν δὲ δύ' ἀποχρήσουσιν μόνω.
Πε. Οὐκ ἂν φθάνοιτον τοῦτο πράττοντ': ἢ τί γ' ἂν
Ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ πέμπτη.

Τετράμετροι Καταληκτικοὶ, Ἀναπαιστικοὶ, Ἀριστοφάνειοι.

ΧΟΡΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ, ΠΕΝΙΑ.

Ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν ὑμᾶς σοφὸν ᾧ νικήσετε τηνδὶ,
Ἐν τοῖσι λόγοις ἀντιλέγοντες: μαλακὸν δ' ἐνδώσετε μηδέν.
Χρ. Φανερὸν μὲν ἔγωγ' οἶμαι γνῶναι τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως,
Ὅτι τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων εὖ πράττειν, ἐστὶ δίκαιον:
Τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέους, τούτων τἀναντία δήπου.
Τοῦτ' οὖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις εὕρομεν ὥς τε γενέσθαι,
Βούλημα καλὸν, καὶ γενναῖον, καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον.
Ἢν γὰρ ὁ Πλοῦτος νυνὶ βλέψῃ, καὶ μὴ τυφλὸς ὢν περινοστῇ,

Ὡς

Si ista audiat? PA. non clamet, qui recte sapit.
CH. Sin succumbas, quam tibi mulctam irrogauero?
PA. Quamcunque lubuerit. BL. recte sane hoc ais.
PA. At enim si vos vincamini, multam mihi
Eandem dabitis. BL. viginti mortes satin?
CH. Huic satis: at nobis sola sufficiunt dua.
PA. Causam haud potestis dicere, quin faciatis hac:
Aut aliquis habeat, quod iuste opponat mihi?

ACTVS II. SCENA V.

Octonarii Catalectici, Anapæstici, Aristophanii.

CHORVS, CHREMYLVS, BLEPSIDEMVS, PAVPERTAS.

IGitur nunc seria proferte, & veris rationibus illi
Obsistite, quo vincatis: neque quicquam admiscete iocosum.
CH. Principio hoc omnibus ex æquo puto perspicuum & manifestum:
Quod fas sit & æquum, frugi homines rebus gaudere secundis,
Prauos ex aduerso & sceleratos, fortuna premi iniqua.
Igitur hoc nos perpendentes, aliquando vt fiat, honestam
Rationem iniimus, generosam, atque ad opus hoc perficiundum
Vtilem & aptam: nam si Plutus nunc visum oculosque receptet,

Ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βαδιεῖται: κοὐκ ἀπολείψει.
Τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέους φευξεῖται: κᾆτα ποιήσει
Πάντας χρηστοὺς καὶ πλουτοῦντας δήπου, τά τε θεῖα σέβοντας.
Καί τοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἂν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;
Βλ. Οὔτις ἂν ἐγώ σοι τούτου μάρτυς: μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.
Χρ. Ὡς μὲν γὰρ νῦν ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκειται,
Τίς ἂν οὐχ ἡγοῖτ' εἶναι μανίαν, κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον;
Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροὶ,
Ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι. πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοὶ,
Πράττουσι κακῶς, καὶ πεινῶσι, μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα σύνεισιν.
Οὐκοῦν εἶναί φημ', ἢ παύσει ταῦτ', ἢν βλέψῃ ποθ' ὁ Πλοῦτος,
Ὁδόν: ἥν τιν' ἰὼν, τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μείζω πορίσειεν.
Πε. Ἀλλ' ὦ πάντων ῥᾷστ' ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὑγιαίνειν,
Δύο πρεσβύτα, ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ παραπαίειν:
Εἰ τοῦτο γένοιθ', ὃ ποθεῖθ' ὑμεῖς, οὔ φημ' ἂν λυσιτελεῖν σφῶν.
Εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψειε πάλιν, διανείμειέ τ' ἴσον ἑαυτὸν,

Οὔτε

Neque cæcus oberret: apud frugi tantum diuertet, eosque
Nunquam deseret: at prauos & sceleratos negliget: atque
Hinc fiet, vti omnes frugi & amantes pietatis locupletet.
Quo consilio, cedo quis hominum melius excogitet vllum?
BL. Nemo profecto. nam me tibi testem do: ex hac quærere noli.
CH. Etenim si hominum vitam, vt nunc est, quis secum expenderit: an non
Quandam insaniam, & vt dicam verius, extremam reputabit
Esse miseriam? Nam hodie bona pars hominum praua & scelerata
Diuitiis per fas atque nefas, corrasis, affatim abundat:
Multi autem iusti & probi inopia atque fame pressi, male vitam
Peragunt: & tecum, Paupertas, nullo non tempore degunt.
Itaque vnam hanc esse viam puto: quam si oculis, eat ille receptis:
Genus humanum maioribus accumulauerit emolumentis.
PA. O homines perfacile, præ aliis, huc illecti, vt nihil vsquam
Sani inceptetis: duo vetuli, deliri atque hallucinantes:
Socii nugarum & fraudum: si, quod vos summa cupitis vi,
Contingat: non video, qui nam in rem hoc vestram cedere possit.
Quoniam si Pluto visus reddatur: seque omnibus ille

Οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε σοφίαν μελετῴη
Οὐδεὶς, ἀμφοῖν γ' ὑμῖν τούτοιν ἀφανισθέντοιν, ἐθελήσει
Τίς χαλκεύειν, ἢ ναυπηγεῖν, ἢ ῥάπτειν, ἢ τροχοποιεῖν,
Ἢ σκυτοτομεῖν, ἢ πλινθουργεῖν, ἢ πλύνειν, ἢ σκυτοδεψεῖν.
Ἢ γῆς ἀρότροις ῥήξας δάπεδον, καρπὸν Δηοῦς θερίσασθαι;
Ἢν ἐξῇ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν τούτων πάντων ἀμελοῦσιν;
Χρ. Λῆρον ληρεῖς. ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ', ὅσα νυνὶ κατέλεξας,
Οἱ θεράποντες μοχθήσουσι. Πε. πόθεν οὖν ἕξεις θεράποντας;
Χρ. Ὠνησόμεθ'. ἀργυρίου δήπου. Πε. τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν,
Ὅταν ἀργύριον κἀκεῖνος ἔχῃ; Χρ. κερδαίνειν βουλόμενός τις
Ἔμπορος ἥκων ἐκ Θετταλίας παρὰ πλείστων ἀνδραποδιστῶν.
Πε. Ἀλλ' οὐδ' ἔσται πρῶτον ἁπάντων οὐδείς, οὐδ' ἀνδραποδιστὴς,
Κατὰ τὸν λόγον, ὃν σὺ λέγεις, δήπου. τίς γὰρ πλουτῶν ἐθελήσει
Κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ, τοῦτο ποιῆσαι;
Ὥστ' αὐτὸς ἀρῶν ἐπαναγκασθεὶς, καὶ σκάπτειν, τἄλλα τε μοχθεῖν,
Ὀ δυνηρότερον τρίψεις βίοτον πολὺ τοῦ νῦν. Χρ. ἐς κεφαλήν σοι.
Πε. Ἔτι δ' οὐχ ἕξεις οὔτ' ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν: οὐ γὰρ ἔσονται:
Οὔτε τάπησιν. τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος;

Οὔτε

Ex æquo distribuat: & communis velit omnibus esse:
Tum neque doctæ artes, neque disciplinæ ex mortalibus vlli
Fuerint curæ. Deletis autem per vos artibus, atque
E vita hominum sublatis: quis quæso ferrum fabricabit?
Quis naues compinget? quis sutor erit? quis plaustra pa-rabit?
Quis corium incidet? quis pelles tinget? quis conteget ædes?
Quis arabit terram? quis fructus demetet & in horrea condet?
Siquidem vobis ita securis & inertibus esse licebit.
CH. Nugaris, nam hæcquæ modo nobis enumerasti, omnia serui
Perficient. PA. Vnde autem tibi serui? CH. illos mercabimur. PA. at quis
Vendet primum, cui non minor argenti vis, quam tibi prompta?
CH. Aliquis lucri cupidus mercator, peregre e Thessalia ad nos
Proficiscens, a plagiariis atque propolis mancipiorum.
PA. At neque plagiarii erunt: si quidem tua, quam dicis, ratio fit:
Nam quis locuples hoc faciat proposito discrimine vitæ?
Itaque tute fodere, arare, & cætera vitæ munia obire
Cogeris, multoque miserior, quam nunc eris. CH. in caput isthæc
Mala tuum recidant. PA. Sed neque tum in lecto (quia non erit vllus)
Neque tapetibus es dormiturus: quis enim stragula texat,
Cui

Οὔτε μύροισι μυρίσαι στακτοῖς, ὁπόταν νύμφην ἀγάγησθον:

Οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπάναις κοσμῆσαι ποικιλομόρφων.

Καίτοι τί πλέον πλουτεῖν ἐστι, πάντων τούτων ἀποροῦντας;

Παρ' ἐμοῦ δ' ἐστιν ταῦτ' εὔπορα πάνθ' ὑμῖν, ὧν δεῖσθον. ἐγὼ γὰρ

Τὸν χειροτέχνην ὥσπερ δέσποιν', ἐπαναγκάζουσα κάθημαι,

Διὰ τὴν χρείαν, καὶ τὴν πενίαν, ζητεῖν ὁπόθεν βίον ἕξει.

Χρ. Σὺ γὰρ ἂν πορίσαι τί δύναι' ἀγαθὸν, πλὴν φῴδων ἐκ βαλανείου,

Καὶ παιδαρίων ὑποπεινώντων, καὶ γρᾳδίων κολοσυρτὸν,

Φθειρῶν τ' ἀριθμὸν, καὶ κωνώπων, καὶ ψυλλῶν (οὐδὲ λέγω σοι

Ὑπὸ τοῦ πλήθους) αἳ βομβοῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνιῶσιν,

Ἐπεγείρουσαι καὶ φράζουσαι, πεινήσεις: ἀλλ' ἐπανίστω.

Πρὸς δέ γε τούτοις, ἀνθ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος: ἀντὶ δὲ κλίνης,

Στιβάδα σχοίνων, κόρεων μεστήν: ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει:

Καὶ φορμὸν ἔχειν ἀντὶ τάπητος σαπρὸν: ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου,

Λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ: σιτεῖσθαι δ' ἀντὶ μὲν ἄρτων

Μαλάχης πτόρθους: ἀντὶ δὲ μάζης, φύλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων:

Ἀντὶ δὲ θράνους, στάμνου κεφαλὴν κατεαγότος: ἀντὶ δὲ μάκτρας,

Πιθά-

Cui nummorum satis est? neque item unguentis olim pretiosis
Delibuti, neque sumptuose tinctis gradiemini amicti
Vestib. vbi domum duxeritis sponsam. Quæ si omnia vobis
Desint: quomodo pro diuitib. censebimini atque opulentis?
A me autem ista omnia, quorumcunque modo vestrum indiget vsus.
In promtu vobis adsum, nam ego opificem, veluti imperiosa
Domina astans, compello: vt rerum vsu & paupertate premente,
Rationem ineat, qua vitam toleret. CH. *quidnam tu obsecro possis*
Præstare boni cuiquam, præter tubercula balneolorum:
Et puerorum esurientum & vetularum voces gemibundas:
Numerum pediculorum, culicum & pulicum, (quos iam numerare
Non est) qui odioso bombo strident hominis tempora circum,
Et somnum abigunt, dicentes: surge: fames ceruicibus instat.
Quid des præterea, nisi tritam, pro integra veste, lacernam:
Pro pulchro lecto, cimicibus oppletum, fædumque grabatum:
Qui homini somnum excutiat: pro picturato tegmine putrem
Stoream: pro puluino lapidem: pro pane absumere malua
Gramina: pro maza, raphanorum foliis exilibus vti:
Pro sede, cadum capite effracto: pro mactra, doliolorum

Latera,

Πιθάκνης πλευρὰν, ἐῤῥωγυῖαν καὶ ταύτην; ἆρά γε πολλῶν
Ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω σ᾽ αἰτίαν οὖσαν;
Πε. Σὺ μὲν οὐ τὸν ἐμὸν βίον εἴρηκας; τὸν πτωχῶν δ᾽ ὑπεκρούσω.
Χρ. Οὐκοῦν δήπου τῆς πτωχίας πενίαν φαμὲν εἶναι ἀδελφήν.
Πε. Ὑμεῖς γ᾽, οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὅμοιον.
Ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ἐμὸς τοῦτο πέπονθε βίος: οὐ μὰ Δί᾽: οὐδέ γε μέλλει.
Πτωχοῦ μὲν γὰρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἐστιν μηδὲν ἔχοντα:
Τοῦ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον: καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα:
Περιγίγνεσθαι δ᾽ αὐτῷ μηδὲν, μὴ μέν τοι μηδ᾽ ἐπιλείπειν.
Χρεμύλ. Ὡς μακαρίτην, ὦ δάματερ, τὸν βίον αὐτοῦ κατέλεξας:
Εἰ φεισάμενος καὶ μοχθήσας, καταλείψει μὴ δὲ ταφῆναι.
Πε. Σκώπτειν πειρᾷ, καὶ κωμῳδεῖν, τοῦ σπουδάζειν ἀμελήσας:
Οὐ γινώσκων, ὅτι τοῦ πλούτου παρέχω βελτίονας ἄνδρας,
Καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὴν ἰδέαν. παρὰ τῷ μὲν γὰρ ποδαγρῶντες,
Καὶ γαστρώδεις, καὶ παχύκνημοι, καὶ πίονές εἰσιν ἀσελγῶς.
Παρ᾽ ἐμοὶ δ᾽ ἰσχνοὶ, καὶ σφηκώδεις, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.

Χρ.

Latera, ipsa etiam diffissa? An non quæ bona des plurima, monstro:
Teque ostendo omnibus hominibus causam quandam esse bonorum?
PA. Atqui tu non mea, sed mendicorum mala proposuisti.
CH. Atqui paupertatem mendicitatis dicimus esse sororem.
PA. Vos sane: qui Dionysium adæquare soletis Thrasybulo.
Sed mea vita nihil tale experta est: neque tale experietur
Vnquam: mendici hæc vita est, quam dicis, nihil prorsus habendo
Viuere: sed pauperis est, viuere parce, rebusque gerendis
Operam dare: vti nihil habenti; nihil in vita quoque desit.
CH. O quam felicem vitam narras pauperis atque beatam:
Si parcendo atque laborando vix tantum a morte relinquat,
Vnde ipsius sepeliri possit. PA. risu, ludo atque cauillis,
Non serio agis rem: neque perpendis, quod ego reddo viros, quam
Plutus, meliores ingenio & specie. Nam apud hunc podagrosi,
Ventriosi, crassis suris, pingues, & supra modum obesi.
At apud me graciles atque agiles, & formidandi inimicis.

CH.

Χρ. Ὑπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴσως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις.
Πε. Περὶ σωφροσύνης ἤδη τοίνυν περανῶ σφῷν: κἀναδιδάξω,
Ὅτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἐμοῦ: τοῦ Πλούτου δ' ἔστιν ὑβρίζειν.
Χρεμ. Πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ἐστι, καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν,
Βλεψ. Νὴ τὸν Δί', εἴγε λαθεῖν δεῖ αὐτόν, πῶς οὐ κόσμιόν ἐστι;
Πε. Σκέψαι τοίνυν γ' ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς ῥήτορας: ὡς, ὁπόταν μὲν
Ὦσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι:
Πλουτήσαντες δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν, παραχρῆμ' ἄδικοι γεγένηνται:
Ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει, καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν.
Χρ. Ἀλλ' οὐ ψεύδει τούτων γ' οὐδέν, καίπερ σφόδρα βάσκανος οὖσα,
Ἀτὰρ οὐχ ἧττόν γ' οὐδὲν κλαύσει: μηδὲν ταύτῃ γε κομήσῃς,
Ὅτι γε τητεῖς τοῦτ' ἀναπείσειν ἡμᾶς, ὡς ἔστιν ἀμείνων
Πενία πλούτου. Πε. καὶ σύ γ' ἐλέγξαι μ' οὔπω δύνασαι ἐπὶ τούτου,
Ἀλλὰ φλυαρεῖς, καὶ πτερυγίζεις. Χρ. καὶ πῶς φεύγουσί σ' ἅπαντες;
Πε. Ὅτι βελτίους αὐτοὺς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα
Ἀπὸ τῶν παίδων: τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι, φρονοῦντας ἄριστα
Αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμ' ἐστὶ δίκαιον.

Χρ.

CH. Gracilitatem hanc tu inducis per ieiunia nempe, famemque.
PA. De vitæ integritate atque modestia eorum paucula dicam,
Vosque docebo, quod apud me sit laudata modestia vitæ:
Sed apud Plutum iniuria. CH. quasi modesti hoc siet, aut mediocris,
Furari, perfodere parietes? BL. certe: nam latitare
Si eum oportet, qui admisit: quomodo non tibi honesta hæc videantur?
PA. Quæso aspice tantum vrbis causidicos: qui quantisper egeni
Sunt: erga populum atque vrbem, se præbent æquos facilesque:
Ditati e Republica, omnes confestim efficiuntur iniqui:
Plebique parant insidias: & populo bellum facere audent.
CH. Nihil horum mentiris: licet vsque adeo mihi sis odiosa:
Pœnam tamen hic nihilo secius dabis vt ne idcirco tumescas,
Quod nobis persuadere aggrederis, diuitiis meliorem
Paupertatem esse. PA. At tu istorum nescis conuellere quicquam,
Sed nugas agis & frustra alas audes expandere. CH. qui fit
Ergo: quod te omnes fugiunt? PA. quia per me fiunt meliores.
Id quod vel de pueris nosse inprimis promtum est, etenim illi
Patrum auersantur vultus, suadentum ipsis optima quæque.
Adeo, quid turpe, quid honestum discernere, res operosa est.

Χρ. Τὸν Δία φήσεις ἆρ' οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον;
Κἀκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει: ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει.
Πε. Ἀλλ', ὦ Κρονικαῖς γνώμαις ὄντως λημῶντε γε τὰς φρένας ἄμφω:
Ὁ Ζεὺς δήπου πένεται: καὶ τοῦτό γε δὴ φανερῶς σε διδάξω.
Εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ποιῶν αὐτὸς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα,
Ἵνα τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτου ξυναγείρει,
Ἀνεκήρυττεν τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας, στεφανώσας
Κοτίνου στεφάνῳ; καί τοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχρῆν, εἴπερ ἐπλούτει.
Χρ. Οὐκοῦν τούτῳ δήπου δηλοῖ τιμῶν τὸν πλοῦτον ἐκεῖνος.
Φειδόμενος γὰρ καὶ βουλόμενος τούτου μηδὲν δαπανᾶσθαι,
Λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας, τὸν πλοῦτον ἐᾷ παρ' ἑαυτῷ,
Πε. πολὺ τῆς πενίας πρᾶγμ' αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ περιάψαι:
Εἰ πλούσιος ὢν, ἀνελεύθερος ἔσθ' οὑτωσὶ, καὶ φιλοκερδής.
Χρ. Ἀλλά σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας.
Πε. Τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμᾶν ὑμᾶς, ὡς οὐ πάντ' ἔστ' ἀγαθ' ὑμῖν,
Διὰ τὸν πενίαν. Χρ. παρὰ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι,
Εἴτε τὸ πλουτεῖν, εἴτε τὸ πεινῆν βέλτιον. Φησὶ γὰρ αὕτη,

Τοὺς

CH. Ergone Iouem etiam dices optima non dignoscere posse.
Nam diuitias habet & ille, & eas nobis cœlitus offert.
PA. O vere animis Saturninis, & lippis mentibus ambo.
Etiam Iuppiter ille ipsus inops est: quod tibi iam manifesto
Demonstrabo: nam si diues erat, cur iuxta Elida quondam
Certamen Olympiacum instituens, vt quinto quolibet anno
Omnes illuc Græcos acciret, victores oleastro
Præconis voce coronari voluit? si opulentus erat, tum
Auro potius, quam olea redimire athletam conueniebat.
CH. Imo hoc ipso Iuppiter ostendit, quanti ipse æstimet aurum.
Quia enim parci vult auro, neque temere profundi: ideo re
Nihili victores illos ornat: diuitias sibi seruat.
PA. Si, vt dicis, ita est, sane tu crimen multo fœdius illi
Affingis, quam paupertati cuiuis: vt, qui cum opulentus
Sit, adeo sit sordidus, atque immensi lucri studiosus.
CH. At te Iuppiter eradicet, & olea ramo caput ornet.
PA. Hoccine mihi nunc sit contradicere: quod non omnia vobis
A paupertate bona obtingant? CH. ex Hecate hoc scire licebit,
Vtrum satius sit ditem, quam inopem viuere: Nam ipsamet inquit,

Τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας, δεῖπνον κατὰ μῆνα προσάγειν:
Τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.
Ἀλλὰ φθείρου καὶ μὴ γρύζῃς
Ἔτι μηδ᾽ ὁτιοῦν,
Οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ᾽ ἢν πείσῃς.
Πε. Ὦ πόλις Ἄργους, κλύεθ᾽, οἷα λέγει.
Χρ. Παύσωνα κάλει τὸν ξύσσιτον.
Πε. Τί πάθω τλήμων;
Χρ. Ἔῤῥ᾽ ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ᾽ ἡμῶν.
Πε. Εἶμι δὲ ποῖ γῆς;
Χρ. Ἐς τὸν κύφων᾽: ἀλλ᾽ οὐ μέλλειν
Χρῆν σ᾽, ἀλλ᾽ ἀνύειν.
Πε. Ἦ μὴν ὑμεῖς γ᾽ ἔτι μ᾽ ἐνταυθοῖ
Μεταπέμψεσθον.
Χρ. Τότε νοστήσεις: νῦν δὲ φθείρου.
Κρεῖττον γάρ μοι πλουτεῖν ἐστιν:
Σὲ δ᾽ ἐᾶν κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλήν.
Βλ. Νὴ Δί᾽, ἔγωγ᾽ οὖν ἐθέλω πλουτῶν
Εὐωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων,
Τῆς τε γυναικός: καὶ λουσάμενος
Λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανείου,
Τῶν χειροτεχνῶν,
Καὶ τῆς πενίας καταπαρδεῖν.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Σκηνὴ ἕκτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

Αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ πίτριπτος οἴχεται.
Ἐγὼ δὲ, καὶ σύ γ᾽, ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
Ἐγκα-

Opulentos & dites; quouis mense, sibi apponere cœnam:
Inopes vero & egenos prius auferre hanc, quam pene feratur.

Sed pereas, nec verbum musses
Mihi tantillulum.
Nam non vinces, etsi vincas.
PA. O mea tu Argos, cape quæ memoret.
CH. Pausona voca commensalem.
PA. Quid agam infelix?
CH. Abi in malam rem, procul a me.
PA. Quo misera ibo?
CH. In Cyphonem: atque haud est cunctandum,
Sed cursitandum.
PA. Certe illud tempus erit, quo me
Reuocetis vos.
CH. Redibis tunc: iam perdaris.
Nam præstat nunc ditari me:
Te vero caput deflere tuum.
BL. Per Iouem ego nunc volo ditatus
Potare inter pueros, & cum
Coniuge: dein' postquam lauero me,
Bene curata pelle reuersus,
Contra artifices
Et pauperiem vndique pedam.

ACTVS II. SCENA VI.

Senarii Iambici.

CHREMYLVS, BLEPSIDEMVS.

ABit tandem hæc anus scelerata: nostrum erit
Nunc Blepsideme, vt Plutum quam citissime

Ἐγκατακλινοῦντ᾽ ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.
Βλ. Καὶ μὴ διατρίβωμέν γε, μὴ πάλιν τὶς αὖ
Ἐλθὼν διακωλύσῃ τι τῶν προὔργου ποιεῖν.
Χρ. Ὦ παῖ Καρίων, τὰ στρώματ᾽ ἐκφέρειν ἐχρῆν:
Αὐτόν τ᾽ ἄγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται,
Καὶ τἄλλ᾽, ὅσ᾽ ἐστὶν ἔνδρον ηὐτρεπισμένα.

ΧΟΡΟΥ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΥ

Σκηνὴ πρώτη.

ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Τοῦ αὐτοῦ γένους μέλη, μέχρι τοῦ τέλους.

Ὦ πλεῖστα Θησείοις μεμιστυλλημένοι,
Γέροντες ἄνδρες, ἐπ᾽ ὀλιγίστοις ἀλφίτοις,
Ὡς εὐτυχεῖθ᾽, ὡς μακαρίως πεπράγατε,
Ἄλλοι θ᾽, ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ τρόπου.
Χο. Τί δ᾽ ἐστὶν, ὦ βέλτιστε τῶν σαυτοῦ φίλων;
Φαίνει γὰρ ἥκειν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.
Καρ. Ὁ δεσπότης πέπραγεν εὐτυχέστατα:
Μᾶλλον δ᾽ ὁ Πλοῦτος αὐτός. ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ,
Ἐξωμμάτωται: καὶ λελάμπρυνται κόρας,
Ἀσκληπιοῦ παιῶνος εὐμενοῦς τυχών.
Χο. Λέγεις μοι χαράν: λέγεις μοι βοάν.
Καρ Πάρεστι χαίρειν, ἤν τε βούλησθ᾽, ἤν τε μή.
Χο. Ἀναβοάσομαι τὸν εὔπαιδα, καὶ
Μέγα βροτοῖσι φάνος, Ἀσκληπιόν.

In templum deducamus Aesculapii:
Et, vt illic decumbat, curemus sedulo.
BL. Modo ne cunctemur, ne quis forte denuo
Suo interuentu disturbet negotium.
CH. Heus Cario, effer huc stragula: & istum Deum
Deducito, prout recepti moris est,
Et cætera simul, quæ domi parata sunt.

CHORI.

ACTVS III. SCENA I.

CARIO, CHORVS.

Eiusdem generis versus, vsque ad finem.

O fortunatos, o beatos vos senes:
Qui Thesaorum tempore, in summa inopia
Antehac pane modico, victuque sordido
Sæpenumero victitastis, o omnes simul
Felices, quotquot hic bonis sunt moribus.
CH. Quid est, optime tuorum consodalium?
Videris enim bonæ rei adesse nuncius.
CA. Cum hero meo nunc actum est optatissime.
Potiusque cum Pluto ipso. Nam cum is antea
Esset cæcus, receptis perspicacibus
Atque nitentibus oculis, videt iam acerrime
Medico in hac re bono vsus, Æsculapio.
CH. Magnam sane voluptatem mihi nuncias:
Magno me cogis exclamare gaudio.
CA. Velitis, nolitis, gaudendi tempus est,
CH. Laudabo Deum istum, filium probi Patris:
Insigne iubar mortalibus, Aesculapium.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΥ
Σκηνὴ δευτέρα.

ΓΥΝΗ, ΚΑΡΙΩΝ.

Τίς ἡ βοή ποτ' ἐςίν; ἆρα γ' ἀγγελεῖ
Χρηςόν τι; τοῦτο γὰρ ποθοῦσ' ἐγὼ πάλαι,
Ἔνδον κάθημαι περιμένουσα τουτονί.
Καρ. Ταχέως ταχέως φέρ' οἶνον ὦ δέσποιν', ἵνα
Κ' αὐτὴ πίῃς: φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ σφόδρα:
Ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἅπαντά σοι φέρω.
Γυ. Καὶ ποῦ 'ςιν; Καρ. ἐν τοῖς λεγομένοις εἴσει τάχα.
Γυ. Πέραινε τοίνυν, ὅ, τι λέγεις ἀνύσας ποτέ.
Καρ. Ἄκουε τοίνυν, ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα,
Ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλήν σοι πάντ' ἐρῶ.
Γυν. Μὴ δῆτ' ἔμοι γ' ἐς τὴν κεφαλήν. Καρ. μὴ τἀγαθὰ,
Ἃ νῦν γεγένηται; Γυ. Μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.
Καρ. Ὡς γὰρ τάχιςτ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεὸν,
Ἄγοντες ἄνδρα (τότε μὲν ἀθλιώτατον,
Νῦν δ', εἴτιν' ἄλλον, μακάριον καὶ εὐδαίμονα:)
Πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν:
Ἔπειτ' ἐλοῦμεν. Γυ. Νὴ Δί', εὐδαίμων ἄρ' ἦν,
Ἀνὴρ γέρων ψυχρᾷ θαλάττῃ λούμενος.
Καρ. Ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ᾖμεν τοῦ θεοῦ.
Ἐπεὶ δὲ βωμῷ πόπανα, καὶ προθύματα
Καθωσιώθη, πέλανος Ἡφαίςου φλογὶ,
Κατεκλίνομεν τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν:
Ἡμῶν δ' ἕκαςος ςιβάδα παρεκαττύετο.
Γυ. Ἦσαν δέ τινες κἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ;
Καρ. Εἷς μένγε Νεοκλείδης: ὅς ἐςι μὲν τυφλὸς,
Κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερηκόντισεν.

Ἕτεροί

ACTVS III. SCENA II.

MVLIER, CARIO.

QVis clamor iste? num quis nunciat boni
Mihi quippiam: nam dudum desideo domi,
Laetum desiderans nuncium, & hunc seruulum
Expectans. CA. Vinum fer cito huc hera,
Vt & ipsa bibas: quoniam isthanc rem scio tibi
Tam gratam & acceptum esse, quam quod maxime.
Sed o quantum bonorum ad te affero cumulum?
MV. Vbi illa? CA. faxo ex his, quae iam dicam scias.
MV. Quin expedis ergo, quae dices, paucissimis.
CA. Ausculta iam igitur: nam totum negotium
Percensebo ordine tibi, a calce vsque ad caput.
MV. Minime mihi in caput. CA. an non ea, quae modo bona
Euenerunt? MV. modo non mihi dent negotium.
CA. Igitur, simulatque peruenimus ad hunc Deum,
Ducentes Plutum, (tunc quidem miserrimum,
At nunc beatum & felicem, vt, si quis alius:)
Primo omnium nos ad mare eum perduximus:
Et aquis marinis abluimus. MV. na tum fuit
Beatus ille, frigido lotus mari,
Homo senex. CA. post in delubrum AEsculapii
Concessimus: & ara impositis sacrificiis
Praeludiis, & popanis: igni praeterea
Vulcanio admotis libis: more solito
Decumbere fecimus Plutum: mox quilibet
Nostrum, sedulo adornabat sibi grabatulum.
MV. Erant ne & alii, qui peterent opem a Deo?
CA. Vnus quidem fuit Neoclides nomine:
Qui quanquam caecus est, furando quemlibet

Ἕτεροί τε πολλοὶ παντοδαπὰ νοσήματα
Ἔχοντες. ὡς δὲ τοὺς λύχνους ἀποσβέσας
Ἡμῖν παρήγγειλε καθεύδειν τοῦ θεοῦ
Ὁ πρόπολος, εἰπών. εἴ τις αἴσθηται ψόφου,
Σιγᾶν, ἅπαντες κοσμίως κατεκείμεθα:
Κἀγὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην; ἀλλά με
Ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπληττε, κειμένη
Ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ γραϊδίου,
Ἐφ᾽ ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι:
Ἔπειτ᾽ ἀναβλέψας ὁρῶ τὸν ἱερέα
Τοὺς φθοῖς ἀφαρπάζοντα, καὶ τὰς ἰσχάδας,
Ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. μετὰ τοῦτο δὲ
Περιῆλθε τοὺς βωμοὺς ἅπαντας ἐν κύκλῳ,
Εἴ που πόπανον εἴη τι καταλελειμμένον:
Ἔπειτα ταῦτ᾽ ἥγιζεν εἰς σάκταν τινά.
Κἀγὼ νομίσας πολλὴν ὁσίαν τοῦ πράγματος,
Ἐπὶ τὴν χύτραν τὴν τῆς ἀθάρης ἀνίσταμαι.
Γυ. Ταλάντατ᾽ ἀνδρῶν, οὐκ ἐδεδοίκεις τὸν θεόν;
Καρ. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔγωγε, μὴ φθάσειέ με,
Ἐπὶ τὴν χύτραν ἐλθών, ἔχων τὰ στέμματα.
Ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προὐδιδάξατο.
Τὸ γραΐδιον δ᾽, ὡς ἤσθετό μου τὸν ψόφον,
Τὴν χεῖρ᾽ ὑφῄρει: κᾆτα συρίξας ἐγὼ
Ὀδὰξ ἐλαβόμην, ὡς Παρείας ὢν ὄφις.
Ἡ δ᾽ εὐθέως τὴν χεῖρα πάλιν ἀνέσπασεν:
Κατέκειτο δ᾽ αὑτὴν ἐντυλίξασ᾽ ἡσυχῇ,
Ὑπὸ τοῦ δέους βδέουσα δριμύτερον γαλῆς.
Κἀγὼ τότ᾽ ἤδη τῆς ἀθάρης πολλὴν ἔφλων.
Ἔπειτ᾽, ἐπειδὴ μεστὸς ἦν, ἀνεπαυόμην.
Γυ. Ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσῄειν, Καρ. οὐδέπω.
Μετὰ τοῦτο δ᾽ ἤδη καὶ γελοῖον δῆτά τι

Ἐποίησα.

Tamen oculatum facile superat. Alii item
Aderant, cum omnis generis conflictantes malis.
Postquam autem sacrificulus, extinctis lucibus,
Dormire nos: & , si quis forte sibilum
Exaudiret, silere iussisset: ibi, hera,
Nos omnes, quam placidissime decubuimus,
Ego autem somnum capere non poteram: quia
Non procul a capite, nescio cuius, anicula,
Pulte referta olla stabat: qua nares meas
Feriebat. Ad hanc ego gestiebam adrepere;
Capite hic modice sublato, video sacrificum
Liba & nuces a mensa surripere sacra:
Et aras circuire cunctas ordine:
Sicubi forte popanum relictum esset aliquod:
Ibi quicquid inueniebat, id omne sacculo
Indebat. Ego ratus magnam esse in facinore
Hoc sanctitatem, in ollam pultis erigor.
MV. Hominum miserrime, non tu veritus es Deum?
CA. Ita per Deos, ne pultem praeriperet mihi
Cum suis corollis: ita enim me sacrificulus
Eiusdem pradocuerat. Caeterum anicula,
Vt strepitum sensit, tacite lectulo manum
Extendit: ego autem sibilans, anguis velut
Parias, mordicus arripui: sed ea manum
Subito reduxit, & inuoluta stragulo,
Quieta iacuit, pedens interim ex metu,
Quauis fele acerbius. Ego vero tum bonam
Pultis partem absorpsi. Post demum ventre iam
Distento, me ad quietem composite dedi.
MV. Num vero Deus ille ad vos nondum accesserat?
CA. Nondum: sed postea feci aliud quiddam admodum
Ridiculum. Nam propius cum accessisset Deus,

Mirum

Ἐποίησα. προσιόντος γὰρ αὐτοῦ, μέγα πάνυ
Ἀπέπαρδον· ἡ γαστὴρ γὰρ ἐπεφύσητό μου.
Γυ. Ἦπου σε διὰ τοῦτ' εὐθὺς ἐβδελύττετο.
Καρ. Οὐχ· ἀλλ' Ἰασὼ μέν τις ἀκολουθοῦσ' ἅμα,
Ὑπηρυθρίασε, χ' ἡ Πανάκει' ἀπεστράφη,
Τὴν ῥῖν' ἐπιλαβοῦσ', οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω.
Γυ. Αὐτὸς δ' ἐκεῖνος; Καρ. Οὐ μὰ Δί', οὐδ' ἐφρόντισεν.
Γυ. Λέγεις ἄγροικον ἄρα σύ γ' εἶναι τὸν θεόν;
Καρ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἀλλὰ σκατοφάγον. Γυν. αἰ τάλαν.
Καρ. Μετὰ ταῦτά γ' εὐθὺς ἐγὼ μὲν συνεκαλυψάμην
Δείσας. ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
Σκοπῶν περιῄειν πάντα κοσμίως πάνυ.
Ἔπειτα παῖς αὐτῷ λίθινον θυείδιον
Παρέθηκε, καὶ δοίδυκα, καὶ κιβώτιον.
Γυ. Λίθινον; Καρ. Μὰ Δί', οὐ δῆτ' οὐχὶ τό γε κιβώτιον.
Γυ. Σὺ δὲ πῶς ἑώρας, ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε,
Ὃς ἐγκεκαλύφθαι φῄς; Καρ. διὰ τοῦ τριβωνίου;
Ὀπὰς γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας, μὰ τὸν Δία.
Πρῶτον δὲ πάντων τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον
Καταπλαστὸν ἐνεχείρησε τρίβειν, ἐμβαλὼν
Σκορόδων κεφαλὰς τρεῖς Τηνίων. ἔπειτ' ἔφλα,
Ἐν τῇ θυείᾳ, συμπαραμιγνύων ὀπὸν,
Καὶ σχῖνον· εἶτ' ὄξει διέμενος Σφηττίῳ,
Κατέπλασσεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐκστρέψας, ἵνα
Ὀδυνῷτο μᾶλλον. ὁ δὲ κεκραγὼς καὶ βοῶν,
Ἔφευγ' ἀναΐξας. ὁ δὲ θεὸς γελάσας ἔφη·
Ἐν ταῦθα νῦν κάθησο καταπεπλασμένος,
Ἵν' ἐπομνύμενον παύσω σε τῆς ἐκκλησίας.
Γυ. Ὡς φιλόπολίς τις ἔσθ' ὁ δαίμων, καὶ σοφός.
Καρ. Μετὰ τοῦτο τῷ Πλούτωνι παρεκαθέζετο·

Καὶ

Mirum in modum pepedi: nam venter meus,
Expulte, quam voraram, nimium intumuerat.
MV. Certe vel ob istboc te execraretur Deus.
CA. Minime: sed Iaso, quæ sequebatur patrem,
Erubuit ob crepitum: at Panacaa naribus
Compressis, se auertit. nam ego thus non visio.
MV. Quid autem ille Deus? CA. nihil pensi habuit hercule.
MV. Adeone rusticanum hunc ais Deum?
CA. Non rusticanum modo, sed merdiuorum. MV. hem scelus.
CA. Post crepitum ergo Deum veritus, me cooperui.
At ille morbos circum explorans, admodum
Composito & magnifico omnia lustrabat gradu.
Postea puer ille mortariolum lapideum
Apposuit, cum pistillo, nec non capsulam.
MV. Lapideum? CA. non, non hercle lapideam capsulam.
MV. Age vero, cum te fuisse opertum dixeris,
Quomodo videre potuisti hæc, homo perdite?
CA. per Palliolum: nam, per Iouem, foramina
Haud pauca habet, sed Neoclide primum omnium
Cœpit parare medicamentum vnctorium.
Itaque alliorum Teniorum capita tria
Iniecit, eaque in mortariolo contudit:
Deinde silphium & scillam commiscuit,
Aceto super omnia consperso Sphettio:
Post vnguentum hoc Neoclidæ admouit oculis:
Et, vt dolor esset maior, vertit palpebras.
Ille inclamans, & vi magna exiliens, fugam
Meditabatur: quod AEsculapius videns,
Dicebat ei: sede hic, ad istum vnctus modum:
Vt, si tu iureiurando forte postules
Dilationes causarum, ego te liberem.
MV. Quam amans reipublicæ & sapiens est hic Deus?
CA. Digressus ab hoc, mox Plato assedit: ac manu

Caput

Καὶ πρῶτα μὲν δὴ τῆς κεφαλῆς ἐφήψατο.
Ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν,
Τὰ βλέφαρα περιέψησεν. ἡ Πανάκεια δὲ
Κατεπέτασ᾽ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φοινικίδι,
Καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον. εἶθ᾽ ὁ θεὸς ἐπόππυσεν.
Ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντ᾽ ἐκ τοῦ νεὼ,
Ὑπερφυεῖς τὸ μέγεθος. Γυ. ὦ φίλοι θεοί.
Καρ. Τούτω δ᾽ ὑπὸ τὴν φοινικίδ᾽ ὑποδύνθ᾽ ἡσυχῆ,
Τὰ βλέφαρα περιέλειχον, ὥς γέ μοι δοκεῖν.
Καὶ πρίν σε κοτύλας ἐκ πιεῖν οἴνου δέκα,
Ὁ Πλοῦτος ὦ δέσποιν᾽, ἀνεστήκει βλέπων.
Ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ᾽ ἀνεκρότησ᾽ ὑφ᾽ ἡδονῆς:
Τὸν δεσπότην τ᾽ ἤγειρον. ὁ θεὸς δ᾽ εὐθέως
Ἠφάνισεν αὑτὸν, οἵ τ᾽ ὄφεις, εἰς τὸν νεών.
Οἱ δ᾽ ἐγκατακείμενοι παρ᾽ αὐτῷ (πῶς δοκεῖς;)
Τὸν Πλοῦτον ἠσπάζοντο: καὶ τὴν νύχθ᾽ ὅλην
Ἐγρηγόρεσαν, ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.
Ἐγὼ δ᾽ ἐπῄνουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα,
Ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχὺ,
Τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησε τυφλόν.
Γυ. Ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν, ὦ ᾽ναξ δέσποτα;
Ἀτὰρ φράσον μοι: ποῦ ᾽σθ᾽ ὁ Πλοῦτος; Καρ. ἔρχεται.
Ἀλλ᾽ ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυὴς ὅσος.
Οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες, καὶ βίον
Ἔχοντες ὀλίγον, αὐτὸν ἠσπάζοντο, καὶ
Ἐδεξιοῦνθ᾽ ἅπαντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
Ὅσοι δ᾽ ἐπλούτουν, οὐσίαν τ᾽ εἶχον συχνὴν,
Οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
Ὀφρῦς συνῆγον, ἐσκυθρώπαζόν θ᾽ ἅμα.
Οἱ δ᾽ ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι,
Γελῶντες, εὐφημοῦντες. ἐκτυπεῖτο δὲ

Caput primum tractare cœpit: postea
Mundo & nitenti palpebras sudario
Abstersit: Panacæa autem rubro serico
Caput obuelauit, & omnem faciem. Post Deus
Signa dedit sibilo: tum serpentes duo
E templo prosiluerunt, magnitudine
Inusitata conspicui. MV. Dii boni.
CA. Illi sub rubrum sericum, placide admodum
Subibant, & (quantum ego coniicio) palpebras
Circum lingebant. Ibi, priusquam tu decem
Cotylas vini exhaurires, hera, Plutus videns
Surrexit. Ego manibus plaudo, herum excito
Præ lætitia: Deus statim disparuit:
Et iam ambo simul serpentes in templum iuerant.
Pluto autem qui adiacebant proximi, virum
Amplexabantur (qui putas?) & relliquam
Noctem omnem erant peruigiles, donec iam dies
Rursum illucesceret. Ego vero Deum omnibus
Celebrabam laudibus, quod Plutum tam cito
Videntem, Neoclidem vero, cæcum virum,
Fecisset cæciorem, quam fuerat prius.
MV. Rex Æsculapi, quam habes potentiam?
Sed vbinam Plutus est, cedo? CA. Iam venit huc, hera,
Mirabili cinctus hominum frequentia.
Nam qui antea iuste & tenuiter vixerant,
Plutum amplexati, porrectis ei dexteris,
Cum gaudio sane excipiebant maximo.
Qui vero in lauta, atque bene aucta parte fuerant:
Magnasque opes sibi inhoneste parauerant:
Frontem corrugabant, & vultu tetrico
Torue intuebantur: Boni cum gaudio
Sequebantur pone, coronati, & risibus
Ac faustis lætati acclamationibus.
Quin etiam solea senum, in numerum saltantium,

Apte

Ἐμβὰς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν.
Ἀλλ᾽ εἶ᾽ ἁπαξάπαντες, ἐξ ἑνὸς λόγου,
Ὀρχεῖσθε, καὶ σκιρτᾶτε, καὶ χορεύετε.
Οὐδεὶς γὰρ ἡμῖν εἰσιοῦσιν ἀγγελεῖ.
Ὡς ἄλφιτ᾽ οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.
Γυ. Νὴ τὴν Ἑκάτην, κἀγὼ γ᾽ ἀναδῆσαι βούλομαι
Εὐαγγέλιά σ᾽ ἐν κριβανωτῶν ὁρμαθῷ,
Τοιαῦτ᾽ ἀπαγγείλαντα. Καρ. Μή νυν μέλλ᾽ ἔτι:
Ὡς ἄνδρες ἐγγύς εἰσιν ἤδη τῶν θυρῶν.
Γυ. Φέρε νῦν ἰοῦσ᾽ εἴσω κομίσω καταχύσματα,
Ὥσπερ νεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐγώ.
Καρ. Ἐγὼ δ᾽ ἀπαντῆσαί γ᾽ ἐκείνοις βούλομαι.

ΚΟΜΜΑΤΙΟΝ ΧΟΡΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΥ

Σκηνὴ τρίτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΠΛΟΥΤΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ, ΓΥΝΗ.

Καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον,
Ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον,
Χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος, ἥ μ᾽ ἐδέξατο.
Αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς,
Οἵοις ἄρ᾽ ἀνθρώποις ξυνὼν, ἐλάνθανον:
Τοὺς ἀξίους δὲ τῆς ἐμῆς ὁμιλίας
Ἔφευγον, εἰδὼς οὐδὲν ὁ τλήμων ἐγώ.
Ὡς οὐδ᾽ ἐκεῖν᾽ ἄρ᾽ οὐδὲ ταῦτ᾽ ὀρθῶς ἔδρων:
Ἀλλ᾽ αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψας ἐγὼ,
Δείξω τὸ λοιπὸν πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι
Ἄκων ἐμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐνεδίδουν.
Χρ. Βάλλ᾽ ἐς κόρακας: ὡς χαλεπόν εἰσιν οἱ φίλοι,

Οἱ

Apte compositis perstrepebat passibus.
Sed agite vos, quotquot adestis, cuncti simul
Tripudiate, exilite, choros instituite.
Quia nemo dicet nobis ingredientibus,
Farinam non inesse nostris sacculis.
MV. Et, per Hecaten, ego coronare te volo
Rei tam latè nuncium, clibanariis
Panibus, & multis, & dispositis ordine.
CA. Modo ne quid cuncteris. Nam præ foribus viri
Nunc adsunt. MV. Ego domum ingredior, vt his nouis
Oculis, quasi recens emptis, missilia afferam.
CA. Ego vero illis volo obuiam procedere.

COMMATIVM CHORI.

ACTVS III. SCENA III.

Senarii.

PLVTVS, CHREMYLVS, MVLIER.

Primo omnium saluto Solis hoc iubar:
Deinde hoc inclytum solum almæ Palladis,
Omnemque terram, quæ me excepit, Cecropis.
Mea vero pudet & piget me miseria.
Nam quibus, obsecro, cum hominibus imprudens fui?
Quam inique defugi meo consortio
Dignissimos? ignarus ego miserrimus,
Quam & hic, & illic indecenter egerim?
Verum relatis in melius his omnibus,
Iam nunc deinceps vniuersis hominibus
Ostendam, quod me inuitum tradiderim improbis.
CH. Abi in malam rem: quam molestum illud genus

Οἱ φαινόμενοι παραχρῆμ', ὅταν πράττῃ τις εὖ.
Νύττουσι γάρ, καὶ φλῶσι τ' ἀντικνήμια:
Ἐνδεικνύμενοι ἕκαστος εὔνοιάν τινα.
Ἐμὲ γάρ τίς οὐ προσεῖπε; ποῖος οὐκ ὄχλος
Περιεστεφάνωσεν ἐν ἀγορᾷ πρεσβυτικός;
Γυ. Ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ σύ, καὶ σύ, χαίρετε.
Φέρε νῦν (νόμος γάρ ἐστι) τὰ καταχύσματα
Ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα. Πλ. μηδαμῶς.
Ἐμοῦ γὰρ εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
Πρώτιστα, καὶ βλέψαντος, οὐδὲν ἐκφέρειν
Πρεπῶδές ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσφέρειν.
Γυ. Εἶτ' οὐχὶ δέξῃ ταῦτα τὰ καταχύσματα;
Πλ. Ἔνδον γε παρὰ τὴν ἑστίαν, ὥσπερ νόμος.
Ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν.
Οὐ γὰρ πρεπῶδές ἐστι τῷ διδασκάλῳ,
Ἰσχάδια καὶ τρωγάλια τοῖς θεωμένοις
Προβαλόντ', ἐπὶ τούτοισιν ἐπαναγκάζειν γελᾶν.
Γυ. Εὖ πάνυ λέγεις: ὡς δὲ Ξένικος οὑτοσὶ
Ἀνίσταθ': ὡς ἁρπασόμενος τὰς ἰσχάδας.

ΧΟΡΟΥ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

Σκηνὴ πρώτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὡς ἡδὺ πράττειν, ὦνδρές, ἐστ' εὐδαιμόνως:
Καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν.
Ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
Ἐπεισπέπαικεν, οὐδὲν ἠδικηκόσιν.
Οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστιν ἡδὺ πρᾶγμά τι.

Ἡ μὲν

Amicorum, qui amici existunt protenus,
Si cui secundiores esse res vident,
Nam & lancinant me: & prope crura infringunt mihi,
Dum quisque suam declarat beneuolentiam.
Nam quis me hodie in foro non allocutus est:
Quæ turba senum non illic me circumdedit?
MV. Optatissime vir, & tu, & tu, quam plurimum
Saluete: Age autem, sicut patrii moris est,
Bellaria hæc accipio, & in caput tuum
Effundo. PL. minime. Nam me, qui nunc tuam domum
Primum ingredior oculatus: nihil efferre, sed
Potius inferre quidpiam decet. MV. quid? an
Hæc tu missilia a me non accepturus es?
PL. Intus apud focum, uti fieri lex patria iubet.
Sic namque turba onerosa hac liberabimur.
Neque enim decet Poëtam comicum, nuces
Et bellaria proiicere spectatoribus:
Vt sic auram popularem & plausum captitet.
MV. Bene admodum dicis, nam hic Peregrinus modo
In me irruebat, quasi rapturus caricas.

CHORI.

ACTVS IIII. SCENA I.

Senarii.

CARIO.

Quanta est voluptas, o viri, ditescere,
Et præsertim, qui domo nihil extulit:
Et opes suas parauit sine dispendio!
Veluti iam nobis accidit, quibus omnium
Bonorum aceruus in domum, quasi vi irruit:
Nulla cuiusquam iniuria: sic scilicet
Ditescere, homini demum suaue atque volupe est.

Ἡ μὲν σιπύη, μεστὴ 'στι λευκῶν ἀλφίτων:
Οἱ δ' ἀμφορῆς, οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου:
Ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσίου
Τὰ σκευάρια πλήρη 'στὶν, ὥς τε θαυμάσαι.
Τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν: αἱ δὲ λήκυθοι
Μύρου γέμουσι: τὸ δ' ὑπερῷον, ἰσχάδων.
Ὀξὶς δὲ πᾶσα, καὶ λοπάδιον, καὶ χύτρα,
Χαλκῆ γέγονε. τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπροὺς,
Τοὺς ἰχθυηροὺς, ἀργυροῦς, πάρεσθ' ὁρᾶν.
Ὁ δ' ἰπνὸς ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος.
Στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν
Χρυσοῖς: ἀποψώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι,
Ἀλλὰ σκοροδίοις ὑπὸ τρυφῆς ἑκάστοτε.
Καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ,
Ὗν καὶ τράγον, καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος.
Ἐμὲ δ' ἐξέπεμψεν ὁ καπνός. οὐχ οἷός τε γὰρ
Ἔνδον μένειν ἦν. ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

Σκηνὴ δευτέρα.

ΔΙΚΑΙΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ.

Ἕπου μετ' ἐμοῦ παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
Ἴωμεν. Κα. ἔα, τίς ἔσθ' ὁ προσιὼν οὑτοσί;
Δι. Ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος, νῦν δ' εὐτυχής.
Καρ. Δῆλον, ὅτι τῶν χρηστῶν τις, ὡς ἔοικας, εἶ.
Δι. Μάλιστ'. Καρ. ἔπειτα τοῦ δέῃ; Δίκαι. πρὸς τὸν θεὸν
Ἥκω: μεγάλων γάρ μοι 'στὶν ἀγαθῶν αἴτιος.
Ἐγὼ γὰρ ἱκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς
Λαβὼν, ἐπήρκουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων,
Εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.

Καρ.

Primum area plena est triticea similagine:
Vino rubello & fragranti plena amphora:
Argento & auro plena sunt vasa omnia:
Ita vt nemo satis possit admirarier:
Puteus oleo plenus: plena sunt lecythi
Pretioso vnguento: plenum denique caricis
Summum cœnaculum: Vasa omnia, obbula,
Acetabula, fidelia sunt area:
Piscarias autem scutellas, antea
Putres, videre nunc domi est argenteas:
Culina derepente est facta eburnea:
Nos servuli par impar ludimus aureis
Nummis: iidem aluo exonerata, non lapidibus
Nates detergimus, vt olim, sed alliis,
Idque subinde, animi & deliciarum gratia.
At herus meus, corona comtus aurea,
Suem, hircum, arietem Diis intus immolat,
Me vero fumus huc exire compulit:
Qui palpebras vsque adeo offendebat meas:
Vt intus durare diutius haud potuerim.

ACTVS IIII. SCENA II.

IVSTVS, CARIO.

Sequere me puer, vt hunc eamus ad Deum.
CA. Quis istbic, qui ad nos recta contendit via?
IV. Vir antehac miser, at nunc beatus illico.
CA. Apparet te virum bonum esse. nam mihi
Talis videre. IV. omnino. CA. quid vis tibi? IV. Deo
Vestro mihi conuento opus est. Namque ingentium
Bonorum is autor est mihi. Ego enim cum, a patre
Mihi relictam olim, accepissem substantiam,
Satis amplam: amicos in re dubia opis indigos,
Meis fortunis iuui liberaliter:
Ratus hoc in vita mihi fore apprime vtile.

Καρ. Ἦ πού σε ταχέως ἀπέλιπε τὰ χρήματα;
Δι. Κομιδῆ μὲν οὖν. Καρ. οὐκοῦν μετὰ ταῦτ' ἦσθ' ἄθλιος;
Δι. Κομιδῆ μὲν οὖν. κἀγὼ μὲν ᾤμην, οὓς τέως
Εὐηργέτησα δεομένους, ἕξειν φίλους,
Ὄντως βεβαίους, εἰ δεηθείην ποτέ.
Οἱ δ' ἐξετρέποντο, κοὐκ ἐδόκουν ὁρᾶν μ' ἔτι.
Καρ. Καὶ κατεγέλων γ', εὖ οἶδ' ὅτι. Δι. κομιδῆ μὲν οὖν.
Αὐχμὸς γὰρ ὢν τῶν σκευαρίων μ' ἀπώλεσεν.
Καρ. Ἀλλ' οὐχὶ νῦν. Δι. ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν,
Προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.
Καρ. Τὸ τριβώνιον δὲ, τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν:
Ὃ φέρει μετὰ σοῦ τὸ παιδάριον τουτί; φράσον.
Δι. Καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
Καρ. Μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;
Δι. Οὔκ. Ἀλλ' ἐνεῤῥίγωσ' ἔτη τρία καὶ δέκα.
Καρ. Τὰ δ' ἐμβάδια; Δι. καὶ ταῦτα συνεχειμάζετο.
Καρ. Καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφερες οὖν; Δι. νὴ τὸν Δία.
Καρ. Χαρίεντά γ' ἥκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ
Σκηνὴ τρίτη.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΔΙΚΑΙΟΣ.

Οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἀπόλωλα δείλαιος,
Καὶ τρὶς κακοδαίμων, καὶ τετράκις, καὶ πεντάκις,
Καὶ δωδεκάκις, καὶ μυριάκις. ἰοὺ, ἰού.
Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι;
Καρ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε, καὶ θεοὶ φίλοι:
Τί ποτ' ἐστὶν, ὅ, τι πέπονθεν ἄνθρωπος κακόν;
Συ. Οὐ γὰρ σχέτλια πέπονθα νυνὶ πράγματα,
Ἀπολωλεκὼς ἅπαντα τὰ κ τῆς οἰκίας;

Διὰ

CA. Annon tua cito defecit pecunia?
IV. Planissime. CA. annon tu inde factus es miser?
IV. Videlicet. Nam ego spem firmam conceperam,
Eos, quos mihi demeruissem beneficiis,
Si quando mala sors ferret, vt indigerem ego
Ipse, mihi amicos fore longe certissimos.
At illi, sicubi occurrebant in via,
Protenus in aliam deflectebant: vt suo
Aspectu ne quidem dignarentur inopem.
CA. Etiam irridebant te: sat scio. IV. planissime.
Nam ego arefactus, & exhaustus, me perdidi.
CA. Sed iam non amplius. IV. ac proinde nunc Deum hunc
Accedo, vt illi agam, quas debeo, gratias.
CA. Sed hoc detritum palliolum, quod fert tuus
Puerulus tecum, quid vult sibi? dic obsecro.
IV. Pluto huic, ad quem venio, consecrare animus est.
CA. Numnam hac ea vestis est, qua tu magnis sacris
Initiatus es? IV. haudquaquam: sed in ea frigui
Annos nunc totos tredecim. CA. sed calcei
Quid sibi? IV. & ipsi annos mecum hyemauere totidem.
CA. Ergo hos etiam sacrandos affers? IV. Per Iouem.
CA. Speciosa nimirum dona affers huic Deo.

ACTVS IIII. SCENA III.

SYCOPHANTA, CARIO, IVSTVS.

Hei mihi misero, quam misere perii nunc miser?
O ter me misere miserum, & quater & quinquies,
Et duodecies, & decies millies: ah, ah!
Men' obrui tam multiplici infortunio?
CA. Proh auerrunce Apollo, & vos Dii boni.
Quid hoc tandem mali est, quod hic homo pertulit?
ST. An non misere perii: qui tantum hodie mali
Accepi, rebus amissis domi omnibus:

Διὰ τὸν θεὸν τοῦτον, τὸν ἐσόμενον τυφλὸν
Πάλιν αὖθις, ἥνπερ μὴ λίπωσιν αἱ δίκαι.
Δι. Ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γινώσκειν δοκῶ.
Προσέρχεται γάρ τις κακῶς πράττων ἀνήρ.
Ἔοικε δ' εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος.
Καρ. Νὴ Δία, καλῶς τοίνυν ποιῶν ἀπόλλυται.
Συ. Ποῦ, ποῦ 'σθ' ὁ μόνος ἅπαντας ἡμᾶς πλουσίους
Ὑποσχόμενος οὗτος ποιήσειν εὐθέως,
Εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξαρχῆς; ὁ δὲ
Πολὺ μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκώς.
Καρ. Καὶ τίνα δέδρακε δῆτα ταῦτ'; Συ. ἐμὲ τουτονί.
Καρ. Ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα, καὶ τοιχωρύχων.
Συ. Μὰ Δί', οὐμενοῦν ἔσθ' ὑγιὲς ὑμῶν οὐδενός,
Κ' οὐκ ἔσθ', ὅπως οὐκ ἔχετέ μου τὰ χρήματα.
Καρ. Ὡς σοβαρός, ὦ Δάματερ, εἰσελήλυθεν
Ὁ συκοφάντης. Δι. δῆλον, ὅτι βουλιμιᾷ.
Συ. Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις.
Ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
Εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας. Καρ. οἰμώζ' ἄρα σύ.
Δι. Νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρα, πολλοῦ γ' ἄξιος
Ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ὁ θεὸς ἔσθ', ὅτι
Τοὺς συκοφάντας ἐξολεῖ κακοὺς κακῶς.
Συ. Οἴμοι τάλας: μῶν καὶ σὺ μετέχων καταγελᾷς;
Ἐπεὶ πόθεν θοιμάτιον εἴληφας τοδί;
Ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβώνιον.
Δι. Οὐδὲν προτιμῶ σου. φορῶ γὰρ πριάμενος
Τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' Εὐδάμου, δραχμῆς.
Καρ. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.
Συ. Ἆρ' οὐχ ὕβρις πολλὴ ταῦτ' ἐστί; σκώπτετον:
Ὅτι δὲ ποιεῖτον ἐνθάδ', οὐκ εἰρήκατον.
Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γὰρ ἐνθάδ' ἐστὸν οὐδενί.

Καρ.

Idque hunc propter Deum? sed nisi iura omnia
Deficiant; cæcitatem ad pristinam breui
Iterum redigetur. IV. videor propemodum, quid hoc
Rei sit, prospicere. Nam qui huc accedit, is
Fortuna premitur iniqua: cæterum,
Vt mihi videtur, est homo pessima nota.
CA. Merito ergo, per Iouem, perierit furcifer.
ST. Vbi est? vbi ille, qui se promisit bodie,
Repente facturum nos omnes diuites:
Modo ei videre liceat, vt ante viderat?
Nam ille miseriores quosdam, quam fuerant, facit.
CA. Et quem ille miseriorem fecit? ST. me puta.
CA. Quia tu nebulo eras, & perfossor parietum.
ST. Non per Iouem: sed vestrum nemo sanus est.
Neque est, vt meam non habeatis pecuniam.
CA. Proh magna Ceres, quam sese infert feroculum
Hic Sycophanta? IV. Certum, quod inedia perit.
ST. Nunquam effugies hodie, quin te illico in forum
Ad iudicem rapiam. Nam oportet te, rota
Illic reuinctum, & radiis insertum, tua
Flagitia profiteri. CA. hem tibi: plora tu interim.
IV. Na, per Iouem seruatorem, magni hic Deus
A Græcis fieri posthac debet omnibus:
Quod etiam sycophantas male perdit malos.
ST. Heu me miserum! an tu etiam pro ridiculo tibi
Atque oblectamento me habes? sed hem, cedo
Vnde hoc tibi pallium tam splendidum? Nam heri
Modo, trita te lacerna amictum videram.
IV. Nihili ego te facio. Nam & hunc gesto annulum,
Drachma redemptum ab Eudamo, summo opifice.
CA. Sed contra sycophanta morsum non inest
Remedium. ST. annon insignis hæc iniuria est?
Illuditis quidem: sed cuius rei gratia
Hic hæreatis, nondum dixistis mihi.
Neque enim vllius bonæ rei causa estis hic.

Καρ. Μὰ τὸν Δί᾽ οὔκουν τῷ γε σῷ, σάφ᾽ ἴσθ᾽ ὅτι.
Συ. Ἀπὸ τῶν ἐμῶν γὰρ, ναὶ μὰ Δία, δειπνήσετον.
Δι. Ὡς δὴ ᾽π᾽ ἀληθείᾳ σὺ μετὰ τοῦ μάρτυρος
Διαῤῥαγείης, μηδενὸς ἐμπεπλησμένος.
Συ. Ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἐστὶν, ὦ μιαρωτάτω,
Πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, καὶ κρεῶν ὠπτημένων.
Ὕ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ, ὗ ὗ.
Καρ. Κακόδαιμον, ὀσφραίνει τί; Δι. τοῦ ψύχους γ᾽ ἴσως,
Ἐπεὶ τοιοῦτον ἀμπέχεται τριβώνιον.
Συ. Ταῦτ᾽ οὖν ἀνάσχετ᾽ ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ,
Τούτους ὑβρίζειν εἰς ἐμέ; οἴμ᾽ ὡς ἄχθομαι,
Ὅτι χρηστὸς ὢν, καὶ φιλόπολις, πάσχω κακῶς.
Δι. Σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός; Συ. ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.
Δι. Καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι. Συ. τὸ τί;
Δι. Γεωργὸς εἶ; Συ. μελαγχολᾶν μ᾽ οὕτως οἴει;
Δι. Ἀλλ᾽ ἔμπορος; Συκοφαν. ναὶ σκήπτομαί γ᾽, ὅταν τύχω.
Δι. Τί δαί; τέχνην τιν᾽ ἔμαθες; Συ. οὐ μὰ τὸν Δία.
Δι. Πῶς οὖν διέζης, ἢ πόθεν, μηδὲν ποιῶν;
Συ. Τῶν τῆς πόλεώς εἰμ᾽ ἐπιμελητὴς πραγμάτων,
Καὶ τῶν ἰδίων πάντων. Δι. σύ; τί μαθών; Συ. βούλομαι.
Δι. Πῶς οὖν ἂν εἴης χρηστὸς, ὦ τοιχωρύχε,
Εἴ σοι προσῆκον μηδὲν, εἶτ᾽ ἀπεχθάνει;
Συ. Οὐ γὰρ προσήκει τὴν ἐμαυτοῦ μοι πόλιν
Εὐεργετεῖν μ᾽, ὦ κέπφε, καθ᾽ ὅσον ἂν σθένω;
Δι. Εὐεργετεῖν οὖν ἐστὶ τὸ πολυπραγμονεῖν;
Συ. Τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
Καὶ μὴ ᾽πιτρέπειν ποτ᾽, ἤν τις ἐξαμαρτάνῃ.
Δι. Οὔκουν δικαστὰς ἐξεπίτηδες ἡ πόλις
Ἄρχειν καθίστησιν. Συ. κατηγορεῖ δὲ τίς;
Δι. Ὁ βουλόμενος. Συ. οὐκοῦν ἐκεῖνός εἰμ᾽ ἐγώ;

Ὡς

CA. Quæ tibi quidem bona sit, eam propter non adsumus.
ST. Vos, per Iouem, hodie de meo cœnabitis.
IV. Vtinam, si hoc verum est, tu cum teste tuo crepes
Medius, licet nullo distentus sis cibo.
ST. Negatis? at intus magna vis est piscium:
Et magna, vt olfacio, assarum vis carnium,
Hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy.
CA. Et quid odoraris tu scelus? IV. frigus puto:
Cum perforato fiet amictus pallio.
ST. Tantamne pati me ab istis contumeliam?
Proh Deum & hominum fidem: dolore differor:
Quod vir bonus, & patriæ amans, hæc mala suffero.
IV. Tu vir bonus, & patriæ amans? ST. vt nullus alius.
IV. Quæso hoc responde mihi, quod te rogo. ST. quid rogas?
IV. Esne agricola? ST. an ita insanire me putas?
IV. Sed mercator? ST. eum assimulo, si res postulat.
IV. Quid ergo? num artem aliquam tenes? ST non per Iouem.
IV. Vnde autem & quomodo victitas, qui nihil agis?
ST. Reipub. capesso negotia, & omnium
Rerum priuatarum satago. IV. tu? qua arte? ST. Sic
Lubet. IV. at si nihil ad te attinent, & tu interim
Odiosus fias omnibus, trifurcifer,
Qua fronte te virum bonum esse prædicas?
ST. An non decet me bene mereri de mea
Republica, tu fatue, pro meis viribus?
IV. Quasi vero aliena curare, neglectis suis,
Bene sit mereri de sua republica.
ST. Imo est, latis opem præstare legibus:
Et si quis peccet, non impune perpeti.
IV. At ipsa ciuitas idoneos sibi
Constituit iudices. ST. esto. quis autem reos
Deferet? IV. is, cui lubet. ST. atqui is delator sum ego.

At

Ὡς τ' εἰς ἐμ' ἥκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.
Δι. Νὴ Δία; πονηρόν γ' ἄρα προςάτην ἔχει.
Ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοι' ἂν, ἡσυχίαν ἔχων,
Ζῆν ἀργός; Συ. ἀλλὰ προβατίου βίον λέγεις,
Εἰ μὴ φανεῖται διατριβή τις τῷ βίῳ.
Δίκαι. Οὐδ' ἂν μεταμάθοις; Συκο. Οὐδ' ἂν εἰ δοίης γέ μοι
Τὸν Πλοῦτον αὐτὸν, καὶ τὰ Βάττου σίλφιον.
Δι. Κατάθου ταχέως θοἰμάτιον. Καρ. οὗτος, σοὶ λέγει.
Δι. Ἔπειθ' ὑπόλυσαι. Καρ. πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.
Συ. Καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἔμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ
Ὁ βουλόμενος. Καρ. οὐκοῦν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ.
Συ. Οἴμοι τάλας, ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν.
Καρ. Σὺ γὰρ ἀξιοῖς τἀλλότρια πράττων ἐσθίειν.
Συ. Ὁρᾷς, ἃ ποιεῖ; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
Καρ. Ἀλλ' οἴχεται φεύγων, ὃν ἦγες μάρτυρα.
Συ. Οἴμοι, περιείλημμαι μόνος. Καρ. νυνὶ βοᾷς;
Συ. Οἴμοι μάλ' αὖθις. Καρ. δὸς σύ μοι τὸ τριβώνιον,
Ἵν' ἀμφιέσω τὸν συκοφάντην τουτονί.
Δι. Μὴ δῆθ'. ἱερὸν γάρ ἐστι τοῦ Πλούτου πάλαι.
Καρ. Ἔπειτα ποῦ κάλλιον ἀνατεθήσεται,
Ἢ περὶ πονηρὸν ἄνδρα, καὶ τοιχωρύχον;
Πλοῦτον δὲ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει.
Δι. Τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί χρήσεταί τις; εἰπέ μοι.
Καρ. Καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπον αὐτίκα δὴ μάλα,
Ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω τουτῳΐ.
Συ. Ἄπειμι. γινώσκω γὰρ ἥττων ὢν πολὺ
Ὑμῶν. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινὰ,
Καὶ σύκινον, τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον θεὸν
Ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην:
Ὅτι καταλύει περιφανῶς, εἷς ὢν μόνος,

Τὴν

Ac proin omnia Reipub. negocia
In me recidunt. IV. tum, per Iouem, sibi noxium,
Et perquam sceleratum hæc vrbs nacta est præsidem.
Sed tu non malis, sine turbis, in ocio
Tranquille viuere? ST. ouicula hæc vita est, ita
Viuere, vt absque exercitio ætatem transigas,
IV. Non tu mutabis hunc animum? ST. non, si dares
Mihi Plutum ipsum, adeoque Batti Silphium.
IV. Depone pallium cito. CA. heus, tibi dicitur.
IV. Et calceos solue. CA. omnia dicuntur tibi.
ST. Age accedat aliquis vestrum ad me, si lubet.
CA. Atqui is sum ego? ST. heu mihi, spolior interdiu.
CA. Quia enim tu tibi victum ex alienis quæritas
Negotiis, & nihil ad te attinentibus.
ST. Viden' quid agat? nam horum te testem mihi voco.
CA. At ille, quem adducebas, arripuit fugam
Testis. ST. Væ mihi: solus ab his obsideor miser.
CA. Nunc clamitas? ST. væ mihi iterum. CA. cedo penulam
Mihi tuam, vt illa sycophantam hunc amiciam.
IV. Minime, nam hæc Pluto consecrata est penula.
CA. At vbinam, obsecro, reponatur decentius,
Quam super hominem nequam, & fossorem parietum?
Nam Plutum honesto decet ornari pallio.
IV. Sed calcei in quem cedent vsum? dic mihi.
CA. Eos ego iam volo ad frontem huius viri,
Velut a pertica oleastrina, suspendere.
ST. Abeo. nam video me vobis viribus
Esse imparem: at breui confido, tamen fore,
Vt, consortem nactus aliquem ficulneum,
Ego faxim, istum Deum ferocculum, hoc die

Pœnas

Τὴν δημοκρατίαν. οὔτε τὴν βουλὴν πιθὼν
Τὴν τῶν πολιτῶν, οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.
Δι. Καὶ μὴν ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν
Ἔχων βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον τρέχε.
Ἔπειτ' ἐκεῖ κορυφαῖος ἑστηκὼς, θέρου.
Κἀγὼ γὰρ εἶχον τὴν στάσιν ταύτην ποτέ.
Καρ. Ἀλλ' ὁ βαλανεὺς ἕλξει θύραζ' αὐτὸν: λαβὼν
Τῶν ὀρχιπέδων. ἰδὼν γὰρ αὐτὸν, γνώσεται
Ὅτ' ἔστ' ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος.
Νὼ δ' εἰσίωμεν, ἵνα προσεύξῃ τὸν θεόν.

ΧΟΡΟΥ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

Σκηνὴ τετάρτη.

ΓΡΑΥΣ, ΧΟΡΟΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἆρ' ὦ φίλοι γέροντες, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
Ἀφίγμεθ' ὄντως τοῦ νέου τούτου θεοῦ:
Ἢ τῆς ὁδοῦ τοπαράπαν ἡμαρτήκαμεν;
Χο. Ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη,
Ὦ μειρακίσκη: πυνθάνει γὰρ ὡρικῶς.
Γρ. Φέρε νῦν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά;
Χρ. Μὴ δῆτ', ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα.
Ἀλλ' ὅτι μάλιστ' ἐλήλυθας, λέγειν ἐχρῆν.
Γρ. Πέπονθα δεινὰ καὶ παράνομ', ὦ φίλτατε,
Ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
Ἀβίωτον εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον.
Χρ. Τί δ' ἐστίν; ἦπου καὶ σὺ συκοφάντρια
Ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; Γρ. Μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ.
Χρ. Ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;
Γρ. Σκώπτεις. ἐγὼ δὲ κατακέκνισμαι δειλάκρα.

Χρ.

Pœnas dare: quandoquidem ipse vnus populi statum
Dirimit, neque senatum, neque plebem consulens.
IV. Age nunc, quoniam armaturam tu meam geris:
Procurre in balneum: & primam ibi sedem occupans
Calefito. Nam eandem stationem ego quoque
Olim tenui. CA. sed balneator testibus
Apprehensum, exturbabit foras. Nam vbi viderit
Hominem, statim intelliget, ipsum esse malæ notæ:
Eamus nunc intro, vt salutes tu hunc Deum.

CHORI.

ACTVS IIII. SCENA IIII.

ANVS, CHORVS, CHREMYLVS.

Dicite mihi optimi senes, an ad domum
Eamus huc recta, noui istius Dei:
An vero aberrauerimus a tota via.
CHO. At scito ad ipsum te peruenisse ostium,
Mea adolescentula: nam oportune interrogas.
AN. Quid si nunc aliquem huc e domo euocem foras:
CH. Nihil opus est, cum illinc primum egrediar ego:
Sed quid tu huc venias, dicendum prius est tibi.
AN. Graues & inauditas patior iniurias.
Nam ex quo Deus iste videre occœpit, vitam ego
Miserrimam ago, vitaeque indignam nomine.
CH. Quid hoc est? num & tu forte sycophantria
Inter mulieres fuisti? AN. ego non, per Iouem.
CH. Sed an non sortibus ductis per literas
Potasti? AN. ab ludibrio habes me, quæ pessimo
Amore deperii. CH. qui hic amor? perge eloqui.

AN.

Χρ. Οὔκουν ἐρεῖς ἀνύσασα τὸν κνισμὸν τίνα;
Γρ. Ἄκουέ νυν. ἦν δή μοί τι μειράκιον φίλον,
Πενιχρὸν μὲν, ἄλλως δ' εὐπρόσωπον, καὶ καλὸν,
Καὶ χρηστόν. εἰ γάρ του δεηθείην ἐγὼ,
Ἅπαντ' ἐποίει κοσμίως μοι καὶ καλῶς:
Ἐγὼ δ' ἐκείνῳ πάντα ταῦθ' ὑπηρέτουν.
Χρ. Τί δ' ἦν ὅτι σου μάλιστ' ἐδεῖθ' ἑκάστοτε;
Γρ. Οὐ πολλά. καὶ γὰρ ἐκνομίως μ' ᾐσχύνετο.
Ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ᾔτησ' εἴκοσιν,
Εἰς ἱμάτιόν γ': ὀκτὼ δ' ἂν εἰς ὑποδήματα:
Καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτώνιον
Ἐκέλευσεν ἂν, τῇ μητρί τε θοιμάτιδιον:
Πυρῶν τ', ἂν ἐδεήθη μεδίμνων τεττάρων.
Χρ. Οὐ πολλὰ τοίνυν, μὰ τὸν Ἀπόλλω, ταῦτά γε
Εἴρηκας; ἀλλὰ δῆλον, ὅτι σ' ᾐσχύνατο.
Γρ. Καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ' ἕνεκεν μισητείας,
Αἰτεῖν μ' ἔφασκεν, ἀλλὰ φιλίας οὕνεκα:
Ἵνα τοὐμὸν ἱμάτιον φορῶν, μεμνῇτό μου.
Χρ. Λέγεις ἐρῶντ' ἄνθρωπον ἐκνομιώτατα.
Γρ. Ἀλλ' οὐχὶ νυνί γ' ὁ βδελυρὸς τὸν νοῦν ἔχει
Τὸν αὐτόν: ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκεν πάνυ.
Ἐμοῦ γὰρ αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονί,
Καὶ τἄλλα, τἀπὶ τοῦ πίνακος τραγήματα
Ἐπόντα, πεμψάσης, ὑπειπούσης θ', ὅτι
Εἰς ἑσπέραν ἥξοιμι. Χρ. τί σ' ἔδρασ'; εἰπέ μοι.
Γρ. Ἄμητά τε προσέπεμψεν ἡμῖν τουτονί:
Ἐφ' ᾧ τ' ἐκεῖ σε μὴ δεπότε μ' ἐλθεῖν ἔτι.
Καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις εἶπεν ἀποπέμπων, ὅτι
Πάλαι πότ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
Χρ. Δῆλον, ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν.
Ἔπειτα πλουτῶν, οὐκ ἔσθ' ἥδεται φακῇ:

Προτοῦ

AN. Ausculta. erat hic quidam adolescens carus mihi,
Pauper quidem, sed honesto vultu: tum probus
Et integer. nam omnia, quibus indigebam ego,
Ea perbelle, atque egregie præstabat mihi:
Ego vicissim illi suppeditabam hæc omnia.
CH. Quid ergo erat, quod a te peteret maxime?
AN. Non multa, nam reuerebatur me impendio:
Alias erat, vt viginti drachmas posceret,
Emendo pallio: alias octo, calceis
Parandis: erat etiam, vt vestem sororibus
Et matri suæ pallam emi vellet: erat denique,
Dum frumenti opus illi esset modiis quatuor.
CH. Hæc sane non dixisti multa, me hercule:
Nam apparet, quòd te reuerebatur admodum.
AN. Et hæc aiebat ille non se poscere,
Vt copiam sibi facerem aliquam mei:
Sed beneuolentiæ atque amoris gratia:
Vt pallio meo amictus, meminisset mei.
CH. Narras hominem tui amantem plusquam impendio.
AN. Sed nunc scelestus eundem in me animum non habet:
Suumque amorem longe hinc alio transtulit.
Nam modo cum illi placentam hanc mitterem, & alia
Quædam catino apte imposita bellaria:
Et dicerem, me inuisuram ipsum vesperi:
CH. Quid egit ille? dic quæso. AN. & meam, quam ei
Dederam, placentam ad nos remisit: innuens
Vt ne posthac ad eum vadam amplius: & mihi hæc
Remittens, insuper hoc dicterium addidit,
Quod nunc olim fortes fuerint Milesii.
CH. Adolescentem hunc ingenio haud esse malo arbitror,
Quod ditior nunc factus, lentem negligit:

Προτοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἅπαντα κατήσθιεν.
Γρ. Καὶ μὴν προτοῦ γ' ὁσημέραι, νὴ τὼ θεώ,
Ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν αἰεὶ τὴν ἐμήν.
Χρ. Ἐπ' ἐκφοράν. Γρ. Μὰ Δί': ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
Ἐρῶν ἀκοῦσαι. Χρ. τοῦ λαβεῖν μὲν οὖν χάριν.
Γρ. Καὶ νὴ Δί', εἰ λυπουμένην γ' αἴσθοιτό με,
Νιτάριον ἂν καὶ Βάτιον ὑπεκορίζετο.
Χρ. Ἔπειτ' ἴσως ᾔτησεν ἄν σ' ὑποδήματα.
Γρ. Μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχουμένην
Ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὅτι προσέβλεψέν μέ τις:
Ἐτυπτόμην διὰ τοῦθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.
Οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν.
Χρ. Μόνος γὰρ ἥδεθ', ὡς ἔοικεν, ἐσθίων.
Γρ. Καὶ τάς γε χεῖρας παγκάλους ἔχειν μ' ἔφη.
Χρ. Ὁπότε προτείνοιέν γε δραχμὰς εἴκοσιν.
Γρ. Ὄζειν τε τῆς χρόας ἔφασκεν ἡδύ μου.
Χρ. Εἰ Θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε, νὴ Δία.
Γρ. Τὸ βλέμμα θ' ὡς ἔχοιμι μαλακὸν καὶ καλόν.
Χρ. Οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἠπίστατο
Γραὸς καπρώσης τἀφόδια κατεσθίειν.
Γρ. Ταῦτ' οὖν ὁ θεὸς, ὦ φίλ' ἄνερ, οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ,
Φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεί.
Χρ. Τί γὰρ ποιήσει φράζε, καὶ πεπράξεται.
Γρ. Ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι, νὴ Δία,
Τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ, πάλιν μ' ἀντευποιεῖν:
Ἢ μηδ' ὁτιοῦν δίκαιον ἀγαθὸν ἐστ' ἔχειν.
Χρ. Οὐκοῦν καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι;
Γρ. Ἀλλ' οὐδέποτέ με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.
Χρ. Ὀρθῶς γε. νῦν δέ γ' οὐκ ἔτι ζῆν σ' οἴεται.

Γρ.

Ante cibum quemlibet præ inopia deuorans.
AN. Atqui antehac, Deos testor, quotidie
Ad ostium meum accedebat. CH. quippiam
Exportandi causa. AN. non sane per Iouem,
Sed tantum vocis audiendæ gratia.
CH. Per quam, puto, aliquid a te acciperet muneris.
AN. Et per Iouem, sicubi me tristem cerneret,
Nitarion apellabat, aut Batium suam.
CH. Posteaquam forte a te petiisset calceos.
AN. Cum aliquando ad magna illa Cereris sacra veherer
Curru: & forte quis in me coniecisset oculos:
Ego propter vnum illum intuitum, toto die
Ab ipso vapulaui: tanta erat in eo
Me propter æmulatio. CHR. Solus enim tuis
Cupiebat vesci ac perfrui bonis AN. manus
Præterea aiebat esse mihi pulcherrimas.
CH. Cum scilicet porrigerent viginti drachmas.
AN. Cutim aiebat redolere mihi suauissime.
CH. Credo, si Thasium forte infuderas merum.
AN. Oculos mihi venustos dicebat & illices.
CH. Næ homo ille haud inscitus fuit: qui aniculæ
Subantis edere nouerat viaticum.
AN. Igitur, mi vir, nouus hic Deus non recte agit:
Qui iniuriam passis opem laturum ait.
CH. Quid igitur faciat, dic: & iam statim hoc erit.
AN. Aequum est, vt adolescentem hunc, de quo tam bene
Sum merita, vicissim de me bene mererier
Compellat: aut ne particulam minutulam
Facultatum mearum habere eum sinat.
CH. An non rependit tibi quauis nocte meritum?
AN. At pollicebatur, quod me, quantisper viuerem,
Nunquam vellet deserere. CH. recte isthuc quidem:
Verum is non censet te amplius superstitem.

Γρ. Ὑπὸ τοῦ γὰρ ἄλγους κατατέτηκ', ὦ φίλτατε.
Χρ. Οὐκ· ἀλλὰ κατασέσηπας, ὥς γέ μοι δοκεῖς.
Γρ. Διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἐμέ γ' ἂν διελκύσαις.
Χρ. Εἰ τυγχάνει ὁ δακτύλιος ὢν τηλία.
Γρ. Καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέρχεται:
Οὗπερ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω:
Ἔοικε δ' ἐπὶ κῶμον βαδίζειν. Χρ. Φαίνεται:
Στέφανόν γέ τοι καὶ δᾷδ' ἔχων πορεύεται.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

Σκηνὴ πέμπτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΝΕΑΝΙΑΣ, ΓΡΑΥΣ, ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἀσπάζομαι. Γρ. τί φησιν; Νε. ἀρχαία φίλη,
Πολιὰ γεγένησαι ταχύ γε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Γρ. Τάλαιν' ἐγὼ, τῆς ὕβρεως, ἧς ὑβρίζομαι.
Χρ. Ἔοικε διὰ πολλοῦ χρόνου σ' ἑωρακέναι.
Γρ. Ποίου χρόνου, ταλάνταθ', ὃς παρ' ἐμοὶ χθὲς ἦν.
Χρ. Τοὐναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα.
Μεθύων γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει.
Γρ. Οὐκ· ἀλλ' ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ τοὺς τρόπους.
Νε. Ὦ Ποντοπόσειδον, καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί:
Ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει! Γρ. Α, ἆ,
Τὴν δᾷδα μή μοι πρόσφερ'. Χρέμυλ. Εὖ μέν τοι λέγει.
Ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἷς μόνος σπινθὴρ λάβῃ,
Ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.

Νε.

AN. Ego certe præ mœrore iam liquefacta sum.
CH. Imo putrefacta, vt mihi videre tu quidem.
AN. Sane per medium me pertraxeris annulum.
CH. Siquidem is forte esset cribri circulus.
AN. Sed eccum ipsum adolescentem, de quo conqueror:
Mihi videtur iturus ad aliquod conuiuium.
CH. Apparet: nam coronam gestat, & facem.

ACTVS IIII. SCENA V.

Senarii.

IVVENIS, ANVS, CHREMYLVS.

Iubeo saluere. AN. quid ait? IV. amica mea vetus
Celeriter sane incanuisti, per Iouem.
AN. Me miseram, hanccine me contumeliam pati?
CH. Opinor, quod te iam diu non viderit.
AN. Hem quam diu credis? qui modo apud me heri fuit.
CH. Tum sane huic homini longe aliter vsu venit,
Quam cæteris: nam quanto hic est temulentior,
Tanto, vt mihi videtur, perspicit acutius.
AN. Minime, sed semper his moribus est perditis.
IV. O rex maris Neptune, o seniores Dei:
Quot hac vetula in fronte senili rugas habet?
AN. Ah, ah, facem mihi ne admoueas. CH. bene commonet.
Nam si vnica inciderit scintilla, tam cito
Cremabitur, quam arefactus ramus oleæ.

Νε. Βούλει διὰ χρόνου πρός με παῖσαι; Γρ. ποῖ, τάλαν;
Νε. Αὐτοῦ λαβοῦσα κάρυα. Γρ. παιδιὰν τίνα;
Νε. Πόσους ἔχεις ὀδόντας; Χρ. ἀλλὰ γνώσομαι
Κἄγωγ', ἔχει γὰρ τρεῖς ἴσως, ἢ τέτταρας.
Νε. Ἀπότισον: ἕνα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.
Γρ. Ταλάντατ' ἀνδρῶν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς,
Πλυνόν με ποιῶν ἐν τοσούτοις ἀνδράσιν.
Νε. Ὄναιο μέν γ' ἄν, εἴ τις ἐκπλύνειέ σε.
Γρ. Οὐ δῆτ', ἐπεὶ μὲν νῦν καπηλικῶς ἔχει.
Εἰ δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμύθιον,
Ὄψει κατάδηλα τοῦ προσώπου γε τὰ ῥάκη.
Γρ. Γέρων ἀνὴρ ὤν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.
Νε. Πειρᾷ μὲν οὖν ἴσως σε, καὶ τῶν τιτθίων
Ἐφάπτεταί σου, λανθάνειν δοκῶν ἐμέ.
Γρ. Μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἐμοῦ γ', ὦ βδελυρὲ σύ.
Χρ. Μὰ τὴν Ἑκάτην, οὐ δῆτα· μαινοίμην γὰρ ἄν.
Ἀλλ', ὦ νεανίσκ', οὐκ ἐῶ τὴν μείρακα
Μισεῖν σε ταύτην. Νε. ἀλλ' ἔγωγ' ὑπερφιλῶ.
Χρ. Καὶ μὴν κατηγορεῖ γέ σου. Νε. τί κατηγορεῖ;
Χρ. Εἶναί σ' ὑβριστὴν φησὶ, καὶ λέγειν, ὅτι
Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
Νε. Ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαί σοι. Χρ. Τὸ, τί;
Νε. Αἰσχυνόμενος τὴν ἡλικίαν τὴν σήν, ἐπεὶ
Οὐκ ἄν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεπον ποιεῖν.
Νῦν δ' ἄπιθι χαίρων, συλλαβὼν τὴν μείρακα.
Χρ. Οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν: οὐκ ἔτ' ἀξιοῖς ἴσως

Εἶναι

IV. Age vin' tu mecum lusitare diutule?
AN. Vbinam, homo miser? IV. hic scilicet: vbi tamen nuces
Tu acceperis. AN. quid? quem ludum? IV. quot sint tibi
Dentes. CH. lubet & mihi hoc diuinando assequi:
Tres habet opinor, aut fortasse quatuor.
IV. Solue nuces, nam molarem habet tantum vnicum.
AN. Satin' sanus es, homo infortunatissime?
Qui, præsentibus adeo multis, ex me labrum
Facis: in quo sordes & maledicta tua eluas.
IV. Ex re tua sit, si quis te probe eluat.
CH. Minime ex re sit: quia nunc fucata est hæc anus.
Quod si cerussa hæc eluatur, tum palam
Videas faciem eius detritam atque flaccidam.
AN. Tu pro ætate tua, non videre mihi satis
Sapere. IV. Procat te forsan, & mammas tuas
Contrectat, inscio me: credens se tibi
Amatorem fore. AN. non per Venerem, tu scelus.
CH. Non per Hecaten, non sane: alias penitissime
Insanirem. sed heus tu, adolescens, nunquam ego
Committam, vt isthanc oderis iuuenculam.
IV. Ego vero eam deperio. CH. & te accusat tamen.
IV. Qua de re accusat? CH. de tuis contumeliis.
Nam ait obiectasse te sibi hoc dicterium:
Quod nunc olim fortes fuerint Milesii.
IV. Ego de hac puella tecum non contendero.
CH. Cur ita? IV. nam veneror & colo ætatem tuam:
Alioqui nulli cuiquam hominum hoc permitterem.
Quare abeas, habeas, valeas cum hac iuuencula.
CH. Noui noui iam, quid animi habeas: forsitan
Te consuetudinis cum hac vetula pœnitet.

Εἶναι μετ' αὐτῆς. Γρ. ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;
Νε. Οὐκ ἂν διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ
Ὑπὸ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τρισχιλίων.
Χρ. Ὅμως δ', ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίους
Πίνειν, συνεκποτέ' ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα.
Νε. Ἀλλ' ἐστὶ κομιδῇ τρὺξ παλαιὰ καὶ σαπρά.
Χρ. Οὐκοῦν τρυγοίπος ταῦτα πάντ' ἰάσεται.
Νε. Ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω· τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
Ἐλθὼν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τούσδ', οὓς ἔχω.
Γρ. Ἐγὼ δέ γ' αὐτῷ καὶ φράσαι τι βούλομαι.
Νε. Ἐγὼ δέ γ' οὐκ εἴσειμι. Χρ. θάῤῥει, μὴ φοβοῦ:
Οὐ γὰρ βιάσεται. Νε. πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις.
Ἱκανὸν γὰρ αὐτὴν πρότερον ὑπεπίττουν χρόνον.
Γρ. Βάδιζ'· ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.
Χρ. Ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γραΐδιον,
Ὥσπερ λεπὰς, τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ

Σκηνὴ πρώτη.

Τρίμετροι ἰαμβικοί.

ΚΑΡΙΩΝ, ΕΡΜΗΣ.

Τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν; τουτὶ τί ἦν;
Οὐδεὶς ἔοικεν: ἀλλὰ δῆτα τὸ θύριον
Φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾷ. Ερ. σέ τοι, σέ τοι λέγω,

AN. Quis erit, qui hoc permittat, cum alio vt potius fiem,
Quam tecum? IV. verba iam non commutauerim
Cum anu, quæ ab annis decies mille propemodum,
Et ter mille subagitata sit. CH. veruntamen
Quia vinum bibere tibi non ingratum fuit;
Etiam fecem simul ebibendum tibi sciat.
IV. Sed ista fex inueterauit supra modum.
CH. Qualus igitur huic malo poterit mederier.
IV. I mecum intro: nam quando huc adueni, volo
Hasce corollas Deo sacrare, quas gero.
AN. Habeo & ego nunc, illi quod dictum velim.
IV. Iam non ingredior. CH. bono animo es: nihil time,
Vim tibi non faciet. IV. scite loqueris admodum:
Quoniam antehac satis obleui isthoc dolium.
AN. Ingredere: at ego e vestigio te subsequor.
CH. Deus bone, quam pertinaciter hæc auicula
Huic iuueni adhæret, non secus ac lapidi ostreum.

ACTVS V. SCENA I.

Senarii Iambici.

CARIO, MERCVRIVS.

QVisnam a me pepulit tam grauiter fores? quid hoc?
Nemo vspiam apparet: mirum ni ianua
Suapte sponte crepuit. ME. tibi dico, heus tibi

Λέγω, Καρίων, ἀνάμεινον. Κα. Οὗτος, εἰπέ μοι·
Σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὑτωσὶ σφόδρα;
Ἑρ. Μὰ Δί᾽· ἀλλ᾽ ἔμελλον· εἶτ᾽ ἀνέῳξάς με φθάσας·
Ἀλλ᾽ ἐκκάλει τὸν δεσπότην τρέχων ταχὺ,
Ἔπειτα τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία,
Ἔπειτα τοὺς θεράποντας, εἶτα τὴν κύνα,
Ἔπειτα σαυτὸν, εἶτα τὴν ὗν. Κα. εἰπέ μοι,
Τί δ᾽ ἐστίν; Ἑρ. Ὁ Ζεὺς, ὦ πονηρὲ, βούλεται
Ἐς ταυτὸν ὑμᾶς συγκυκήσας τρύβλιον,
Ἁπαξάπαντας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν.
Κα. Ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται.
Ἀτὰρ διὰ τί γε ταῦτ᾽ ἐπιβουλεύει ποιεῖν
Ἡμᾶς; Ἑρ. ὅτιὴ δεινότατα πάντων πραγμάτων
Εἴργασθ᾽. ἀφ᾽ οὗ γὰρ ἤρξατ᾽ ἐξ ἀρχῆς βλέπειν
Ὁ Πλοῦτος, οὐδεὶς οὐ λιβανωτὸν, οὐ δάφνην,
Οὐ ψαιστὸν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἀλλ᾽ οὐδὲν
Ἡμῖν ἐπιθύει τοῖς θεοῖς. Κα. μὰ Δί᾽· οὐδέ γε
Θύσει. κακῶς γὰρ ἐπεμελεῖσθ᾽ ἡμῶν τότε.
Ἑρ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἧττον μέλει.
Ἐγὼ δ᾽ ἀπόλωλα, κἀπιτέτριμμαι. Καρ. σωφρονεῖς.
Ἑρ. Πρότερον γὰρ εἶχον μὲν παρὰ ταῖς καπηλίσιν
Πάντ᾽ ἀγάθ᾽ ἕωθεν εὐθὺς, οἰνοῦτταν, μέλι,
Ἰσχάδας, ὅσ᾽ εἰκός ἐστιν Ἑρμῆν ἐσθίειν.
Νυνὶ δὲ πεινῶν, ἀναβάδην ἀναπαύομαι.
Κα. Οὐκοῦν δικαίως, ὅστις ἐποίεις ζημίαν
Ἐνίοτε, τοιαῦτ᾽ ἀγάθ᾽ ἔχων. Ἑρ. οἴμοι τάλας.

Οἴμοι

Cario, mane, mane, inquam. CA. ehodum tu, cedo mihi:
An tu tam vasto impetu arietasti has fores?
ME. Non per Iouem: sed nisi tu reserando mihi
Prauertisses, iam iam volebam inuadere.
Verum curriculo curre, tuumque huc euoca
Herum ocyus, & heram, & communes liberos,
Et omnes servos, & canem, & teipsum, & suem
Denique. CA. quid est? dic illico. ME. summus Iuppiter
Vos omnes in eodem permixtos culeo,
Profundum in barathrum decreuit demergere.
CA. Ob lingua tali nuncio praciditur.
Sed cur tam dira in nos meditatur Iuppiter?
ME. Quia facinus admisistis longe pessimum,
Nam ex quo Plutus videre cœpit: desinunt
Homines thus, laurum, panem, libum, victimam,
Breuiter, quodcunque aliud, Diis sacrare. CA. nec
Sacrabunt vnquam per Iouem: quoniam antehac
Male consuluistis nobis. ME. de reliquis Deis
Minus anxile laboro: sed quantum ad me attinet,
Fame confectus perii. CA. nunc demum sapis.
ME. Ante quidem a cauponariis mulierculis
Omnia bona habebam, in ipso etiam diluculo:
Massam, mel, caricas, & quocunque genere
Cibi Mercurium vesci decet: at nunc fame
Contabescens, porrectis requiesco pedibus.
CA. Nec immerito, vt qui damno multabas eos,
A quibus ista bona acceperas. ME. hei, hei mihi!

Οἴμοι πλακοῦντος, τοῦ 'ν τετράδι πεπεμμένου.
Κα. Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς.
Ἑρ. Οἴμοι δὲ κωλῆς, ἣν ἐγὼ κατήσθιον.
Κα. Ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.
Ἑρ. Σπλάγχνων τε θερμῶν, ὧν ἐγὼ κατήσθιον.
Κα. Ὀδύνη σε πρὸς τὰ σπλάγχν' ἔοικ' ἐπιστρέ-
φειν.
Ἑρ. Οἴμοι δὲ κύλικος, ἴσον ἴσῳ κεκραμένης.
Κα. Ταύτην ἐπιπιὼν, ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθά-
νοις.
Ἑρ. Ἆρ' ὠφελήσαις ἄν τι τὸν σαυτοῦ φίλον;
Κα. Εἴ του δέει γ', ὧν δυνατός εἰμί σ' ὠφελεῖν;
Ἑρ. Εἴ μοι πορίσας ἄρτον τιν' εὖ πεπεμμένον,
Δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέας νεανικὸν,
Ὧν θύεθ' ὑμεῖς ἔνδον. Κα. Ἀλλ' οὐκ ἐκφορά.
Ἑρ. Καὶ μὴν ὁπότε τι σκευάριον τοῦ δεσπότου
Ὑφέλου, ἐγώ σε λανθάνειν ἐποίουν ἀεί.
Κα. Ἐφ' ᾧτε μετέχειν αὐτὸς, ὦ τοιχωρύχε.
Ἧκεν γὰρ ἄν σοι ναστὸς εὖ πεπεμμένος.
Ἑρ. Ἔπειτα τοῦτόν γ' αὐτὸς ἂν κατήσθιες.
Κα. Οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοὶ,
Ὁπότε τι ληφθείην πανουργήσας ἐγώ.
Ἑρ. Μὴ μνησικακήσῃς, εἰ σὺ φυλὴν κατέλα-
βες.
Ἀλλ' οὖν σύνοικον πρὸς θεῶν δέξασθέ με.
Κα. Ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς, ἐνθάδε με-
νεῖς;
Ἑρ. Τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ἐστι βελτίω πολύ.
Κα. Τί δέ γ' αὐτομολεῖν ἀστεῖον εἶναί σοι δοκεῖ;
Ἑρ. Πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ', ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ.
Κα. Τί δῆτ' ἂν εἴης ὄφελος ἡμῖν ἐνθάδ' ὤν;

Ἑρ.

Vbi nunc placenta, quæ mihi quarto quolibet
Die cuiusuis mensis pinsebatur. CA. ah
Desideras absentem: & frustra illam vocas.
ME. Heu victimarum armos, quos comedebam antehac.
CA. Nunc sub dio per vtres salta vno pede.
ME. Heu calida viscera, ego quæ comedebam antea!
CA. Dolore intestinorum te credo affici.
ME. Heu calicem aqua æquali dilutum, quem bibi!
CA. Hunc si inbibas, tu hinc nunquam mediteris fugam.
ME. Nihilne, tui amantissimum, me tu iuuas?
CA. Si modo quicquam erit, in quo iuuare te queam.
ME. Imo: modo vnum aliquem panem mihi porrigas,
Bene confectum: & carnem des comedendam mihi
Teneram, ex his, quas intus sacrificatis Deo.
CA. At isthæc efferri domo haudquaquam licet.
ME. At tu cùm vasculum aliquod surriperes hero,
Faciebam ego, nequis te in furto deprehenderet.
CA. Hoc ideo faciebas, perfossor parietum,
Quod sperares, te furti participem fore.
Nam panis mellitus eo cedebat tibi.
ME. Sed eum panem tute ipse edebas postea.
CA. Recte, neque enim tu eorundem mecum verberum
Fiebas particeps: sicubi deprehenderer,
Aliquod committens flagitium. ME. ah ne memineris
Iniuriarum, quæso: qui nunc Phylam habes:
Sed me adscribe potius in vestrum gregem obsecro.
CA. Quid! Num tu Diis relictis hic nobiscum eris?
ME. Ero: nam vobiscum multo agitur felicius.
CA. Sed profugere ab illis non absurdum putas?
ME. Patria illic sua cuique est, vbicunque homini bene est.
CA. At si hic sis, cui nobis poteris esse vsui?

ME. Fo-

Ἑρ. Παρὰ τὴν θύραν, στροφαῖον ἱδρύσασθέ με.
Κα. Στροφαῖον; ἀλλ' οὐκ ἔργον ἐστ' οὐδὲν στροφῶν.
Ἑρ. Ἀλλ' ἐμπολαῖον. Καρ. ἀλλὰ πλουτοῦμεν. τί οὖν
Ἑρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;
Ἑρ. Ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. Κα. δόλιον; ἥκιστά γε.
Οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἁπλῶν τρόπων.
Ἑρ. Ἀλλ' ἡγεμόνιον. Καρ. ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει:
Ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.
Ἑρ. Ἐναγώνιος τοίνυν γ' ἔσομαι. καὶ τί ἔτ' ἐρεῖς;
Πλούτῳ γάρ ἐστι τοῦτο συμφορώτατον,
Ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικούς.
Καρ. Ὡς ἀγαθόν ἐστ', ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν.
Οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν αὑτῷ βιότιον.
Οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες, θαμὰ
Σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν.
Ἑρ. Οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις εἰσίω; Κα. καὶ πλῦνέ γε
Αὐτὸς προσελθὼν πρὸς τὸ φρέαρ τὰς κοιλίας,
Ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς.

ΚΟΜΜΑΤΙΟΝ ΧΟΡΟΥ.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΥ

Σκηνὴ δευτέρα.

ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ, ΚΑΡΙΩΝ.

Τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι Χρεμύλος μοι σαφῶς;
Καρ. Τί δ' ἐστὶν, ὦ βέλτιστε; Ἱερ. τί γὰρ ἄλλ', ἢ κακῶς;
Ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν,

Απο-

ME. Foribus his versandis nunc me præponite.
CA. Foribus versandis? nihil hic opus versutiis.
ME. At mercatorem me statuite. CA. at diuites
Cum simus ante: cur Mercurium sordidum
Propolam alamus? ME. at vultisne callidum?
CA. Hic callidis nihil opus est, sed candidis.
M. E At ductorem? CA. neque ductore est nobis opus.
Nam Plutus nunc videt. ME. igitur certaminum
Procurator ero: quid dices mihi amplius?
Etenim Pluto huic res est multo vtilissima,
Edere certamina vel Musica, vel Gymnica.
CA. Quam bonum homini est, habere multa agnomina!
Nam iste etiam hac ratione sibi parauit victulum:
Nec temere est, quod nostros videmus iudices
Affectare, vt multis indantur literis,
Et per sortem occupent varia putealia.
ME. Nunquid igitur ob ea, quæ dixi, ingredior domum?
CA. Imo, sed exta victimarum fer ad aquas
Putei & laua: vt sit, quam officiosus sis, probes.

COMMATIVM CHORI.

ACTVS V. SCENA II.

SACERDOS IOVIS, CARIO.

QVis mihi certo indicet, vbinam Chremylus habet?
CA. Quid est, bone vir? SA. Quid enim aliud sit, nisi male?
Nam ex quo Plutus videre cœpit; ego fame

Periit:

Ἀπόλωλ᾽ ὑπὸ λιμοῦ. καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω.
Καὶ ταῦτα τοῦ σωτῆρος ἱερεὺς ὢν Διός.
Κα. Ἡ δ᾽ αἰτία τίς ἐστιν, ὦ πρὸς τῶν θεῶν;
Ἱε. Θύειν ἔτ᾽ οὐδεὶς ἀξιοῖ. Κα. τίνος οὕνεκα;
Ἱε. Ὅτι πάντες εἰσὶ πλούσιοι· καίτοι τότε,
Ὅτ᾽ εἶχον οὐδὲν, ὁ μὲν ἂν ἥκων ἔμπορος,
Ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθείς· ὁ δέ τις ἂν
Δίκην ἀποφυγών· ὁ δ᾽ ἂν ἐκαλλιερεῖτό τις.
Καὶ μετεκάλει τὸν ἱερέα. νῦν δ᾽ οὐδὲ εἷς
Θύει τοπαράπαν οὐδὲν, οὐδ᾽ εἰσέρχεται,
Πλὴν ἀποπατησόμενοί γε, πλεῖν ἢ μύριοι.
Καρ. Οὐκοῦν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις;
Ἱε. Τὸν οὖν Δία τὸν σωτῆρα καὐτός μοι δοκῶ
Χαίρειν ἐάσας, ἐνθάδ᾽ αὐτοῦ καταμενεῖν.
Κα. Θάρρει. καλῶς ἔσται γὰρ, ἢν θεὸς θέλῃ.
Ὁ Ζεὺς ὁ σωτὴρ γὰρ πάρεστιν ἐνθάδε,
Αὐτόματος ἥκων. Ἱερ. πάντ᾽ ἀγαθὰ τοίνυν λέγεις.
Κα. Ἱδρυσόμεσθ᾽ οὖν αὐτίκα· ἀλλὰ περίμενε
Τὸν Πλοῦτον, οὗπερ πρότερον ἦν ἱδρυμένος,
Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τοῦ θεοῦ.
Ἀλλ᾽ ἐκδότω τις δεῦρο δᾷδας ἡμμένας:
Ἵν᾽ ἔχων προηγῇ τῷ θεῷ σύ. Ἱερ. πάνυ μὲν οὖν
Δρᾶν ταῦτα χρή. Καρ. τὸν Πλοῦτον ἔξω τις κάλει.

Perii: neque quod edam, quicquam reliquum habeo:
Quanquam sacerdos sospitatoris Iouis.
AC. At quanam huius rei causa est, dic obsecro?
SA. Nemo hominum vult quicquam sacrificare amplius.
CA. Quamobrem? SA. quia nunc adeo omnes sunt diuites:
At olim nihil cum haberent, ibi alius quidem
Quod saluus atque incolumis rediisset domum
Peregre aduenien smercator, pinguem victimam
Ioui immolabat: alius, quod causam in foro
Tenuisset, absolutus iudicum sententiis:
Alius, magnifice sacra facturus, etiam
Sacerdotem conuiuam accersebat sibi.
Nunc autem ne vnus est quidem, qui sacrificet,
Vel tantillum: nullus qui templum adeat Iouis,
Nisi turba hominum quadam innumerabilis: qua eo
Secedit a via, cacandi gratia.
CA. Cur non ab his legitimam partem tibi capis?
SA. Nunc igitur & ipse, meo valedicturus Ioui,
Statui hic apud vos ætatem agere in posterum.
CA. Bono animo es. Nam, Deo volente, bene omnia
Habebunt: quandoquidem tuus ille Iuppiter
Seruator hic est, quo sponte aduenit sua.
SA. Bene hercle nuncias. CA. parumper sustine.
Nam Plutum eodem collocabimus, vbi erat
Prius repositus Iuppiter: vt ærarium
Palladis in munito loco custodiat.
Age faces accensas aliquis huc proferat.
Tu eas gestabis & Pluto praibis. SA. &
Lubens: nam hæc omnia faciunda censeo.
CA. Plutum aliquis huc foras ex ædibus euocet.

ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ

Σκηνὴ τρίτη.

Τρίμετροι καὶ Ἀναπαιστικοὶ Ἀριστοφάνειοι.

ΓΡΑΥΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΧΟΡΟΣ.

Ἐγὼ δὲ τί ποιῶ; Καρ. τὰς χύτρας, αἷς τὸν θεὸν
Ἱδρυσόμεσθα, λαβοῦσ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρε
Σεμνῶς: ἔχουσα δ' ἦλθες αὐτὴ ποικίλα.
Γρ. Ὧν δ' ἕνεκ' ἦλθον; Καρ. πάντα σοι πεπράξεται.
Ἥξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὥς σ' εἰς ἑσπέραν.
Γρ. Ἀλλ' εἴγε μέν τοι, νὴ Δί', ἐγγυᾷ σύ μοι
Ἥξειν ἐκεῖνον ὡς ἐμ', οἴσω τὰς χύτρας.
Καρ. Καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία
Αὗται ποιοῦσι, ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις
Ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω: ταύτης δὲ νῦν
Τῆς γραὸς, ἐπιπολῆς ἔνεισιν αἱ χύτραι.
Χο. Οὐκ ἔτι τοίνυν γ' εἰκὸς μέλλειν οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
Ἐς τ' ὄπισθεν: δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ᾄδοντας ἕπεσθαι.

ΤΕΛΟΣ.

ACTVS V. SCENA III.

Senarii & Anapestici Aristophanii.

ANVS, CARIO, CHORVS.

EGo vero quid agam? CA. ollas istas, quibus Deum
In arce collocari conuenit, accipe:
Et eas capiti impositas defer honesto gradu.
Nam alioqui versicoloribus ades vestibus.
AN. Sed quid de iis, quorum causa huc adueneram?
CA. Omnia nunc fient illico ex sententia.
Nam adolescens ad te rursum ibit sub vesperam.
AN. Atqui si tu mihi fidem dederis, vesperi
Eum ad me rediturum, ollas deferam ædepol.
CA. Enimuerò longe diuersum hæ ollæ ab aliis
Faciunt ollis: in aliis spuma candida
In summo esse solet: in his autem anicula
Ollis, cana subest spuma: ollæ summam tenent.
CHO. Nihil est igitur, quod nos hic cunctemur: sed pone sequentes
Abeamus: oportet enim horum nota sequi vestigia cantu.

FINIS.

Corrigenda.

Vers.	lege	pro
56.	δή, σύ	δὴ σύ.
64.	οὔτι, μὰ	οὔτι μὰ.
73.	τι	τί.
140.	δήπουθεν	δύπουθεν.
224.	ταλαιπωρουμένους	ταλαιπορουμένους.
228.	ἔνδοθεν	ἔνδοδεν.
240.	αὐτῶν	ἀυτῶν.
242.	ὡς	ἅς.
249.	εἰσίωμεν	εἰσίομεν.
313.	τράγου	τράχου.
350.	Ἦν	Ἦ.
387.	σώφρονας	σώφρυνας.
419.	τολμᾶτον	τολμάτων.
489	τοῦτ	τῦτ.
501.	ῥᾶστ	ῥαστ.
514.	σκυτοτομεῖν	σκυτοτομειν
524.	αὐτοῦ	ἀυτοῦ.
579.	νύμφην	νύμφιν.
573.	γε ζητεῖς	γεζητεῖς.
590.	αἴσχιον	αισχιον.
594.	τὴν	τὸν.
626.	ἔνδον	ἄνδρον.
656.	ἅ τιν	ἅτιν.
681.	ταῦθ᾽	ταῦτ᾽.
699.	ἐπυφήσατο	ἐπεφήσατο.
786.	φέρε	φέρη.
790.	μηδαμῶς	μηδαμῶς.
864.	τοίνυν	τοίνην.
877.	πεπανούργηκας.	[illegible]
965.	νῦν	ὖν.
989.	ᾐσχύνετο	ᾐσχύναιτο.
1041.	Φαίνεται	Φαίεται.